

DE KEUS VAN MOZES

7 preken

Door

Ds. Christiaan van de Woestijne
1911-1988

Predikant Gereformeerde Gemeenten (in Ned.)
1940-1988

STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2002

INHOUD

1. Een bidstond aan de Rode Zee. BIDDAGPREEK Exodus 14:15.
"Toen zeide de HEERE tot Mozes: Wat roept gij tot Mij? Zeg den kinderen Israëls dat zij voorttrekken."
2. Christus' komst als Profeet beloofd. ADVENTSPREEK Deuteronomium 18:15.
"Een Profeet uit het midden van u, uit uw broederen, als mij, zal u de HEERE uw God verwekken. Naar Hem zult gij horen."
3. De strijd in het eikendal. 1 Samuël 17:45 en 46.
"David, daarentegen zeide tot den Filistijn: Gij komt tot mij met de spies, en met het schild; maar ik kom tot u in de Naam van den HEERE der heirscharen, den God der slagorde van Israël, Dien gij gehoond hebt. Te dezen dage zal de HEERE u besluiten in mijn hand, en ik zal u slaan, en ik zal uw hoofd van u wegnemen, en ik zal de dode lichamen van der Filistijnen leger dezen dag aan de vogelen des hemels, en aan de beesten des velds geven; en de ganse aarde zal weten, dat Israël een God heeft."
4. Daniël in zijn bidvertrek. BIDDAGPREEK Daniël 6:11.
"Toen nu Daniël verstond, dat dit schrift getekend was, ging hij in zijn huis, hij nu had in zijn opperzaal open vensters tegen Jeruzalem aan, en hij knielde drie tijden 's daags op zijn knieën; en hij bad, en deed belijdenis voor zijn God ganselijk gelijk hij voor dezen gedaan had."
5. Het gedenken van Gods weldadigheden. DANKAGPREEK Psalm 65:10-12.
"Gij bezoekt het land, en hebbende het begerig gemaakt, verrijkt Gij het grootelijks; de rivier Gods is vol waters; wanneer Gij het alzo bereid hebt, maakt Gij hunlieder koren gereed! Gij maakt zijn opgeploegde aarde dronken; Gij doet ze dalen in zijn voren; Gij maakt het week door de druppelen, Gij zegent zijn uitspruitsel. Gij kroont het jaar Uwer goedheid; en Uw voetstappen druipen van vettigheid."
6. Het tweeërlei zaad van Abraham. Romeinen 9:8.
"Niet de kinderen des vleses, die zijn kinderen Gods; maar de kinderen der beloften worden voor het zaad gerekend."
7. De keus van Mozes. Hebreeën 11:24 t/m 27.
"Door het geloof heeft Mozes, nu groot geworden zijnde, geweigerd een zoon van Farao's dochter genoemd te worden; verkiezende liever met het volk van God kwalijk gehandeld te worden, dan voor een tijd de genieting der zonde te hebben; achtende de versmaadheid van Christus meerderen rijkdom te zijn, dan de schatten in Egypte; want hij zag op de vergelding des Loons. Door het geloof heeft hij Egypte verlaten, niet vrezende den toorn des konings; want hij hield zich vast, als ziende den Onzienlijke."

De titel, *De keus van Mozes*, is ontleend aan de 7^e preek, waarin het leven van de auteur wordt gekenmerkt

1. EEN BIDSTOND AAN DE RODE ZEE.

Biddagpreek

Zingen: Ps. 81: 6

Lezen: Exodus 14

Zingen: Ps. 105: 20 en 21

Onze hulp zij in den Naam des Heeren Die hemel en aarde gemaakt heeft.

***Genade, vrede en barmhartigheid zij u bij de aanvang geschonken
en bij de voortgang rijkelijk vermenigvuldigd
van God den Vader en Jezus Christus de Heere,
in de gemeenschap des Heiligen Geestes. Amen.***

GEBED

Geliefden.

Van Paulus staat geschreven: "Zie hij bidt!" En wij kunnen daaruit leren dat, waar God Zijn genade verheerlijkt, wij op de knieën gebracht worden voor God. Het staat er zo opmerkelijk geschreven; zie, staat er, alsof God wil zeggen: let er toch eens op, *hij bidt*. Het staat er net geschreven alsof hij tevoren nog nooit gebeden had en zo was het ook. Voor die tijd had hij menigmaal als een farizeeër God gedankt en toen God hem neerverde, toen moest hij als een verloren zondaar leren zuchten. En dat is nu niet bij de aanvang alleen, maar ook bij de voortgang, bij elke genadeweldaad. Hoe meer geestelijk leven aan onze zielen, hoe groter de behoefte zal zijn. Het is precies als in het natuurlijk leven, als een mens opgroeit, wordt de behoefte groter. Het is er dus verre vandaan dat de mens door de genade rust zou krijgen in zijn vlees. *Zie*, staat er, *hij bidt*. Uit de nood der ziel roept hij tot God. En waarom? Ach, God had Paulus verslagen. Verslagen was hij, die Farizeeër, in zijn binnenste. Op de weg naar Damaskus had God hem neergeveld en hij had Christus mogen aanschouwen toen hij uitriep: "Wie zijt Gij Heere?" Toen klonk immers het antwoord: "Ik ben Jezus, Dien gij vervolgt." En dat had Paulus gebroken. Gebroken was hij voor God op zijn knieën gezonken.

Daar is geen genade, aanvankelijk of bij voortgang, of zij breekt ons innerlijk en vernedert ons voor God. Wat zou het een voorrecht zijn, op deze biddag, als wij op datzelfde plaatsje terecht mochten komen waar Paulus lag, voor God geveld en tot God roepende. Dat is een kostelijke stand in het leven, op de knieën, waarom God zegt: "Zie, hij bidt." De Heere wil er mee zeggen: let op Mijn werk in Paulus, hij heeft dat nooit zo gedaan, maar nu Ik Mijn werk in hem verheerlijkt heb, nu doet hij het. Ge kunt het zien: Gods werk kan niet altijd verborgen blijven. Hij zegt het zelf: "Zie hij bidt." De Heere maakt er ons opmerkzaam op; zie dat is nu Mijn werk bij die Farizeeër. God brengt niet alleen de genade in het hart van Zijn volk, maar Hij brengt ze ook openbaar. Ge kunt geloven, als het aan dat volk lag, dan brachten zij zichzelf niet openbaar, maar leefden als een Nicodémus. Wanneer er wat voedsel te krijgen is, dan waarnemen en dan weer ongemerkt weg.

Maar nu zegt de Heere wat anders, want Hij heeft Zijn volk geen genade geschonken opdat zij achter de vaten zouden wegkruipen, ook niet om er mee te pronken maar: Dit volk heb Ik Mij geformeerd, opdat zij Mijn lof vertellen. En hoe zullen zij dit nu

vertellen dan door genade? En nu ligt het in de betrekking van Gods volk, bij de een wat meer dan bij de ander, maar er valt toch een betrekking op Gods deugden. En als zij wat van die deugden Gods buiten Christus zien, dan worden zij verslagen, zie dat maar bij Paulus; en als zij wat van de verheerlijking van Gods deugden in Christus mogen zien, dan brengt hen dat op de knieën en beginnen zij God te loven. Wat een voorrecht, als wij nu zulk een bidstond mochten hebben, niet alleen Gods volk en Gods kerk, maar dat wij ook persoonlijk, een ieder voor zich, op die plaats gebracht mochten worden, opdat God ook van ons kon zeggen: "Zie, hij bidt." Een bidstond zoals Israël die kende, zoals zij tot God riepen toen zij verkeerden aan de Rode Zee. Ik dacht in deze ure uw aandacht daarbij te bepalen, namelijk bij:

Een bidstond aan de Rode Zee.

De tekstwoorden vindt ge dan opgetekend in Exodus 14 en daarvan het 15de vers: **"Toen zeide de HEERE tot Mozes: Wat roept gij tot Mij? Zeg den kinderen Israëls dat zij voorttrekken."**

Wij worden hier gewezen op een bidstond aan de Rode Zee en worden bepaald bij:

1. Een roepend volk, en gewezen op
2. Een Goddelijk antwoord.

1.

Het volk van Israël was een bijzonder volk. Dat was het niet in zichzelf, maar omdat God het verkoren en het Zich tot een eigendom had gemaakt uit al de volkeren van de wereld. Israël was nog een klein volk toen het in Egypte vertoefde en in de verdrukkingen leefde. Doch niettegenstaande het verdrukt werd is het nog gegroeid. Israël is niet in Egypteland gebleven. Toen Gods tijd daar was, werden de beloften ook aan dat volk vervuld, dat zij zouden worden uitgeleid.

Wanneer wij dan ook uw aandacht vragen voor *een roepend volk*, dan zien wij in de eerste plaats dat het een uitgeleid volk is, want zij waren reeds uit Egypte uitgevoerd. En hoe is dat volk uitgeleid? Door een hoge hand en een uitgestrekte arm zijn de kinderen Israëls uit Egypte gegaan. God heeft aan dat volk Zijn macht willen tonen. Wonderlijk is het gegaan. Maar niet alleen door een uitgestrekte arm en een sterke hand zijn ze uitgegaan. Zij zijn uitgegaan door het bloed des verbonds, dat bloed dat gestreken was aan de bovendorpel en de zijposten van de deuren der huizen van al de Israëlieten. Toen de verdervende engel rond ging en deze dat bloed zag, ging hij die woning voorbij. Doch waar geen bloed aan de deurposten was, in die huizen was een dode. Daar deed de engel zijn verdervend kwaad. Wij zien dus twee zaken, namelijk dat Israël uitging door Gods macht, maar ook niet zonder het bloed.

En als God een mens uit de wereld haalt en de zonde verbreekt in zijn hart, dan verheerlijkt Hij niet alleen Zijn macht, maar dan zal Hij ook die mens niet doen uitgaan buiten het bloed van Christus, maar juist door Zijn bloed. Er is maar één weg ter ontkoming, die ons door de gehele Bijbel heen wordt voorgesteld, dat er maar één Naam onder de hemel gegeven is door Welke wij zalig moeten worden. En dat is de Naam van Christus. En de weg waardoor wij in de verzoening en gemeenschap met God kunnen komen, die is nu van nature voor ons allen zo bedekt en verborgen.

O, toen de kinderen Israëls uit Egypte uitgingen, gingen zij met een voortreffelijke Leidsman voorop. Neen, ze zijn niet alléén uitgegaan, maar er staat: De Engel Gods toog voor hun aangezicht heen en de wolk des daags en de vuurkolom des nachts ging hun voor om hen de weg te wijzen. Als Gods volk een weinig uitgaan mag uit zichzelf, dan gaat dat niet van zichzelf of door zichzelf. Neen, aanvankelijk niet en

ook bij de voortgang niet. Maar wanneer dan wel? Als Christus voorop gaat, want die Engel dat is Christus. Paulus verklaart het ons in 1 Korinthe 10:9 en Jesaja gewaagt ervan in Jesaja 53. Het was dus niet een gewone troongeest, maar de Engel des Verbonds namelijk Christus de Zone Gods, Die voorop ging. Mij dunkt dat het een blijmoedig wandelen was voor dat volk toen zij uit de ijzeroven van Egypte werden verlost en de Engel des Heeren hun voorop ging, met de wolk des daags en de vuurkolom des nachts om hen de weg te wijzen. Hebben wij het niet gezongen, dat

*God Zijn volk met zilver en met goud belaân,
Blijmoedig uit Egypte deed gaan?*

Ge kunt geloven dat de Israëlieten, toen zij uit Egypte uittogen, gezongen zullen hebben. Ja zij hebben misschien wel gedacht dat ze voorgoed hun ellende te boven waren. Ze hadden nooit kunnen denken, en ook Gods volk niet, dat ze naderhand nog in zulke diepe wegen zouden komen. O, als hun ziel vervuld was met de veelvuldige lof des Heeren, dan zongen zij: Ziet de grote daden des Heeren en maakt met mij groot den Heere, Die ons uit Egypte heeft uitgevoerd.

Zo kan het ook wezen met Gods volk, als God Zijn genade verheerlijkt, dan zingt dat volk wel en het heeft er doorgaans geen erg in dat zij de Rode Zee en de woestijn nog door moeten voordat zij in Kanaän zijn. Een voortreffelijke Leidsman had het volk van Israël. En wanneer Gods volk mag uitgaan en zien op die overste Leidsman en Voleinder des geloofs, dan is het ook een wandelen en niet moede worden. Dan is een paar uur onder het Woord van God zitten ook niet te lang, nee het is hun een vermaak. Dan kunt ge u wel indenken dat Petrus zo zeide: "Heere laat ons hier drie tabernakelen maken, voor U één, voor Mozes één en voor Elia één. Zij hadden altijd daar willen blijven, mijne vrienden, waar Christus aan hun ziel ontdekt wordt.

Maar wat zegt de Heere nu in onze tekst? *"Wat roept gij tot Mij? Zeg de kinderen Israëls dat zij voorttrekken."* Dus zij mochten er niet blijven maar moesten de strijd weer in. Zij waren vanuit Egypte uit Rameses vertrokken naar de kust en vandaar naar Sukkoth. En toen...? Toen dachten ze: Nu zijn we zó in Kanaän. Doch die gedachte was mis. Gods gedachten waren hoger en dan staat er in Exodus 13: 18 zo: "Maar God leidde het volk om, langs de weg van de woestijn der Schelfzee." Hij leidde ze niet op de weg naar het Filistijnenland hoewel die nader was. Waarom niet? Het staat er bij: "Opdat het den volke niet rouwe, als zij de strijd zien zouden en wederkeren naar Egypte." Israël was toentertijd een ongeoeffend volk en daarom bracht God ze niet naar het land der Filistijnen. Dat waren geoefende strijders. Israël echter dacht, toen het zo gemakkelijk uit Egypte trok: Wij hadden veel beter door het land der Filistijnen kunnen gaan, dan zijn we er veel vlugger.

En och, hoe zingt Gods volk in den beginne ook wel: "Zij gaan van kracht tot kracht steeds voort." Maar er komen ook wel tijden dat zij wel zingen: "Het gaat van klacht tot klacht steeds achteruit en ik kan er niets meer van bekijken." Die weg van Egypte naar Kanaän leidde God ze om en Hij bracht ze voor Pi-Hachiroth, tussen Migdol en tussen de zee voor Baäl-Zefon en daar zouden zij zich legeren. En dan staat er in de verklaring die ik gelezen heb, dat daar aan weerszijden hoge bergketens waren, zodat Israël kwam in een pad waar zij niet uit konden wijken, noch ter rechter- noch ter linkerzijde. Vóór hen was de Rode Zee en achter hen het machtige leger der Egyptenaren.

En wat toen? Toen werd het biddag en vandaar noemden wij het *een bidstond aan de Rode Zee*. Toen wisten zij geen weg meer en liep het met hen vast. O, zij kwamen in

zo'n engte terecht. Voor hen het water, achter hen de vijanden en aan weerszijden hoge bergen. Zij konden er niet meer uit en dan staat er: "Toen riepen de kinderen Israëls tot den Heere." Wij spraken van een roepend volk, maar niet alleen riepen zij, maar ook, - en wat komt daarin uit de diepe val des mensen - zij begonnen tegen Mozes te murmureren. God had ze zo kostelijk uit Egypte gevoerd, zij hadden gezongen in reien toen zij bij vijven waren uitgetogen.

Maar wat zeiden ze nu tegen Mozes? "Hebt gij ons daarom, omdat er in Egypte gans geen graven waren, weggenomen, opdat wij in deze woestijn sterven zouden? Waarom hebt gij ons dat gedaan, dat gij ons uit Egypte uitgevoerd hebt?" Wij zouden wel zeggen, wat zagen zij nu van Gods hand, die hen uitgevoerd had? Het was net of Mozes het alleen gedaan had. En ze hadden nog wel gezongen dat Góð het gedaan had. God echter liet ze vastlopen. En dan staat er zo dat ze riepen tot den Heere en ook leest ge dat anderen murmureerden. Maar ik lees ook nog, en dat nog maar van één, van Mozes, die een weinig geloof mocht oefenen, dat hij zegt: *"Vreest niet; staat vast, en ziet het heil des HEEREN!"*

Wat is het groot mijne vrienden, als de weg zo toegemuurd wordt van alle kanten, om dan geloof te mogen krijgen en te beoefenen. Mozes zat niet alleen tegen de bergen aan te kijken, niet alleen op de Egyptenaren en op de Rode Zee, nee, hij zegt: "Ziet het heil des HEEREN." Daar mocht hij op zien. Dat is kostelijke genade, om het heil des Heeren te mogen zien. Is het niet opmerkelijk; het is alsof Mozes wil zeggen: Er is alleen nog maar uitkomst bij God." Die weg moet van boven komen en dat kan alleen als God ons Zijn heil openbaart.

Als God Zijn volk brengt op een plaats waar al hun gestalten en werkzaamheden wegvallen en zij met hun genade de schuld niet meer kunnen betalen en uitroepen: 'O, God nu weet ik het niet meer, hoe zal ik toch ooit in verzoening en gemeenschap met God gebracht worden? Is er nog wel een weg?' Dan wordt geleerd dat er nog een weg is. Maar niet eerder dan wanneer God van boven het heil des Heeren openbaart aan hun zielen. En dat is een kostelijk pad. Zo zien wij het hier ook bij de kinderen Israëel; God maakte een pad waar eerst geen pad was: door de Rode Zee. Wie had dat nu kunnen denken? Zij riepen tot de Heere in hun nood. Uit de nood van hun hart. Dat volk Israëel zal wel niet eender geroepen hebben; doch sommigen uit angst en benauwdheid, anderen hebben geroepen uit de nood van hun ziel en er zijn er bij die geroepen hebben door het geloof. "Wat roept gij tot Mij?" Zegt God tegen Mozes.

Wat zou het een voorrecht zijn op deze dag als ons volk in Nederland zo eens tot God mocht roepen in de wegen waarin wij nu met land en volk gekomen zijn. Want ziet ge het niet mijne vrienden, dat wij ook in een weg gekomen zijn waarin wij vast zullen lopen. Dat ligt zo duidelijk en klaar voor mijn oog: God gaat een weg op met Nederland waar wij onvermijdelijk vast zullen lopen. Hoe ook de mens al overweegt en redeneert en alle moeilijkheden weg wil cijferen.

We hebben de wereldoorlog gehad en daarna is er een zogenaamde vrede gekomen. Onze mannen en jongens zijn naar Indië gezonden. Ja God houdt niet op met Nederland te twisten. En Nederland? Het geeft het zondigen niet op, maar God houdt ook niet op. En mijne vrienden, verliezen zullen we het gewis, hetzij dat we zullen worden tot een algehele verwoesting, of God mocht het ons nog schenken door genade. Wat is het een bevoorrecht mens die de strijd mag verliezen door genade. Want wat ziet ge anders in Farao, dan een vreselijke verwoesting? God laat de vijanden nog wel door gaan, maar waarom? O hierom: Hiertoe heb Ik u verwekt, opdat Ik in u al Mijn kracht verheerlijken zal. En wat zegt God tot Mozes over Farao?

"Ik zal aan Faraó verheerlijkt worden" daarmee te kennen gevende, dat de weg benauwd zou worden maar dat de Heere het deed om Zijn Naam te verheerlijken; daartoe de vijanden gebruikende om Zijn volk bang te maken en ze op hun plaats te brengen, namelijk, tot God roepende. Zo moeten zelfs Gods vijanden meewerken om ook Gods raad met Zijn volk te volvoeren.

Doch hier had Faraó geen oog voor en hij trok er zich niets van aan. Hij had een vermaak in de ondergang van het volk Israél, want wat zegt hij tot zijn volk? "Span aan de ijzeren wagens en dat volk achterna; wij hadden ze nooit moeten laten gaan, maar nu hebben we nog een goede kans. Ze zijn vastgelopen en verdwaald. Zij zitten in de val en kunnen nergens heen, nu zijn ze voor ons een gemakkelijke prooi." Israél moest de weg gaan die God hen voorhield en Faraó ging ook de weg op, aan zijn eigen boosheid overgelaten. Doch wat een onderscheid. Doch Ik zal aan Faraó verheerlijkt worden, maar het was de ondergang van Faraó. God verheerlijkt Zich, mijne vrienden, beide: én in degenen die verloren gaan én in degenen die behouden worden. Dat ziet ge zo bij Faraó. En waarom verheerlijkt God Zich nog meer? Opdat Zijn volk die heerlijkheid ook zou aanschouwen. Daarom zegt Mozes zo opmerkelijk: "Staat vast en ziet het heil des Heeren." O, God staat erboven; en wat is nu de weg? Wat is nu de oorzaak hiervan? Dat roepende volk, was dat de oorzaak dat God ze verlossen zou? Wat had God op het oog?

Ik zal aan Faraó verheerlijkt worden! God heeft altijd de verheerlijking van Zijn deugden op het oog, zowel buiten Christus in het oefenen van Zijn wraak, als in Christus in het schenken van genade. O, als Gods volk daar geen oog voor heeft, dan hebben ze het benauwd; dan bearbeit God ze net zo lang tot ook hun ogen ervoor geopend worden en dan vallen ze onder het kruis. Dan kunnen zij het hebben, al moeten ze er ook onderdoor. Maar nu is het menigmaal wanneer God Zijn volk in de engten drijft, dat zij niet anders zien dan engten en bergen, de zee en vijanden. En is het dan een wonder dat er staat: "En zij vreesden zeer?"

Ja mijne vrienden, als God Zijn volk in zulke engten brengt, hetzij in de weg der verlossing of in Zijn voorzienigheid, dan gaan zij tot God roepen. Uit de benauwdheid en de vernedering laat God Zijn volk roepen. Ja, het is waar, met ons bidden worden wij niet zalig; maar het gaat ook niet buiten het gebed om, want God zal Zijn volk voeren met smeking en geweent, hetzij in de aanvang of in de verdere voortgang. En waar riep het volk nu tot de Heere? Aan de Rode Zee, aan diepe wateren. En wat gaf de Heere hen? Dat is zo groot, mijne vrienden en wij komen hiermee tot ons tweede punt: Een Goddelijk antwoord.

2.

"Zeg den kinderen Israëls, dat zij voorttrekken." Ge zoudt zeggen, wat is dat nu voor een antwoord als je vastgelopen bent, als je nergens meer heen kunt om dan te zeggen: voorttrekken? En toch, zo'n antwoord geeft God Zijn volk. Voortgaan! Maar het kon toch niet? O, nu moesten zij leren om door het geloof te leven en dat is de moeilijkste les die wij gedurig weer moeten leren. Als wij maar eerlijk zijn, wat hebben we graag wat in ons hart. Op gemakkelijke wegen, op een effen pad, denk je nog al aardig te kunnen geloven. Maar ik denk wanneer wij tussen bergen en onder zware druk komen, dat het wel zal wezen: Wat roept gij tot mij? Daar is toch geen genade die zo beproefd wordt dan juist de genade des geloofs en daarom brengt God Zijn volk gedurig in zulke wegen waarvan Jesaja zegt: "Ik zal Mijn volk leiden door de weg, die

zij niet geweten hebben, Ik zal ze doen treden door de paden die zij niet geweten hebben."

En nu zegt het Goddelijk antwoord dat zij moeten voorttrekken. Maar er was toch geen weg? En dan zegt Mozes: "*Ziet het heil des Heeren!*" Zie wat God doen zal. Daar, daar moesten zij ogen voor krijgen, anders zien wij maar op de zee, op de Egyptenaren en op de bergen. Dan kan het nooit. Maar nu leest ge, dat toen er geen weg meer was, God een weg baande. Hij deed de wateren staan tot een muur aan weerszijden.

Dat pad werd van boven gebaad, dat was Gods weg toen zij niet meer vooruit konden. En hoe zijn ze er zingende langs gegaan. Paulus zegt ons dan ook: "Door het geloof zijn zij de Rode Zee doorgedaan." Dus toen de natuurlijke weg ontbrak voor hun voet, toen baande God een weg waar zij door het geloof op doorwandelden

En vrienden, als God ons een weg ontdekt, dan gaat er ook aan onze zijde een bidstond aan vooraf. Als God een afgesneden zaak doet, hetzij statelijk of standelijk, dan wordt dit ook een aangebonden zaak. Dan zien wij een roepend volk, dat God niet los kan laten, maar Hem vast houdt, omdat God hen vast houdt en niet los laat. Denk maar aan Jakob wanneer hij Ezau moet ontmoeten. Dan worstelt Jakob met de Engel en zegt: "Ik zal U niet laten gaan, tenzij dat Gij mij zegent." Het was ook onmogelijk voor Jakob om verder te trekken en waar het onmogelijk wordt, bindt God het aan en dan ziet u daar een bidstond plaatshebben.

Zo ook hier. *Wat roept gij tot Mij? Zeg den kinderen Israëls dat zij voorttrekken.* Doch God gaf hun niet alleen een woordelijk antwoord, maar ook een zakelijk antwoord. Het kan soms zo zijn dat God Zijn volk geeft te zuchten voor zichzelf of voor een van Zijn kinderen of voor land en volk en dan zien zij uit naar een antwoord. Want niet mijn woorden, maar Gods woorden alleen kunnen ons vertroosten en een oplossing geven. O, als ik alleen maar mijn eigen woorden hoor en niets meer verneem, dan denk ik dat ik kwalijk gebeden heb, dat God mij dan niet meer wil horen. O, wat had Elia het benauwd, toen hij zeide: "Ik ben nog maar alleen overgebleven." Hij had ook geen verwachting meer. Doch, o wonder, daar verneemt hij het Goddelijk antwoord: "Ik heb er Mij nog 7000 overgehouden die hun knieën voor de Baäl niet gebogen hebben." Toen had hij het niet meer benauwd. Gods volk wacht op een antwoordje van Boven, daarom staat er ook in de Psalmen:

"Merk op mijn ziel, wat antwoord God u geeft.

Hij spreekt gewis tot elk, die voor Hem leeft,

Zijn gunstgenoot van blijden troost en vree."

Zie het Goddelijk antwoord. Daaruit blijkt niet alleen dat God een pad maakt en de zee doet stil staan zodat de wateren aan weerszijden tot muren worden.

Maar we lezen hier ook van de Engel Gods, Die voor het heir van Israël ging. Die nu kwam tussen het leger van de Egyptenaren en tussen Israël. En ook de wolk die voor het leger uitging, kwam er tussen. Dus, toen het zó gans onmogelijk geworden was voor Israël, toen ze vóór zich de zee, achter zich de Egyptenaren en aan weerszijden de bergen zagen, toen kwam de Engel Gods tussenbeide en Die nam het voor Israël op. Toen hadden ook de Egyptenaren er erg in en zeiden: "De Heere strijdt voor Israël." Zij kregen er een oog voor. En is het in het leven nu anders bij Gods ware volk? Nee toch. Als God niet gedurig tussenbeide komt, dan zullen zij om moeten komen met hun roepen.

Maar als God ze nu antwoordt: "*Zeg dat ze voorttrekken,*" dan neemt God het op voor Zijn volk. En zo onmogelijk het eerst was van hun zijde om voort te trekken, zo ruim wordt het nu, als Christus het voor hen opneemt. Dan krijgen zij op Hem te zien in plaats van op de Egyptenaren en op het water. Er staat dat ze door de wateren zijn gegaan, want God baande door de woeste baren hun een pad. Israël kreeg een antwoord van God: "*Wat roept gij tot Mij? Zeg de kinderen Israëls dat zij voorttrekken.*"

God zegt niet dat ze moeten gaan rusten, nee, dat ze voorttrekken. En nu is het gewoonlijk in de harten van Gods kinderen, als zij tot God geroepen hebben en God baande de weg voor de voeten des geloofs, dat zij daarna zo gaarne weer wat zouden rusten. Dan denkt de ziel: "Ziezo, nu ben ik er weer eens uit." Ons vlees rust zo graag. Maar wat zegt nu de Heere?: "*Zegt dat ze voorttrekken.*" Al baande Hij hun wel een pad door de Rode Zee, zo waren zij er nog niet, nee, zij moesten ook nog door de woestijn. Ja, om het met één woord te zeggen: zij waren nog lang niet in Kanaän. Het was hier het land der ruste niet. Neen, daar komt Gods volk telkens weer achter. God heeft ze geantwoord, niet alleen toen Hij voor hen een pad maakte door de zee, toen de Engel tussenbeide trad en ook de wolk tussenbeide kwam, maar Hij betoonde het ook in de ondergang van de Egyptenaren. Toen zag Israël niet alleen de ondergang hunner vijanden, maar ook de grote hand des Heeren. En toen het volk dat zag, zo geloofden zij in den Heere en aan Mozes Zijn knecht. Neen, niet in Mozes, maar áán Mozes en in den Heere, staat er zo opmerkelijk.

Het wil ook niet zeggen dat al de kinderen Israëls gelovigen waren. *Het was niet al Israël wat uit Israël was,* maar God had onder hen een volk dat in Hem geloofde. Maar, kon dat volk altijd geloven? Nee. Dat was toen net als nu, dat zagen wij reeds in hun roepen en geen raad weten. Zij konden niet eerder geloven dan wanneer God het geloof werkte en dat was nu zo wonderlijk. O, toen de Heere opstond over hen, toen geloofden zij weer eens God had toch het goede met hen voor.

O, die Israëlieten waren net zoals nu nog dat volk van God is. Zij kunnen uit zichzelf nooit meer goede gedachten van God krijgen; zij hebben God zo laag en zichzelf zo hoog. Maar mogen ze een weinig geloof oefenen, dan kunnen zij geen kwade gedachten van God krijgen.

Zeg den kinderen Israëls dat zij voorttrekken. Een Goddelijk antwoord, niet alleen woordelijk maar ook zakelijk. Gods volk heeft, we spraken er al over, graag een antwoord van de Heere, maar *de zaak* is groter. God kan het wel deze of gene belofte geven maar dan moet het toch wachten op de vervulling. Maar als God ons de zaak zelf schenkt, is ze vervuld en is ze ons eigendom. Een ziel kan soms zo uitziende zijn en zeggen: "O, Heere, zeg tot mijn ziel: *Ik ben uw heil.*" Maar ze kan ook uitzien en zeggen: "Gedenk aan het woord gesproken tot Uw knecht, waarop Gij mij verwachting hebt gegeven." Dat is een ander uitzien, het is een uitzien naar de vervulling. Israël was roepende aan de Rode Zee en daar gaf God ze een antwoord. En o, God mocht het Nederland ook schenken. Wij staan bekend als een *vloekend* volk, maar God mocht ons nog eens een *roepend* volk maken.

O, Israël en Mozes riepen tot den Heere. Wat een voorrecht, mijne vrienden, zulk een overheid te mogen hebben zoals Mozes er één was, We mochten er wel jaloers op wezen. O, zouden wij dat ook niet voor ons volk en dierbaar vaderland wensen, dat God ons nog eens een Mozes gaf, die van aangezicht tot aangezicht met God sprak en

zoals er geen profeet meer opstond, als hij. O, Mozes had grote genade gekregen. Neen, wij zeggen dat niet om uw aandacht op Mozes alleen te vestigen, want met Gods volk. Alleen komt u er niet, maar om Gods genade te zien omtrent Mozes en het volk van Israël, hoe God Zijn genade aan hen verheerlijkt heeft door hun uittocht uit Egypte. Daarna door de Rode Zee en nu moeten ze de woestijn in.

Nu zult u toch wel denken: "Dat volk zal zeker wel dankbaar zijn." Maar nee, nu murmureren zij weer. O, dat is die oude Adam, die komt daar weer voor de dag. Die is niet gestorven maar ook mee doorgedaan door de Rode Zee. Die kan Gods doen maar niet goedkeuren en vandaar de bange strijd die zo menigmaal de zielen van Gods kinderen vervult.

En dan zegt de Heere: "*Wat roept gij tot Mij, zeg dat ze voorttrekken.*" O, wat blijft het een genadewerk, ook bij de voortgang en wat al zelfverloochening is er nodig. Wat een les toch: "Wie Mij wil volgen neme zijn kruis op en volge Mij." O vrienden, het kost de grootste zelfverloochening en daar hebben wij van nature nu niets van. O, meet daar uw geloof nu maar eens aan af, dan wordt ge nooit meer een groot gelovige. De kinderen Israëls zijn er door gegaan. God heeft hun roepen verhoord en ze zijn uitgered.

O Nederland, wat zou het groot zijn wanneer God ons nog eens zulk een antwoord gaf! Door Gods genade zijn wij eertijds groot gemaakt. Van onze vaderen staat er geschreven, als zij tot God riepen, dan waren de vijanden daar benauwder voor dan voor de kanonnen van de Nederlanders. En wat later de Filistijnen deed verschrikken, was dat de God van Israël hen tegenkwam. Zij hadden wel de ark en ook vreze, doch het was een slaafse vrees. Wat zou het groot zijn voor ons land en ook voor Gods kerk, op deze biddag, als God nog eens getuigde: "Wat roept gij tot Mij?" Want waar is nu nog een roepen tot God? Roepen geeft nood te kennen en de nood is de ziel van het gebed. Een gebed zonder nood is vorm.

Maar zie nu: "*Wat roept gij tot Mij?*" O, zij worden in zulk een engte gedreven dat zij er buiten God niet meer uit kunnen komen. Want anders kun je nog veel bij mensen om hulp roepen. Als een mens het benauwd krijgt van binnen, waar zoekt hij dan hulp en troost? Soms bij het volk van God, soms bij zulke geoefende kinderen die veel verstand van kernen hebben en ze vragen dan of ze nog eens voor hen willen zuchten. En dat is nu wel goed, maar heimelijk ligt er dit zo veel in: om door hen geholpen te worden of enige woorden van troost te ontvangen. O, wij zouden dit gaarne erkennen, zagen wij het recht, want hoeveel verwachten wij dikwijls meer van Gods volk dan van Christus.

Christus.

Zo is het ook bij het ontdekte volk van God, dat volk dat de schuld open ziet staan, dat volk dat ziet op de dood en die alle houvast uit vorige genade verliezen moet. O, die niets anders zien dan de zee, de bergen en de vijanden en die in het gezicht van de haven nog voor eeuwig dreigen om te komen. Wat dunkt u, zou dat ook geen roepen baren? O, het zou meer roepen in de ziel baren als er ook meer oog voor was.

Weet gij mijne vrienden, waar nog wel om geroepen wordt? Om kenmerken van genade in ons te mogen zien. Daar wordt meer naar gevraagd dan naar Christus. Maar hoe verkeerd, want Christus Zelf heeft toch gezegd: "En dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen, den enigen waarachtigen God, en Jezus Christus, Dien Gij gezond hebt." Waarom laat God Zijn volk zo vaak in onrust en zo onverzekerd van hun

genadestaat? Omdat zij veel meer hun rust zoeken in de eigenschappen en weldaden van het genadeleven dan in Christus, Die toch alleen de ware Rust is. En daarom moeten zij Egypte uit. God behaagde het Zich te verheerlijken aan Israël in genade en Zich te verheerlijken aan Farao in diens ondergang. Dit predikt ons deze bidstond. Daar zullen er wel onder de Israëlieten geweest zijn die met angst gekeken hebben naar die watermuren, ook anderen misschien met meer geloof er door gegaan. Ja, Mozes zag reeds het heil des Heeren toen er nog geen pad was. Zij zijn er door gegaan door het geloof. God heeft ze er door geholpen, doch een bidstond ging vooraf.

O, mijne vrienden, wat een grote weldaad zou het zijn als God ons nog eens aan het roepen zou zetten en wachtende zou maken op een Goddelijk antwoord. O ziet hier ook onze schuld: waar is nu een roepen van ons, van Gods kerk? Zou God ons dan niet antwoorden? En zou God geen recht doen aan Zijn uitverkorenen die dag en nacht tot Hem roepen? Zou God Zich op hun noodgeschrei onbetuigd laten? Welnee mijn vrienden, doch waar is dat roepen tegenwoordig nog. Want als het bij ons niet meer kan, dan geeft God Zijn volk een Goddelijk antwoord. Dan wordt Gods volk van alles afgebracht, van hun deugden en plichten en dan doet God het niet om hen maar om Zijns Zelfs wil, ziende op Christus. Er staat toch: "Deze is Mijn geliefde Zoon in Denwelken Ik Mijn welbehagen heb; hoort Hem." God antwoordt Zijn volk in Christus en door Christus want buiten Hem kan en wil God niets met een zondaar te doen hebben. Ziet, als zij dan een antwoord krijgen, niet alleen woordelijk, maar ook zakelijk, wat is dan de vrucht in de harten van dat volk?

Toen vreesden zij de Heere en geloofden in den Heere en aan Mozes Zijn knecht. Zij zagen de ondergang van hun vijanden. De Heere had het betoond, Hij had het paard en zijn ruiter in de zee geworpen.

Kom, zingen wij ervan uit Psalm 106: 7.

Toepassing.

Onze staat, mijne toehoorders, is een staat van dienstbaarheid, gelijk Israël dienstbaar was in Egypte. Zulk een staat van dienstbaarheid waar zij nooit meer uit gekomen zouden zijn, indien God Zelf ze er niet uitgeleid had. Doch nu staat er: "Ik ben de Heere uw God, Die u uit Egypteland, uit het diensthuis, uitgeleid heb." Dus wat zien wij hier? Het was Gods werk en niet door eigen kracht dat zij uitgeleid werden.

Maar hebt ge nu ook wel eens gelezen dat er veel vermengd volk met Israël optrok? Die liepen met Israël mee, dat waren meelopers en bijlopers. Dat is nu nog zo. Als God Zijn volk uit het diensthuis komt te leiden door het bloed des Lams, dan zien wij ook in onze dagen veel vermengd volk, veel bijlopers. Maar indrukken van dood en oordeel en van een staat van dienstbaarheid, hebben ze nooit waargenomen. Ze hebben ook nooit enige waardij gezien in het bloed van Christus. En waaruit komt dit nu openbaar? Die hebben hun ellendestaat, hun geestelijke armoede, hun tegenslagen en murmuringen er onder, nooit recht leren kennen. Ze werden nooit schuldenaar voor God. O, mijne vrienden, dat het ons eens tot zelfonderzoek mocht brengen. Orpa ging ook mee tot aan de grens, zij kuste en weende net zo als Ruth. Maar ze ging toch terug naar Moab. Nergens lees je er van dat ze er weer is uit gekomen. Ze had de afgoden nog lief.

O, het mocht ons wel tot onderzoek aanzetten. Hebben wij ooit al eens last gekregen van onze dienstbare staat? En dat wij nooit anders dan de duivel gediend hebben, in de wereld geleefd hebben of voldoende hadden aan onze eigen Godsdienst en onze eigengerechtigheid?

Laat Gods volk het maar eens zeggen. Als zij geen genade kunnen beoefenen, zeggen zij dan niet: "O God, ik ben gebonden met zeven verse zelen, ik voel dat ik de duivel ben toegefallen en onderworpen ben in mijn dienstbare staat." Dat volk kermt bij ogenblikken vanwege hun zwarte dienstbaarheid en wil er uit. En nu staat er zo: "Hun gekerm klom op tot God." God dacht aan Zijn volk en kende hen. De kanttekening zegt: "Hij trok het Zich aan en kende ze als Zijn Eigen volk."

Nu is Gods volk een gekend volk en zij worden uit de staat van dienstbaarheid uitgeleid als God hen wederbaart. Nee, wij zeggen niet dat ze dan die staat te boven zijn, maar zij worden uit die staat uitgeleid, hoewel zij in de stand van hun leven nogal eens dienstbaar zijn. Zij worden van die staat verlost als God ze uit de dood in het leven zet, dus van dood levend maakt, wederbaart. O, dan leert zo'n volk hun toestand kennen buiten God en hun verhouding tegenover God. Ze hebben tegen God gezondigd. Eertijds verstonden ze er niets van. Dan gaat zo'n volk aan het roepen en aan het kermen en de zonden worden beweed. En geeft God dan genadiglijk enige hoop of verruiming, dan lijkt het soms of ze al uit Egypte uitgeleid zijn. Maar o, dan moeten zij de Rode Zee nog door. En dat volk denkt wel eens in die afsnijdende wegen om te komen, maar ze denken ook wel na die verrassende uitkomsten: "Nu ben ik er."

Wij zijn zulke rustzoekers. Maar nu brengt God ze in de Rode Zee en daarna weer in de woestijn om ze vanuit de nood weer tot Zich te doen roepen. Weet ge waarom God Zijn volk in grote nood brengt? Om ze te doen roepen tot Hem en om Zijn volk dicht bij Zich te houden. O, dan wil dat volk soms in eigen kracht voorttrekken, want God heeft het toch gezegd: Voorttrekken! Eerst wilden ze legeren waar God ze niet wilde legeren. En dan willen zij voorttrekken waar God ze stil wil zetten, stil zetten namelijk in eigen krachten. Wij zijn in onze dienstbare staat altijd maar verkeerd tenzij God Zijn genade aan ons verheerlijkt en wij het mogen beoefenen.

Wat een voorrecht zou het zijn, mijn onbekeerde medereiziger, als wij genade kregen om voor de verheerlijking van Gods deugden in Christus te vallen, dus dat wij eens uit die zwarte staat der dienstbaarheid mochten worden uitgeleid. O, Israël mocht de grote hand des Heeren zien en zij vreesden den Heere en geloofden in Hem. Dat was Gods werk. Uit zichzelf waren ze murmureerders. Maar zijn wij dat van nature ook niet? Ja, wij kunnen niet anders. Ook Gods volk moet, na ontvangen genade, dit steeds weer waarnemen bij zichzelf. Dan is het hier te kort en daar te lang, dan staat het een en dan het ander weer in de weg.

Maar volk, hebt ge dan over God te klagen? Neen? Waar komt het dan vandaan? Wel, omdat ze maar niet onvoorwaardelijk Gods handelingen goed kunnen keuren. Omdat ze er maar niets van kunnen zien. Zij kunnen het maar niet geloven dat er staat dat de Heere op hen merkt en ziet.

Je hebt van die mensen die het altijd met God eens zijn en die nooit hun vijandschap leren kennen. Maar aan zulken wil ik wel vragen: "Wat moet u met de Heere Jezus doen?" Wij zeggen het niet om voor onze vijandschap te pleiten, o neen, maar het is zo nodig dat wij er aan ontdekt worden. Weet ge waar God Zijn volk plaatst? Aan de Rode Zee. O, die plaatsen van opstand en murmuring: "Hebt gij ons daarom, omdat er in Egypte gans geen graven waren, weggenomen, opdat wij in deze woestijn sterven zouden? Waarom hebt gij ons dat gedaan, dat gij ons uit Egypte uitgevoerd hebt?" Zo menigmaal moet Gods volk dit bij zichzelf waarnemen. O, dan kunnen zij

niets meer geloven en nergens meer houvast aan krijgen. O, zou God nog aan zulk een volk denken?

Maar ziet, God gedacht aan Zijn verbond. Gods Engel ging hen voor en nam het voor hen op. God bestraalde hen met Zijn licht, want aan hun zijde was het licht en aan de andere zijde was het duisternis. Dan gaat God zulke wegen houden waar de vijanden in duisternis komen en er in omkomen, terwijl Zijn volk verlost wordt en de zegen wegdraagt. O, dat het nog zulk een bidstond en biddag voor ons mocht worden; voor ons land en volk, voor Gods kerk, maar bovenal nog voor onze zielen.

Jong en oud, God geve dat ge op uw knieën mocht komen om God aan te roepen of ge mocht geraken tot bekering, om verzoend te worden met Hem. Ja, Hij geve zo te roepen, dat de waarheid meer en meer mag zegevieren in ons land.

Ons jong en opkomend geslacht geve Hij nog lust tot naspeuring van Zijn Woord en de oude schrijvers en Hij doe ze u een weinig verstaan. O, zouden wij niet roepen? Wat komt het toch openbaar dat roepen een werk van Gods genade is, maar dat het niet roepen onze schuld is. Wij zullen vanwege onze zondeval in Adam nooit meer tot God roepen. Adam vluchtte van God af. En waarom roept Gods volk nu? Omdat God ze roept en trekt, anders riepen ze ook nooit meer om God. God roept en trekt ze en dan gaan ze die scheiding en die kloof tussen God en hun zielen smartelijk waarnemen. O, de Heere is volgens hun waarnemingen zo ver geweken, dat zij niet meer kunnen bekijken hoe ze nog ooit in een verzoende betrekking met Hem kunnen komen. Maar wat is het een voorrecht te mogen leren, dat God nog wel tot hen kan komen door een weg buiten henzelf. O, als dat niet waar was, dan was het ook voor hen eeuwig afgelopen. Wie van de discipelen heeft Christus onthaald na Zijn opstanding? Niet alleen Thomas geloofde niet, maar ze hebben allen met gesloten deuren gezeten. En Wie was de Eerste? Het was de Heere Jezus. Hij kwam terug en heeft ze Zelf opgezocht. Dat nu is het voorrecht en de grondslag der hoop van al Gods kinderen, namelijk dat de Heere Zijn werk dat Hij heeft begonnen, ook zal volenden, tot op de dag van Jezus Christus.

O, zien wij op de zonden van land en volk en ook van onszelf, dan is er geen verwachting; dan mogen wij wel zeggen met de psalmdichter van Psalm 39: "En nu, wat verwacht ik, o HEERE." Maar als zij wat genade mogen beoefenen, zeggen zij met dezelfde dichter: "Mijne hoop, die is op U." Zie dan, was er die gezegende Immanuël niet, Gods kinderen zouden voor eeuwig omkomen. En dat doe de Heere Zijn volk gedurig maar meer en meer ervaren dat alleen in Hem de sterkte ligt voor hun zielen. In Hem Die gisteren en heden dezelfde is en blijft tot in alle eeuwigheid. Amen.

Dankgebed

Slotzang: Ps. 77:11

Ontvang de zegen des Heeren.

***De genade van de Heere Jezus Christus,
de liefde Gods
en de gemeenschap des Heiligen Geestes,
zij met u allen. Amen.***

2. CHRISTUS' KOMST ALS PROFEET BELOOFD.

Adventspreek

Zingen: Psalm 132: 7 en 11

Lezen: Deuteronomium 18

Zingen: Psalm 89: 7, 8 en 9.

Onze hulp zij in den Naam des Heeren Die hemel en aarde gemaakt heeft.

***Genade, vrede en barmhartigheid zij u bij de aanvang geschonken
en bij de voortgang rijkelijk vermenigvuldigd
van God den Vader en Jezus Christus de Heere,
in de gemeenschap des Heiligen Geestes. Amen.***

GEBED

Geliefden.

De profetie is voortijds niet voortgebracht door de wil eens mensen, schrijft Petrus. Maar de heilige mensen Gods, van de Heilige Geest gedreven zijnde, hebben ze gesproken. Wat geeft hij daar een korte, duidelijke beschrijving, van wat profetie is. Er zijn mensen die denken, profetie, dat is de toekomst voorspellen. Anderen menen dat het op waarzeggerij doelt. Maar Petrus schrijft dat ze niet voortgebracht is door de wil eens mensen, nee, het is geen voortbrengsel van een mens. Maar de heilige mensen Gods, mensen met genade, maar niet zonder zonde, door de Heilige Geest gedreven zijnde, dat was de drijfveer dat ze profeteerden, die hebben ze gesproken.

Je hebt nog altijd mensen die graag profeteren en zeggen dat het zus of zo zal gaan. Maar als het dan anders uitkomt, dan geven ze geen antwoord meer. Welnu, je hebt het kunnen horen uit het hoofdstuk dat u is voorgelezen, wanneer die profeet in de Naam des Heeren zal hebben gesproken en het woord komt niet uit..., dan is het niet het woord van de Heere geweest. Ondanks dat die profeet dat heeft gesproken, je zult voor hem niet vrezen want hij heeft de gezichten van zijn eigen hart gesproken.

Maar een echte profeet, die door de Heilige Geest een woord van God gesproken had, dat woord zou uitkomen. Daar kun je de echte profeten aan herkennen. Je ziet dan ook, wanneer ze door de Heilige Geest gedreven, gesproken hebben, dat het ook vervuld is geworden. Want het ene gedeelte van Gods Woord heeft veel over de profetie geschreven, maar in het andere gedeelte wordt veel geschreven over de vervulling. Als u het oude testament met het nieuwe testament vergelijkt, dan komt het precies uit. Wat is het dan ook nuttig om schrift met schrift te vergelijken! Opdat we zullen leren dat geen woord uit Gods mond uitgaat, noch bedreiging, noch belofte, of het zal op Gods tijd vervuld worden. Daar ligt zulk een troost in voor Gods kerk, dat Hij getuigt, dat al wat uit Zijn lippen is uitgegaan, vast en onverbroken blijft. Onder het oude testament werden de uitverkorenen door geen ander geloof zalig dan wij. Het zelfde geloof, er is maar één geloof. Zij geloofden in de Middelaar die nog komen moest en die voortdurend beloofd werd.

Wat staan er vele beloften in de Bijbel van de komst van Christus, door de profeten gesproken en steeds weer onder wisselende benamingen. Gods woord is niet eentonig, wel eenvoudig. Je raakt er dan ook nooit in uitgelezen. Als je de Bijbel van Genesis tot Openbaringen hebt uitgelezen, dan ken je deze nog niet. Ja, al lees je de Bijbel tien

keer, dan ken je deze nog niet; en waarom niet? Wel, het is geen mensen woord, maar Gods woord. En dat blijft altijd nieuw zo er maar licht op valt. Dat is nu altijd maar nodig, dat bij dat woord, geestelijk licht geschonken wordt. Dat hadden ze onder het oude testament nodig en dat zal nu niet minder nodig zijn.

Welnu, bij *die profetie van Christus' komst* nu, wil ik u bepalen uit Deuteronomium 18: 15.

"Een Profeet uit het midden van u, uit uw broederen, als mij, zal u de HEERE uw God verwekken. Naar Hem zult gij horen."

Christus wordt hier in deze woorden als Profeet beloofd. We worden daarbij bepaald.

1. Bij Zijn afkomst, *uit het midden uwer broederen*;
2. Bij Zijn overeenkomst, *als mij*, zegt Mozes;
3. Bij Zijn werk, om Zijn volk naar Hem te doen horen.

1. Bij Zijn afkomst, *uit het midden uwer broederen*.

Mozes heeft het allereerst over de afkomst van de Profeet waarover deze tekstwoorden spreken. *Uit het midden Zijner broederen*. Dus uit het midden van het volk Israël. Dat geldt dan de menselijke natuur van de Profeet. Wat de Goddelijke natuur van deze Profeet betreft, het geldt Christus, is Hij gelijk als de Vader van eeuwigheid tot in eeuwigheid, God. Maar hier geldt het Zijn menselijke natuur, dat Hij afkomstig zou zijn uit het midden Zijner broederen. Uit het midden van het volk Israël. Dus Hij zou een zoon van Abraham zijn.

Het zaad Abrahams wordt hij in Genesis 22: 18 genoemd. Want daar staat: "In uw Zaad zullen alle geslachten des aardrijks gezegend worden." En Paulus verklaart het ons in Galaten 3. Paulus zegt: "Hij zegt niet: En den zaden, als van vele, (hoewel het ook waar was dat Abraham vele nakomelingen had) maar als van een: En uwen Zade; Welke is Christus." In uwen Zade, met een hoofdletter, zullen gezegend worden alle geslachten des aardrijks.

Welnu, dat Zaad met een hoofdletter, zal uit het midden Zijner broederen voortkomen. Daar gaat het hier over. We worden gewezen op Zijn afkomst, Hij zou een Zoon van Abraham zijn. En ook een Zoon van Izak. Het zelfde woord heeft de Heere ook tot Izak gesproken en ook Jakob is er niet vreemd van geweest. Heeft Jakob niet getuigd dat Hij de Silo zou zijn en dat Hij de Rustaanbrenger zou zijn en dat de volkeren Hem gehoorzaam zouden zijn? Hij was ook de Zoon van David en David was ook een nakomeling van Abraham. Daar hoeven we niet aan te twijfelen.

We lezen ook in Gods getuigenis dat de Heere ook aan David heeft beloofd, dat Hij niet alleen altijd op de troon zou zitten, maar ook dat, zoveel het vlees aangaat, de Christus uit hem geboren zou worden. We hebben er reeds van gezongen uit Psalm 132. Dat laat aan duidelijkheid niets te wensen over waar er staat:

*"Maar eeuwig bloeit de gloriekroon,
Op het hoofd van Davids groten Zoon."*

Wat blijkt dan duidelijk de afkomst van Christus uit het volk der Joden. Uit het midden van u zal de Heere u een Profeet verwekken. Maar is nu Jezus op dezelfde wijze verwekt dan andere mensen worden verwekt? Nee, Christus is wel ontvangen en geboren, maar, zoals ook zo duidelijk in de belijdenisgeschriften tot uitdrukking wordt gebracht, *zonder toedoen des mans*. Wanneer je de verborgenheid in de schrift wilt weten, waar het hier over gaat, namelijk dat Hij uit de maagd Maria is geboren en geen zonde heeft, dan zult u zeggen: Hoe kan het? De Middelaar moest zonder zonde zijn en toch uit de mens geboren worden, en alle mensen hebben toch zonde en de

Heere Jezus is toch ook uit het geslacht van Adam. Hoe kan Hij dan zonder zonde zijn? Dat is heel eenvoudig, wanneer ge eens leest in Lukas 1: 35. De engel zeide tot Maria: "De Heilige Geest zal over u komen en de kracht des Allerhoogsten zal u overschaduwten. Daarom ook dat Heilige dat uit u geboren zal worden, zal Gods Zoon genaamd worden." Zie je het nu, dat Heilige staat er, dus zonder zonde. Ja, wat Mozes hier door de Heilige Geest spreekt, hij spreekt als profeet, dat is precies in vervulling gegaan. Ook voor wat betreft de afkomst van Christus.

Natuurlijk, Zijn ziel heeft God onmiddellijk er in geschapen. *Die des mensen geest in zijn binnenste formeert*, zegt Zacharia. Zijn Godheid had Hij en bleef Hij behouden en Hij heeft aangenomen een menselijke natuur. Alzo is dus de Middelaar Die in onze tekst als Profeet beloofd wordt, waarachtig God en dat is Hij gebleven ook. Hij i's waarachtig mens geworden, heeft de menselijke natuur aangenomen maar zonder zonde, en toch een mens.

Hij is dus de Zoon van God met twee naturen. Hij had de Goddelijke natuur en deze behield Hij, want de Godheid is onveranderlijk. In Gods getuigenis lezen we ook dat Hij een ware menselijke ziel had, want Hij was bedroefd; maar ook een waar menselijk lichaam, waar Petrus er van gewaagt dat Hij onze zonden heeft gedragen in het lichaam op het hout. Woordelijk staat het in de bijbel. Daarom wordt hij genaamd de Middelaar Gods en der mensen, de mens Christus Jezus. Dat de Heere Jezus ook het ambt van profeet had, dat blijkt wel omdat Hij menig profetisch woord heeft gesproken en verklaard. "Hoe weet Hij de schriften?" Zeiden de farizeeën en de schriftgeleerden, "terwijl Hij ze niet geleerd heeft?" Och, zou de Auteur van de schriften, de schriften niet weten? En daar vochten de schriftgeleerden nu tegen. *Al de schrift*, schrijft Paulus aan Timotheüs, *is door God ingegeven*. Dus dat staat niet los van de Zoon van God. Zou Hij, die door Zijn Geest dat woord in de harten van de profeten heeft ingegeven, niet weten wat de schriften betekenen? Zou de Auteur niet weten hoe de schrift uit te leggen?

Och, die arme schriftgeleerden dachten, dat je schriftgeleerde was als je de schriften uit je hoofd geleerd had en dat het anders mis was. En dat denken ze nog wel eens. Mensen die goed vaardig zijn in de schriften, daarvan denken ze: dat is het. Maar dat is niet waar hoor! Het is een kostelijke gave als je goed thuis bent in de bijbel, maar als je niet meer hebt, dan ga je er voor eeuwig mee verloren. Historische kennis van de schrift is een gave, maar dat leidt niet tot zaligheid. Maar als je de schrift mag verstaan, zoals van een Lydia wordt geschreven, die acht nam op hetgeen van Paulus gesproken werd, dan ligt het anders. Die door de Geest in de waarheid geleid worden, die de waarheid verstaan en door de waarheid worden vrij gemaakt, bij die is er sprake van het ware werk. Al had ik de gave der profetie en der talen en al gaf ik mijn lichaam over om verbrand te worden, maar ik had de liefde niet, ik was niets.

En wat voor liefde zou er dan worden bedoeld? Geen natuurlijke liefde. Zolang een mens nog een klein beetje een hart heeft en nog geen beest is, dan heeft hij toch nog een beetje natuurlijke liefde. Het zal wel meest eigenliefde zijn, maar er is dan toch een beetje natuurlijke liefde. Maar die wordt niet bedoeld. Het geloof is niet zo: kennis, toestemmen, vertrouwen en een beetje natuurlijke liefde, nee dat is het niet.

Dat waarlijk zaligmakende geloof is werkzaam door de *Goddelijke liefde*. Dat wordt er bedoeld. Geloof verwisselt in aanschouwen en de liefde blijft. Anders blijft er niets over.

En Mozes getuigt hier door de geest der profetie; want in de schrift kunnen we lezen dat Mozes een profeet was, en dat er na hem geen groter profeet is opgestaan. En hier heeft Mozes van Christus' komst in het vlees reeds geprofeteerd. Wat helder is hij er in geweest! Een Profeet als mij, uit het midden uwer broederen. Kijk, dat was nu het voorwerp des geloofs voor die Israëlieten die God met geloof had begiftigd. En konden ze dat vasthouden? Nee, dat kon dat volk niet. Je hebt mensen die zeggen dat je het vast moet houden: *Zorg dat je het nooit meer los laat.* Ach, die arme stakkers hebben er nog nooit erg in gehad, dat God je vast moet houden. Lees het maar eens in Johannes 10: 28: "Niemand zal dezelve uit Mijn hand rukken." Nee, daar staat niet dat je het met twee handen vast moet houden. Het staat er precies andersom. Gods volk moet dus met twee handen, we spreken op menselijke wijze van God, worden vastgehouden. Die het zo vast kunnen houden hebben geen oefening.

Ook Gods volk niet als ze het zo vast kunnen houden. Dat is niet zo best, want dan zitten ze meer bovenop de genade dan dat ze als een geestelijk arm gemaakte steunen op de Middelaar. In Psalm 10:14 staat: "Op U verlaat zich de arme." Dus op de Middelaar kun je alleen steunen als je geestelijk arm bent, anders niet. Bij Zijn afkomst worden we hier bepaald. Mozes zegt het zo heel duidelijk. Och, zou Mozes ook niet hebben uitgezien naar de vervulling? Och, zou Mozes ook niet benauwd zijn geweest? De dichter zegt: "Ik werd benauwd van alle zijden en riep de Heere ootmoedig aan." Dat is de beste benauwdheid, de wáre benauwdheid, want die drijft uit tot God. En waar kijk je dan naar uit? Naar een deur waar het rechtvaardige volk door in kan gaan, want anders loop je voor eeuwig vast. Zou Mozes dan ook niet hebben uitgezien naar de deur, waardoor het rechtvaardige volk eenmaal in zou gaan? Och, en dan werkt de Heilige Geest zo kostelijk in zijn hart: "*Een Profeet uit het midden van u, uit uwe broederen, als mij, zal u de HEERE uw God verwekken.*" Dat is tot verlevendiging van het geloof, tot versterking van de hoop en tot bekrachtiging van de Goddelijke liefde in zijn hart. ja, als de Heere het eens toepast, bij aanvang of voortgang, dan zal het ook zijn tot versterking van Gods kinderen heden ten dage. Christus is als Profeet beloofd en ik denk dat er geen groter Profeet is dan de Heere Jezus. En ook nu nog hoor, de ambten die Christus bezat heeft Hij niet afgelegd toen Hij naar de hemel ging. Hij is nog Profeet, Priester en Koning.

Wat, moet de Heere Jezus dan nu nog profeteren? Ja, Hij moet nog het verstand van de mens verlichten door de werking van de Heilige Geest. Anders zit de mens in de duisternis. Nog moet Gods volk bij voortgang verlichtende genade worden geschonken, anders zitten ze in de duisternis en donkerheid. En als Priester behoeft Hij de offerande niet meer te brengen, dat hééft Hij gedaan; maar Hij heeft nog een andere taak, namelijk om Voorbidder te zijn bij de Vader en om bij voortdurend Zijn volk te bewaren bij de offerande door Hem gebracht. En Hij is nog Koning, want Hij regeert Zijn kerk nog. Hij is tot Koning gezalfd over Zijn Sion, de berg Zijner heiligheid, en Hij bezit alle macht in hemel en op aarde. De Zoon van God bezat oorspronkelijk alle macht, maar als Middelaar heeft Zijn Vader Hem alle macht gegeven om Zijn ambten uit te voeren. Het is dus geen Middelaar Die veranderd is na Zijn hemelvaart. Hij heeft wel een verheerlijkt lichaam ontvangen, maar Hij is gisteren en heden dezelfde en ook in der eeuwigheid. Hij verandert niet, want anders zou het Fundament, waar Gods kerk haar betrouwen op stelt, wegvallen. Het is van een zo groot belang, nee niet om het te weten, maar om het te geloven wat hier staat en wat reeds is vervuld, namelijk, *dat er een Profeet zou worden verwekt uit het midden van Zijn broederen.* En dan zegt Mozes, en dan komen we tot ons tweede punt.

2. Bij Zijn overeenkomst, *als mij*, zegt Mozes.

Dan zegt Mozes: *Een Profeet als mij*. Maar Mozes, je bent toch niet mis? Mozes wordt dikwijls genoemd de middelaar des ouden verbonds. En de Heere Jezus wordt vaak genaamd de Middelaar des nieuwen testaments. Kijk, daar heb je al een van de overeenkomsten. Als je eens ziet hoe arm het bij Mozes afliep; hij werd geboren en ze durfden hem niet binnen te houden. Hij moest in een biezen kistje en werd in de Nijl gelegd. Daar moet je eens over denken. Een pas geboren kindje en het kon niet thuis blijven. En Mirjam moest op een afstandje toekijken. Dat zal bij die ouders toch wel spanning hebben gegeven. Want wie vertrouwt zijn kind nu toe aan het water? Ach, dat gaat alleen als God het geeft. Door het geloof hebben de ouders van Mozes dit mogen doen.

En och, als u dan eens let op de nederige geboorte van Christus. Nederige omstandigheden, want er was geen plaats meer in de herberg. Hij lag in de stal, in een beestenkribbe, in doeken gewonden. En dan zegt Paulus ervan dat Christus om Zijn volk arm is geworden. Dat was een diepe vernedering voor de Middelaar. Hij hoefde het geen roof te achten Gode even gelijk te zijn en nochtans kwam Hij in de gestalte van een dienstknecht.

Een Profeet als mij, staat er, en dan moet je het natuurlijk in verband brengen met wat Mozes zegt. Mozes was óók een profeet Hij heeft ook gesproken over Christus als een Profeet. En Mozes moest ook een leidsman zijn om Israël te brengen uit Egypte, uit de Egyptische slavernij. God heeft Mozes gebruikt als middel in Zijn hand om Israël te verlossen. Hij bleef maar aanhouden bij Farao totdat deze zei: "Als ik je nu nog een keer zie, dan is het je dood." En Mozes zei dat Farao recht gesproken had en hij heeft Mozes ook niet meer gezien. Farao is ze wel achterna gegaan want hij kreeg er berouw van dat hij Israël had laten gaan. Maar God heeft hem laten verdrinken, Farao en zijn ruiteren. Dan kun je zien mensen, dat, als je tegen God vecht, je er aan gaat.

Een Profeet als mij, uit het midden uwer broederen. Mozes was ook een Jood. Christus ook en Hij heeft ook precies dezelfde menselijke natuur. Een Jood uit de Joden. En de Middelaar heeft ook Zijn volk uit de slavernij verlost. Ten eerste, door Zijn offerande aan te brengen en ten tweede, door die door de Heilige Geest aan het hart toe te passen. Mozes was maar een middel, maar de Heere Jezus is ook de Bewerker. Dus Christus overtreft Mozes.

Mozes moest het volk leiden; daarom wordt hij wel genoemd de middelaar van het oude verbond, maar Christus is de éنية Verlosser, al is het dat er enige overeenkomst met Mozes is, omdat God Mozes als middel in Zijn hand gebruikte om het volk te verlossen uit de dienstbaarheid. Wij kunnen ook nooit uit de dienstbaarheid van de zonde verlost worden dan alleen door de Middelaar. Nooit verlost worden uit de dienstbaarheid van de wet, dan alleen door de krachtadige bewerking van de Middelaar. Wij kunnen ook niet uit de dienstbaarheid van de duivel verlost worden door onszelf, want we zijn hem toegefallen. Als de Middelaar door de Heilige Geest ons er niet uit verlost, blijven we van de duivel. We zijn niet alleen de duivel toegefallen, maar we zijn ook gewillige slaven van de zonde geworden en we zoeken nog uit de wet gerechtvaardigd te worden. Dat doet ieder mens. Maar Paulus zegt, dat degene die door de wet gerechtvaardigd wil worden, van de genade vervallen is. Dan zoek je de genade niet recht. Wat is er dan nodig voor een mens? Wel, dat God de Heilige Geest hem ontdekt dat hij er zo nooit komt. Dat hij geen werkend mens moet worden maar een verloren mens. Maar dat zijn we toch, de Bijbel zegt toch ook dat we

in Adam verloren liggen? Ja, dat staat er en dat is waar ook, maar we geloven het niet. Wat? Geloven wij de historie van de Bijbel niet? Ik hoop dat u dat allemaal gelooft; maar dan geloof je nog niet dat je een verloren mens bent.

Daar gelooft Gods volk zo weinig van, namelijk, dat ze een verloren mens zijn. Dat moet God ze door de Heilige Geest ontdekken. Aanvankelijk zeggen ze: "Ik ben verloren, want ik heb niet anders dan zondige daden voortgebracht." Denk maar aan de Samaritaanse vrouw als ze uitroept, dat Christus haar alles gezegd heeft wat ze gedaan had. En dat was: zonde.

David gaat een beetje verder. In Psalm 51 zegt hij: "Het is niet alleen dit kwaad dat roept om straf, neen, ik ben in ongerechtigheid geboren." Kijk, hij dringt door tot de *oorzaak*. En van Paulus lees ik dat hij na zijn verlossing toch maar een ellendig mens in zichzelf was gebleven. Dat is diepe ontdekking.

En zou je dan door de Middelaar niet iedere keer verlost moeten worden? Ja, maar als je nu toch van je schuld verlost bent, dan hoef je toch niet meer verlost te worden? Sommige mensen zeggen dat ze verlost zijn. En dan hebben ze de Heere Jezus niet meer nodig. Want dan hebben ze Hem. Ik geloof niet dat dát de rechte oefening is. Dat zijn bezittende mensen. Maar als het waar is, en de oefening is er in het hart, dan zul je de Heere Jezus toch ook wel nodig hebben om verlost te worden van de zonde. Want al ben je van je schuld verlost, van je zonde ben je dan nog niet verlost.

En dan heb ik nog iets. We moeten niet alleen van de schuld en van de zonde verlost worden, maar ook nog van de druk en het kruis. *Want in de wereld zult ge verdrukking hebben. Maar hebt goede moed, Ik heb de wereld overwonnen.* Dus ze moeten ook nog van de druk, van het kruis en van de wereld verlost worden. U kunt er wel eens tegen opstaan en God kan je er wel eens onder brengen, maar verlost ben je niet van je kruis. En och, als u er eens onder gebracht wordt, dan kunt ge wel denken: "Ik ben er van verlost," maar ze zullen het wel waarnemen in het hart, dat als ze van het ene kruis verlost zijn, er een ander, soms zwaarder, kruis volgt. Dus, aan het eind van het leven worden ze verlost van het kruis. Maar het zal maar gedurig moeten worden toegepast door die onweerstandelijke bediening van de Heilige Geest, niet door menselijke kracht.

Daarom, er was een overeenkomst met Mozes. Mozes was getrouw in zijn hart. Ik denk dat de Heere Jezus nog meer getrouw was. Mozes was zeer getrouw in zijn roeping, dat lezen we in Gods Woord. Maar wat is de Heere Jezus getrouw! Hij is nooit ontrouw geweest en wordt nooit ontrouw ook. *Al wat de Vader Mij geeft, zegt Hij, dat zal tot Mij komen;* maar ook: *van diegenen is niemand verloren gegaan.* Niemand. Daarin kun je zien dat de Middelaar een getrouwe God is en dat Hij nooit laat varen het werk dat Hij heeft begonnen.

Daarover, zegt Gods volk, gaat bij mij niet zozeer de strijd, dus of de Middelaar wel getrouw is, dat geloven we nog wel. Maar hierover, of ik er kennis aan heb, of Hij ook mijn Deel zal zijn. Hij is de Getrouwe. Gods kerk kan wel eens denken als ze van alles beloofd hadden, prachtige voornemens hadden en er is niets van terechtgekomen: nu zal de Heere ook wel nooit meer naar mij omzien. Ik ben nu toch zo ellendig gesteld, God zal wel nooit meer naar mij omkijken. Ik heb het er nu toch zo ellendig afgebracht. *Heere, het zal een wonder zijn als U nog eens een keertje in gunst op mij wilt neerzien* Dat denken ze wel eens. En dan zijn ze bezig om de Heere af te meten naar de eigen zielsgesteldheid. Dan valt het wel eens mee als God dan overkomt en zegt: *"t Is trouw al wat Ik ooit beval."* Hij zal het verbond met hen in eeuwigheid bewaren. Zie je wel, dat is de verbondstrouw van de Middelaar. Wat Hij eenmaal

heeft begonnen, laat Hij nooit meer los. Mensen willen het niet los laten, maar de Middelaar ook niet. Mozes was getrouw, maar de Middelaar was ook getrouw voor Zijn ganse uitverkoren schare.

Mozes is gestorven, maar ook de Heere Jezus is gestorven. Ze hebben Hem aan het kruis genageld en dan staat er van: "En het hoofd buigende, gaf Hij de geest." Dus daaruit blijkt wel dat de Heere Jezus gestorven is. En de Middelaar is ook begraven geworden. Hij is gelegd in het graf van Jozef van Arimathéa waar nog nooit iemand gelegd was. En Mozes, er staat: niemand heeft zijn graf geweten tot op deze dag. Ziet u nu de overeenkomsten met Mozes? Nadat Mozes gestorven was, is zijn ziel opgenomen in de hemel, daar behoeven we niet aan te twijfelen. Denk er maar aan: "En van hen werden gezien op de berg der verheerlijking, Mozes en Elia en de Heere Jezus."

We kunnen de overeenkomsten zien, waarvan Mozes zegt: "*Een Profeet als mij.*" Dat is Gods werk geweest om die Profeet te verwekken. Want er is er maar Eén Die twee naturen heeft in één Persoon. De mens bestaat uit ziel en lichaam, maar de Heere Jezus is en blijft tot in der eeuwigheid waarachtig God. En Hij heeft aangenomen de menselijke natuur en een waar menselijk lichaam. Hij is uit de mensen voortgekomen. Daarom kun je ook zien dat de profetie van Mozes in vervulling is gegaan. Door de Heilige Geest sprak hij er van dat die Profeet eenmaal zou komen.

En Christus is er nog als Profeet, want Hij heeft nog steeds werk om al de uitverkorenen kennis te geven en de ogen te verlichten. Verlichte ogen des verstande. Paulus spreekt ervan in 2 Corinthe 4:6, namelijk *dat Christus Degene is Die in onze harten geschenen heeft.*

En in de oudvaders lees je ook wel de uitdrukking: "Dat de Heere er eens schijnsel over zou willen geven." En dat is nu het werk van de Middelaar, namelijk om licht over Zijn Persoon en over Zijn werk te geven. Niet alleen over het werk dat de Middelaar doet vóór Zijn uitverkoren kerk maar ook over hetgeen hij doet in het hart van die kerk. Nee, ze kunnen zelf de lamp niet aansteken, dat gaat niet. Bij het elektrisch licht heb je de knop maar om te draaien en het is licht, maar zo gaat het bij Gods volk niet. Als je nu toch licht hebt, dan zou je toch zeggen dat je dat nooit meer verliest? Ik kan het u eenvoudig uitleggen. De zon schijnt alleen overdag. 's Avonds schijnt dat licht niet meer, maar toch blijft die zon er, want de andere dag komt de zon weer op. Of soms is de zon er wel maar de wolken zitten er voor. Daarom kun je zien, *de Zon der Gerechtigheid* is er niet alleen, maar Hij moet nog opgaan en ons bestralen met hemels licht. Hij moet Zich voortdurend vertonen en de wolken van ons hart verdrijven. Ook na ontvangen genade. Een mens van nature, daarvan zegt de apostel dat deze volslagen duisternis is. Maar van Gods volk zingen we in de psalm, dat,

*Hoe donker Gods weg ooit mocht wezen,
Hij ziet in gunst op die Hem vrezten.*

Kijk, ik maak dus onderscheid tussen duisternis en donkerheid. Maar Gods volk kan dat niet bekijken als ze in het donker zitten. Dan lijkt het net of het duisternis is. Want dan kunnen ze hun staat ook niet vasthouden. Wie zijn staat zo goed kan vasthouden, heeft een verzekering zonder de hulp van boven. Dat is niet zo best, maar het gaat ook naarmate God het licht inhoudt of het licht erover laat schijnen.

Mozes zegt: "*Een Profeet als mij.*" Mozes was een waarachtig mens en de Heere Jezus ook, Mozes heeft gesproken door de geest der profetie. Mozes was een leidsman voor

Israël als middel in Gods hand en de Middelaar is een Leidsman voor Zijn volk, Hij wordt genaamd *de Leidsman der blinden*. En meer van die treffelijke overeenkomsten zijn er te vinden, zoals Mozes hier verklaart: *"Een Profeet als mij."*

3. *Bij Zijn werk, om Zijn volk naar Hem te doen horen.*

We komen dan tot onze laatste hoofdgedachte, namelijk bij Zijn werk, om Zijn volk naar Hem te doen horen. *"Naar Hem zult gij horen,"* staat er. Dat is het werk van de Middelaar, om Zijn uitverkorenen geestelijke oren te geven. Als Hij ze levend maakt, geeft Hij ze ook geestelijke oren. Doden zullen horen de stem van de Zone Gods en die ze gehoord hebben zullen leven. Ook na de levendmaking, dan moeten die geestelijke oren steeds maar weer geopend worden. O, wat is het dan nodig dat er vervuld wordt: *"De Heere heeft mij het oor geopend."* Want ook de oren, de geestelijke oren van Gods volk, die kunnen na ontvangene genade toch zo dicht zitten. De hogepriester Eli, ik twijfel niet aan zijn genadestaat, verstond het net zo min als Samuël, toen de Heere Samuël riep. Samuël omdat hij onge oefend en jong was en de hogepriester omdat hij zo ver van God afleefde in de stand van zijn leven. En toch verstond hij het nog weer eerder dan Samuël, want we kunnen lezen dat hij Samuël onderwijs gaf. Maar de Heere moest vele malen roepen.

Als het goed was, dan zou de Heere maar één keer moeten roepen. Maar wat kunnen we God toch laten roepen! Ja maar, zegt u, dat was toen zo, nu roept de Heere toch niet meer? Dacht u, roept Hij dan niet door Zijn Woord? Dat we het niet verstaan, dat is wat anders; dat we niet horen komt omdat we midden in de dood liggen en een dode hoort niets. Roep maar op het kerkhof; al roep je twee maanden lang, er is er niet een die hoort. Maar een levende kan ook niet horen als zijn oren niet geopend worden. Die heeft ook iedere keer die toepassing nodig van dat woord.

Het gaat dus niet zo als ze het tegenwoordig voorstellen: je hebt het woord, dat geloof je en dat neem je aan, en dan kun je toch gerust zijn, want de Heere roept toch. Nu, dan mis je precies de oefening. Daar zit de werking van Gods Geest niet in. Aannemen zonder dat je het krijgt, dat is stelen; en gestolen goed gedijt niet. En als je van elders inklimt dan ben je een dief en een moordenaar, die moet er weer uit. Dus dat is het ware gehoor niet, nee, de oren moeten iedere keer weer geopend worden en dat is Gods werk. Daarom heeft de Middelaar de profetische bediening: *"Naar Hem zult gij horen."*

Mozes wil zeggen: "Ik heb al zoveel gezegd maar jullie willen niet luisteren. Naar Hem, namelijk Die komen zal, daar zult ge naar horen." Dwingt de Heere Jezus dan een mens om te horen? Welnee, maar Hij maakt de mens gewillig op de dag van Zijn heirkraft. Wat is een mens toch gewillig om naar God te luisteren als God hem levend maakt en zijn oren opent. Dan hoort hij nergens liever naar dan naar de stem Gods. Krijgt Hij dan een hoorbare stem? Welnee, God sprak vroeger nog wel eens met een hoorbare stem, maar tegenwoordig spreekt Hij door middel van Zijn woord. En door zijn oordelen en gerichtten. Van alles wat God doet gaat sprake uit, maar wij verstaan het niet als de Heilige Geest het niet in ons hart werkt. Daar zit het vast. En als Hij Zijn woord levendig opent voor onze ziel en door de Heilige Geest ons inleidt in het woord, dan verstaan wij het, anders niet.

De Heilige Geest gekomen zijnde zal u in de waarheid leiden. Ge zult dan de waarheid verstaan en de waarheid zal u vrij maken. Kijk, dan werk je zelf niet met de waarheid. Als een mens werkt met de waarheid, dan werkt hij zichzelf altijd in de rust. Dan zegt hij met de rijke dwaas dat zijn ziel vele goederen heeft, opgelegd voor vele jaren. Ja, dan kan zo'n ziel er voorlopig wel tegen, maar hij valt gelijk in slaap. Dat is niet zo

vreemd, want in de gelijkenis van de tien maagden staat dat de wijze maagden net zo wel sliepen als de dwaze maagden. En wat was het onderscheid toen de lampen uitgingen? Toen haalden de wijze maagden olie uit de vaten; ze kregen bij vernieuwing genade. Maar als je sterven moet en je hebt alleen maar je lamp van belijdenis, dan gaat je lamp voor eeuwig uit.

Dat is nu het onderscheid. Ja, wat hebt gij dat gij niet ontvangen hebt, wat roemt gij? Dat is nu zo nuttig, dat God een mens daar bij bepaalt, dat hij met al zijn rechtzinnige belijdenissen nog voor eeuwig omkomt. Zo geldt het voor Gods volk, dat ze telkens nodig hebben dat de olie wordt bijgevuld, anders gaat de lamp ook uit. Want met de belijdenis kun je het niet houden, zeker niet voor Gods aangezicht. Dan gaat je lamp uit, ook na ontvangen genade, als God niet voortdurend de olie bij vult.

Zo zegt Johannes dan, *dat we uit Zijne volheid hebben ontvangen genade voor genade*. De Heere geeft alle genade niet in eens hoor. Nee, als een mens al zijn genade voor heel z'n leven in een keer krijgt, hoeft hij nooit meer te bedelen. De Heere is wijzer dan al Zijn volk. Hij geeft niet alle genade gelijk, maar genade voor genade. Hij werkt eerst de nood en dan het roepen uit de nood en daarna gaat God op Zijn tijd, naar de mate het Hem behaagt, het vervullen. Het ligt dan ook niet in de wijsheid van de mens. Het wordt wel eens gedacht dat als de een meer genade heeft dan de andere, die ene een wijzer mens is; die zal wel meer gebeden en meer onderzocht hebben. Ik zeg niet dat het er buiten gaat, maar lees maar eens in Daniël 4:3; daar staat de oplossing. *Hij doet naar Zijnen wil met het heir des hemels en de inwoners der aarde, en er is niemand, die Zijn hand afslaan of tot Hem zeggen kan: Wat doet Gij?*

Daar ligt de oorsprong van de genade dus, dat de Heere alles doet wat Hem behaagt. En dat welbehagen der zaligheid gaat door de hand van Christus gelukkig voort. Hij voert het ter zaligheid uit, daar is niets van een mens bij. Ja, hoe meer genade, hoe meer je er achter komt dat er niets van een mens bij is. Daarom is de soevereine genadeleer zo God verheerlijkend maar ook zo zielsvernederend. Want er schiet geen deel voor een mens over. *Niet ons, o Heere, niet ons maar Uw Naam geef eer!* Het werk van de Middelaar is om de ogen van Gods volk steeds maar weer te openen. Dat ze het niet bij zichzelf kunnen vinden, niet in de ontvangen genade kunnen vinden, maar door het geloof de Middelaar mogen aanschouwen en aan Hem, zover de Heilige Geest licht op Zijn persoon en werk geeft, hun ziel toevertrouwen. Dat blijft een oefening, uw leven lang. Dus men is hier nooit klaar. Een volk dat klaar is, dat is in de hemel. Paulus hoopte volmaakt te worden. Hij jaagde er naar om te grijpen waartoe hij van Christus Jezus gegrepen was. Dus hij zegt niet dat hij het grijpen kan, maar hij jaagt er naar en dat is het jagen naar de volmaakte staat.

Och, als de oefening levendig is in het hart van Gods kinderen, dan zeggen ze: "Ik kan hier toch wel een poosje rust hebben, maar de volmaakte rust is hiernamaals. Iedere keer kom ik weer opnieuw in de strijd." En Gods volk hoopt dat het nog wel eens een beetje beter zal gaan. Ja, als ze dit eens hebben of dat, dan gaat het toch wel een beetje beter. Maar ze worden toch ook wel gewaar dat, hoe meer genade verkregen wordt, hoe ellendiger je wordt. De mensen denken dat, als je genade hebt verkregen, je altijd opgeruimd en vrolijk bent, maar zo is het niet. De hemel wordt voor de hemel bewaard, die krijg je hier op de wereld niet. Gods woord zegt dat je in de wereld verdrukking zult hebben. Dus alle mensen met verdrukking hebben genade? Nee, dat staat er niet. In de wereld zult ge verdrukking hebben, maar er staat wat bij, namelijk dat God ze in de verdrukking en in de ellende niet om laat komen. *Hebt goede moed, want Ik heb hem overwonnen!* Kijk, dat geeft de Heere er wel eens tegenover. En dan behaagt het de Heere om in wegen van druk, wegen die op zichzelf niets uitwerken

dan vijandschap, Zijn volk te vernederen en hun ogen er voor te openen dat hun druk in vergelijking met het kruis van Christus maar een lucifershoutje is. Dat is nu het werk van de Middelaar.

Naar Hem zullen ze horen. De Heere Jezus zegt niet: misschien zullen ze horen, en Mozes zegt ook niet: misschien luisteren ze naar de Heere Jezus. Nee, naar Hem zult gij horen! Daar ligt een zekerheid in. Dwingt God dan een mens om te luisteren? De Heere Jezus sprak zoals nog nooit iemand had gesproken. Hij sprak hart innemende, hart vernederende, hart en hoofd verlichtende woorden en daarom zeiden ze: "Nog nooit heeft er iemand zo gesproken." Nee, zo kunnen Gods kinderen en knechten niet spreken. Hij is de enige Middelaar Gods en der mensen, de mens Christus Jezus. Naar Hem zult ge horen. En dan bedoelt Mozes niet: horen, maar dat u het niet betracht, nee, hij bedoelt dat horen dat God geeft in de harten door genade. Dat is het ware horen. Dat je zo hoort dat je er buiten valt. En als ze dat hoorden, zo weten we van de Pinksterdag, werden ze verslagen in hun hart. En ze zeiden tegen elkaar: "Mannen broeders, wat moeten we doen om zalig te worden?" En toen begon Petrus te prediken van de Middelaar. Kijk, Die is nu net voor mensen die verslagen worden, niet mensen die in de put zitten.

Och, iedereen zit wel eens in de put, Gods volk ook wel eens. Een leger dat strijd voert, is nog niet verslagen. Als ze verslagen zijn, dan leggen ze de wapens een tijd neer. Misschien dat ze later wel weer oorlog gaan voeren, maar als ze de slag verloren hebben, moeten ze de wapens inleveren. Dan zoeken ze soms weer naar nieuwe naderhand, maar zolang de slag niet verloren is, geven ze de wapens niet over. Een mens geeft het niet over. Dat denkt hij wel, maar het is niet waar hoor! Zolang God een zaak niet overneemt, dan kun je hem duizendmaal overgeven, maar je raakt hem niet kwijt. En als de Heere de zaak overneemt dan ben je hem kwijt ook. En waar kun je dat nu aan waarnemen? Wel, als God een zaak overneemt, dan zegt Gods Woord dat de ziel in God gerust is. Van Hem is de verwachting van de ziel.

Vergelijk het maar eens met een jong mens die iets wil doen en het gaat niet. En dan komt er een oudere broer of je vader of iemand anders die ouder en sterker is, en die zegt: "Zal ik het eens voor je overnemen?" En dan gaat het wel. Dan was je toch blij dat het overgenomen was. Je was het kwijt. En zo is het in de zaken in je hart precies eender. Als God het overneemt dan ben je het kwijt. En de vrucht is dan dat je zomaar eens kijkt wat God doet. Het wordt ingeleefd: "Ik zal uitzien naar de Heere, ik zal wachten op de God mijns heils. Mijn God zal mij horen." Dan kijk je zo maar uit en je hoeft er zelf niets meer aan te doen.

Ja maar, dan word je toch zorgeloos? Ik heb nog nooit gezien dat een uitzierend, een wachtend en een verwachtend mens zorgeloos was. Als een mens zorgeloos is, dan is hij niet uitzierende of verwachtende, maar dan is hij de oefening kwijt. Een waker die in slaap valt, waakt toch niet? O, als hij echt op de wachttoren staat om te kijken wat God gaat doen over de zaak die beloofd is en die hij kwijt geraakt is, dan valt hij niet in slaap hoor! Nee, als het geloof niet beoefend wordt, dan kunnen de wijze maagden wel in slaap vallen. Maar als men uitzierende gemaakt wordt en een levend geloof wordt gewerkt, dan kijkt men uit wat de Heere gaat doen. Dan zal men toch ervaren dat de Heere het geeft aan Zijn beminden als in de slaap. Met zijn eigen werkzaamheden, zelfs met zijn uitzien, zal hij er tussenuit moeten vallen. Zo werkt de Heere.

De apostelen zullen wel eens beschaamd geweest zijn. Terwijl de Heere Jezus worstelde, lagen zij te slapen. Als ze zalig moesten worden omdat ze zo gewaakt hadden, dan kwamen ze er vast niet, want ze vielen allen in slaap. En wat zegt de

Middelaar dan? Kunt gij niet één uur met Mij waken? Nee, ze konden het niet en ik kan het ook niet. Ik heb het al zoveel geprobeerd, maar het gaat niet, hoor.

Och gelukkig toch; als je nu zelf de genade zou moeten bewaren en je valt steeds in slaap, wat dan? Dan zou de duivel het wel gemakkelijk hebben. Maar wie moet er dan over u waken dat u het niet kwijt raakt? Och, God leert het Zijn volk: zonder waken kan hij er niet komen en met zijn waken kan hij het niet volbrengen. O, daarin kun je zo zien: *Naar Hem zult gij horen*. Want de Heere brengt Zijn volk niet één keertje, maar steeds weer in de nood. Daarom zullen ze genegen zijn om te luisteren. Anders ben je niet genegen om naar de Heere te luisteren. Zolang een mens zichzelf wel redden kan, dan luistert hij niet naar de Heere. Een mens kan moeilijkheden hebben, maar als hij in de nood wordt gebracht, dan wordt het anders. *Op uw noodgeschrei deed Ik grote wonderen*. Niet om maar op uw noodgeschrei. Dat gaat er altijd aan vooraf. Het is geen voorwaarde of verdienste, maar een weg waardoor God het vervult. Een mens wordt er uit gezet.

En daarom, dat moet worden ingeleefd, namelijk dat het woord van Christus altijd in vervulling gaat: *naar Hem zult ge horen*. Of je nu wilt of niet. Hij maakt Zijn volk gewillig op de tijd dat het Hem behaagt. Daarom, dat de Heere door Zijn woord nog eens tot onze ziel mocht spreken en het mocht bekrachtigen door de Heilige Geest, dan zullen we het verstaan wat Mozes hier zegt: *Naar Hem zult gij horen*. En dan doet u het nog graag ook. Want er is geen zoeter woord dan het woord dat de Heere tot de ziel spreekt. Dan zul je er niets om geven als je een paar nachten niet slaapt. Als de kracht van dat woord maar in het hart is. Naar Hem zult ge horen. Ja, dan doet u het graag hoor, want op de dag van Zijn heikracht wordt er een gewillig volk gemaakt. We gaan er eerst van zingen: Psalm 40:5.

Toepassing.

Het kan wel eens moeilijk zijn om te horen naar het woord Gods. Als je moe bent, ziekelijk, slaperig, het is te warm, dan is het moeilijk om te horen. Maar als de Heere spreekt tot uw ziel, dan zegt Mozes, *dan zult gij Hem horen*. En waarom toch? Wel, de mensen kunnen het niet tot je ziel brengen, zelfs nog niet tot aan je oor. Want het lukt niet een slapend mens wakker te praten. En als de Heere spreekt? Die spreekt niet tegen je oren, dat u het alleen uitwendig hoort, nee, Hij spreekt tot de ziel. "Spreek tot mijn ziel en zeg: Ik ben uw heil." Nee, dan val je niet in slaap hoor! Als je God zit te loven, dan val je toch niet in slaap? Hoe zou dat nu komen dat de mens zo slaperig is? Vast en zeker omdat hij midden in de dood ligt. En als hij na ontvangen genade meer slaapt dan dat hij luistert, dan betekent dat, dat hij zo weinig bij zijn hart leeft. Daar zit het vast. En al weet je nu die oorzaken, dan blijft het nog zo. De wijze maagden vielen ook in slaap, dus dan kun je wel zien wat de mens geworden is. Wat is hij geworden? Wel een totale afvallige van God die nu niet meer naar God luisteren wil. Die te vijandig, te blind en te dood is om te luisteren.

En nu staan hier Mozes' woorden: "*Naar Hem zult gij horen*." Dan word je niet gedwongen, maar de Heere spreekt onweerstandelijk, zo doordringend tot de ziel, dat de mens luisteren moet. En je doet het dan nog graag ook. Dan zit je met blijmoedigheid onder het woord. En al slaapt de rest dan, dan luister je nog en kijk je niet om. Dan is het of de Heere nog nooit zo heeft gesproken. Of, om met Smytegelt te spreken: *een woord op Zijn tijd*. Als je een woord van vermaning nodig hebt en God spreekt een vermanend woord, dan is het precies raak. En als je zit te treuren, dan is het ook raak als de Heere spreekt, want zalig zijn de treurende, zij zullen vertroost

worden. Ze kunnen treuren om hun Godsgemis en ook omdat ze de Heere Jezus niet kunnen vinden, denk maar aan Maria Magdalena. Ze zocht op een verkeerde plaats, maar ze zocht wel. En Hij stond vlak achter haar en ze zag Hem niet. Maar mensen, als de Heere Jezus nu nog op aarde was, dan zoudt ge toch wel geloven? Het is niet waar, hoor. Dezelfde kracht, die toen gepaard ging met een woord tot bekering, bemoediging of onderwijzing, is nog nodig. Dat blijft, want Hij is gisteren en heden Dezelfde tot in der eeuwigheid. Jezus blijft Dezelfde, al heeft Hij verheerlijkte hoedanigheden gekregen, wat Zijn menselijke natuur betreft, en sterft Hij nooit meer, nochtans is Hij gisteren en heden Dezelfde, tot in der eeuwigheid.

En kennen wij Hem nu waarvan Mozes hier getuigt, van die Profeet? Om Christus te kennen moet je ook eerst wat van Mozes kennen. "Want hoe zult ge Mijne woorden geloven indien ge Mozes niet gelooft?" En dan bedoelt Hij de wet van Mozes. Moet je dan eerst de wet kennen? Ja. Als een mens zijn schuld en zonde niet uit de wet leert kennen, dan is hij stekeblind voor de Heere Jezus, want Christus is het einde der wet een ieder die gelooft. Ik heb wel eens gezegd, dat het geloof aan de wet, aan het geloof in het evangelie vooraf gaat. Paulus zegt het ook dat hij door de wet, aan de wet gestorven was opdat hij Gode leven zou. Dus je moet aan de rechtvaardiging door de wet sterven. En voorzover je daar aan sterft, geloof je in de Middelaar. Verder niet. Vandaar ook dat ze tegenwoordig de wet opzij zetten en beginnen met het evangelie. Maar als God begint, dan zal Hij u door Zijn Heilige Geest overtuigen van zonde door de wet. Want Paulus schrijft in Romeinen 7:7 dat hij de zonde niet kende dan door de wet. Daar brengt God de mens tot de kennis der zonde.

Ach, dan weet een mens wel dat hij niet zo'n beste is, dat hij een zondaar is, maar dan nog kent hij zijn eigen zonden niet. Ze liggen niet op zijn ziel gebonden. Maar als hij wordt bearbeid, krijgt hij er mee te doen dat hij God moet ontmoeten en dat het niet kan, en dat ook bij de voortgang. En door het evangelie, dat is een blijde boodschap, wordt, naarmate God het geeft, de Middelaar aan zijn ziel geopenbaard en verheerlijkt. Die ken je niet uit de wet. De wet spreekt niet van Christus.

Mozes getuigt in de tekstwoorden van de Middelaar. *Naar Hem zult gij horen.* Dat wil zeggen: *Naar mij willen jullie niet horen, maar naar Hem zult gij horen!* En och, er zijn er maar zo weinig die waarlijk horen. De meesten horen het wel, maar doen het niet. Ze begrepen Hem soms ook nog wel, maar ze moesten er niets van hebben. Maar het ware horen is dat je gewillig gemaakt wordt. Kinderen horen soms wel dat je ze roept, maar ze zijn zo lekker aan het spelen en ze denken dat ze toch nog even dit of dat moeten doen. Ze zeggen niet: "Blijf maar roepen ik kom toch niet," nee "ik kom zo hoor," zeggen ze. En het geldt voor grote mensen ook, nog even dit of dat werk afmaken. Maar als je echt komt, dan kom je dadelijk, dan ga je ook. Want anders zeg je het wel, maar je doet het niet. En zo is het nu in het geestelijke precies hetzelfde. Het rechte horen is: "Spreek Heere, want Uw knecht hoort." En toen sprak de Heere en verstond Samuël het ook. Hij moest eerst wakker geschud worden, geoefend worden in die weg.

Een Profeet als mij, zal de HEERE uw God u verwekken. Dat is de grootste verborgenheid der Godzaligheid. En dan zeggen ze in onze dagen wel dat het oude testament niet spreekt van de Heere Jezus, nee, de evangeliën moet je lezen, daar staat veel van de Heere Jezus in. En hier dan? Ik denk dat het meer in de blindheid van de mens zit, dat hij denkt dat het niet in het oude testament staat. In het oude testament is het evangelie der belofte en in het nieuwe testament het evangelie der vervulling. En

ga het maar na, het klopt precies met elkaar: *wat God beloofd heeft, heeft God ook vervuld*. En welk een bemoediging ligt daar in voor Gods kerk als ze het eens mogen geloven. Dan zeggen ze: "Heere, ik meen dat Gij dat en dat toch beloofd hebt, en nu zie ik al 20 of 30 jaar uit naar de vervulling." En als ze het dan horen preken, dan lijkt het wel of de vervulling vlak bij is. En dan doet de Heere het soms nog niet dadelijk, maar toch, als het Gods tijd is, dan worden alle dingen opgelost.

Ik heb er wel zien sterven, oud en grijs geworden en dan zeiden ze: "Als ik het geweten had dat U zo getrouw was in het vervullen van Uw beloften, dan had ik nooit zoveel ongeloof gehad." Ja, als je het geweten had? Nee, als je het gelóófd had! In het leven was er het ongeloof. Daar zit het nu net, wij geloven ten dele, wij profeteren ten dele en wij kennen ten dele. Ik denk dat Gods volk het ongeloof pas kwijt is als ze het niet meer zeggen kunnen. Want dan zijn ze er niet meer. Maar dit is de overwinning, zo zegt de apostel, dat de wereld overwonnen wordt door het geloof. En zo is het. Dat wil dus nog niet zeggen dat, als je eens een keer de overwinning mag beoefenen, dat je dan alles overwonnen hebt. Een mens is zo nog maar niet aan de eindstreep. Al is hij een eindje gevorderd in de oefeningen, dan moet je toch niet denken dat je er bent.

Je hebt wel jonge mensen die zeggen dat als ze 40 jaar zijn, dat ze dan gaan rentenieren, maar dan leven ze vaak niet lang meer. Het schijnt niet goed te zijn voor een mens als hij niets doet. Je moet in de oefening blijven; dat is voor je ziel ook zo. Als een mens volslagen rust neemt, dat kan niet. Hij kan zichzelf ook doodwerken, dat is de andere kant, maar hij moet toch aan de gang blijven. Stilstaand water gaat stinken en zo is het in het zielsleven ook, dat moet ververst worden, anders zit je op de oude droesem. En wat doet de Heere nu? Het staat in de tekst: Naar Hem zult ge horen. En hoe kan dat? Wel, als Hij spreekt, anders kun je het niet horen.

Daarom jongeren en ouderen, zijn onze oren wel eens geopend voor Hem, van Wie Mozes getuigt, dat hij een Profeet is? Heeft de Heere ons verstand vernieuwd en ons verstand verlicht?

Kinderen, hebben we een nieuw hart van God ontvangen of denken we daar maar liever niet aan? Dat kun je wel zeggen, daar denk ik liever niet aan, maar daar komt misschien een tijd dat je er wel graag aan zult willen denken en dan krijg je die gelegenheid niet meer. We moeten eenmaal geopenbaard worden voor de rechterstoel en dan zonder nieuw hart, zonder de kennis van Christus, O, dan zullen wij voor Gods aangezicht niet kunnen bestaan. Geen mens, geen predikant of ouderling, voor God kun je niet bestaan buiten de Middelaar. *Dit is het eeuwige leven, dat ze U kennen*, (de mate hoop ik aan God over te laten) *namelijk de enige en waarachtige God en Jezus Christus, Dien Gij gezonden hebt*. Zonder die kennis zal het niet gaan. En dan zal het moeten en niet kunnen.

Daarom, dat ik u bidden mag, dat ge nog eens oren mocht ontvangen en dat de Zone Gods nog eens spreken mocht en we kregen te verstaan: *"Naar Hem zult gij horen."* Een mens wil niet luisteren naar God, uitwendig soms nog wel, maar van binnen niet. Maar als God hem eens gewillig maakt, dan zal die mens zeggen: "Heere, ik ben wel eens zó afkerig, zó ellendig, maar nu ben ik er eens een keertje verblijd mee." En die blijdschap hebben ze niet altijd, want ze hebben geen hemel op aarde, maar als ze er is, dan roepen ze uit: "Dat zal ik nu voor heel de wereld niet willen ruilen!" Vraag het maar eens aan Gods volk. Och als ze dan zo de waarheid eens mogen beluisteren, dan roepen ze uit: "Daar zat ik nu net naar te luisteren, hoe dat Hij nu voor een verslagen mens, een volmaakte Zaligmaker predikt." Voor een mens, die er met al zijn doen en zijn laten, ook met zijn ontvangen genade niet meer kan komen. Als zo'n mens hoort, dat er een volkomen Zaligmaker is, Die de zaligheid verwierf, maar ook toepast tot

aan het eind toe en dat ze in de kracht van God bewaard blijven door het geloof, tot de zaligheid, dan zegt hij: "Dan heb ik ook nog een kans. Zo ligt het ook in mijn hart, dat ik er niet kan komen buiten de Middelaar."

Stefánus kon er ook niet komen. Hij zag de Zone Gods, staande ter rechterhand Gods en wat bad hij? Zei hij: ik kom er aan? Nee: *Heere Jezus, ontvang mijn geest!* Hij moest opgenomen worden. Sommige mensen moeten zelf rijden naar het ziekenhuis. Anderen worden gebracht, maar dan heb je ook dodelijk zieken, die worden gehaald en ze behoeven daaraan zelf niets te doen. Die hebben het het gemakkelijkst omdat ze zelf niets kunnen. Kijk, en zo wil God nu Zijn volk zalig maken. Hun eigen krachten en hun eigen werk moeten ertussenuit vallen, opdat de Middelaar niet alleen voor hen maar ook in hen alles er aan kan doen. Daarom is er een dag van Gods heirkraft iedere keer nodig. Dan worden je eigen krachten uitgeschakeld.

Och, dat de Heere ons oren geven mocht en dat we het mochten verstaan wat het inhoudt: *"Hem zult gij horen."*

Amen.

Dankgebed

Slotzang: Psalm 10: 9.

Ontvang de zegen des Heeren.

***De genade van de Heere Jezus Christus,
de liefde Gods
en de gemeenschap des Heiligen Geestes,
zij met u allen.
Amen.***

3. DE STRIJD IN HET EIKENDAL

Psalm

Schriftlezing: 1 Sam.17:26-58

Psalm 35:1 + 13

Psalm 68:12

Psalm 150:1

Onze hulp zij in den Naam des Heeren Die hemel en aarde gemaakt heeft.

***Genade, vrede en barmhartigheid zij u bij de aanvang geschonken
en bij de voortgang rijkelijk vermenigvuldigd
van God den Vader en Jezus Christus de Heere,
in de gemeenschap des Heiligen Geestes. Amen.***

GEBED

Geliefden.

"Die Mij eren zal Ik eren, maar die Mij versmaden, zullen licht geacht worden." Zo spreekt de Heere in Zijn getuigenis. Van nature is er niemand die God eert, daar hebben we onszelf te lief voor! Ook na ontvangen genade is er niemand die God eert, tenzij hij bediend wordt van boven. Want ik lees van Abraham, dat hij eerst gesterkt werd in het geloof, en daarna kwam de vrucht: *gevende God de eer*. Dat is nu genadewerk om God te eren! En ach, dat is nu de lust van elk nieuw hart. Een mens die wederomgeboren is, zou wel volmaakt God willen verheerlijken op deze aarde en volmaakt voor God willen leven. Maar dan moet hij ervaren: *Het willen is wel bij mij, maar het goede te volbrengen, vind ik niet*. Dat was nu de ervaring van de grote heidenapostel Paulus door de verlichtende werking van de Heilige Geest. Hij had wel licht in zijn ziel om het te doen, maar hij moest telkens weer bediend worden, want anders ging het niet. En zo is het nog hoor! God wordt alleen verheerlijkt als Hij een mens bedient. *Dit volk*, betuigt Hij, *heb Ik Mij geformeerd, die zullen Mijn lof vertellen!* En als we daar nu eens wat van kregen mensen, in dit avonduur, o wat zou God dan groot worden voor het oog des geloofs! Hij is zo groot, want Hij zegt: *Vervul Ik niet de hemel en de aarde? En ben Ik niet een God van nabij en een God van verre? Zou zich iemand verbergen in verborgen plaatsen, dat Ik hem niet zien kon?* Maar het is wat anders, als Hij voor het oog des geloofs eens een groot God werd. Kijk, dan roept Asaf ervan uit: *Wien heb ik nevens U in den hemel, nevens U lust mij ook niets op de aarde*. En hoe meer dat God in Christus Zich als een God van volkomen zaligheid openbaart aan onze ziel, hoe meer ik *de minste* wil zijn. Hoor maar: *Ik ben een groot beest bij U!* Voor de mensen was hij een Godzalige opperzangmeester, die goed kon zingen, en die goed de Heere kon loven, maar toen werd hij een groot beest in zijn eigen oog voor God. Eerst was het voor hem alleen maar: *Ik, ik, en nog eens ik*; Er was maar één ik, om het kort te maken. Maar toen werd het: *Gij hebt mijn rechterhand gevat, Gij zult mij leiden door Uw raad, en daarna zult Gij mij in heerlijkheid opnemen*. Hoort ge het? De taal om God te verheerlijken is niet: *Ik*, maar dat is: *GIJ*. En dat werkt God nu Zelf! Dan krijgt Hij de eer van Zijn Eigen werk.

Maar die Mij versmaden, die van God niets hebben moeten, Er zijn wel mensen, die met de mond bidden, maar die God versmaden, en dat zijn nu alle mensen van nature. De één doet het openbaar profaan, en zegt: *Wie is de Heere, dat ik Hem dienen zou?* "Ik ken Hem niet", zegt Farao, "met die God wil ik niets te maken hebben." Dat is profaan, dat is openbaar Goddeloos. Maar in de grond van ons hart is het zo: Wij hebben geen lust in de kennis van Uw wegen. O mensen, ik wordt zo gewaar, dat wij van nature niets van God hebben moeten, niets, totaal niets. En ook na ontvangen genade roept alles in het vlees: *Wijkt van mij, want aan de kennis Uwer wegen heb ik geen lust; ik moet niets van U hebben.* Want het kost een heel mens om zichzelf te verloochenen. En toch, dan zullen ze het ervaren, dat de Heere zegt: *Die Mij versmaden, die Mij niet nodig hebben, zullen licht geacht worden.*

"Maar die Mij eren zal Ik eren." Als dat nu uitwendig mag zijn in Zijn inzettingen, dan geeft de Heere daar uitwendig Zijn gunst nog over. Al is het niet tot zaligheid, maar Hij bindt Zich aan Zijn Woord. Maar als het geestelijk mag zijn, dan zullen ze de geestelijke gunst en de eeuwige gunst in hun ziel deelachtig worden. O, dan geldt dat woord nog! *Die Mij eren, zal ik eren.* En dat is nu de zaligheid voor de Kerk.

*Door al Uw deugden aangespoord,
Hebt Gij Uw Woord,
En trouw verheven.*

Dat is niets in mij en niets in u, wat God verheerlijkt, maar als God Zich gaat verheerlijken in het geven van Zijn Zoon, in het offeren van die gezegende Middelaar Gods en der mensen, kijk, dan blijft de vrucht niet uit. Als Hij het openbaart in het hart door de Heilige Geest, dan wordt het toch: *Wien heb ik nevens U in den hemel, nevens U lust mij ook niets op de aarde.* Zie, zo was het ook bij David, als hij de strijd van Israël voeren mocht in het eikendal. Bij die strijd in het eikendal, willen wij vanavond uw aandacht bepalen, uit 1 Samuël 17:45 en 46.

"David, daarentegen zeide tot den Filistijn: Gij komt tot mij met de spies, en met het schild; maar ik kom tot u in de Naam van den HEERE der heirscharen, den God der slagorde van Israël, Dien gij gehoond hebt. Te dezen dage zal de HEERE u besluiten in mijn hand, en ik zal u slaan, en ik zal uw hoofd van u wegnemen, en ik zal de dode lichamen van der Filistijnen leger dezen dag aan de vogelen des hemels, en aan de beesten des velds geven; en de ganse aarde zal weten, dat Israël een God heeft."

Deze woorden beschrijven ons *de strijd in het eikendal.*

1. We worden ten eerste bepaald bij de vijand van Israël: Goliath.
2. Ten tweede bij de held van Israël: David.
3. En ten derde bij de God van de slagorde van Israël en Wiens Naam gehoond werd.

1. *De vijand van Israël: Goliath.*

De vijand van Israël, die namens al de vijanden van Israël optrad was Goliath, hij woonde te Gad, in één van de Filistijnse steden. Hij was groot van gestalte, zijn lengte was zes ellen en een span. Moet je eens indenken, als hij zegt: Als ik mij vertoon in de vallei, tussen het leger van Israël en van de Filistijnen, - dan staat er: - *Dan vluchtte gans Israël!* Als ze hem maar zagen, dan gingen ze al op de vlucht! Een schilddrager ging voor zijn aangezicht. Zijn schild was zó groot, dat het hem bedekte. En de schacht van zijn spies was als een weversboom, zó groot. Ik kan bedenken, dat een

mens, als hij geen genade beoefent en niet in de kracht van het geloof staat, dat hij denkt: 'Ik ben blij, dat ik met die reus mijn krachten niet meten moet, want hij kan mij wel maken en breken!' Dat zouden wij zeggen, maar ik denk van, eerder breken in de strijd! En toch, de held van Gath was een vijand van de God van Israël; daar moest hij niets van hebben. Hij stelde de God van Israel op één lijn met de afgoden van de Filistijnen. Er staat: *Hij vloekte David bij zijn Goden*. Dus hij dacht, dat het volk van Israël er net zoveel afgoden op nahield dan de Filistijnen. En dat ze anders niet hadden, als zulke stenen en houten Goden, als die onbesneden Filistijnen hadden. Het is niet zo mooi, als Filistijnen gaan denken, dat het volk van Israël ook niets anders heeft dan afgoden, hoor! Dat is niet zo mooi. Dus ze hadden wel eens gemerkt, dat er in Israël toch ook wel afgoden waren. En ik denk, dat wij er ook niet vrij van zijn. Jullie wel? Een mens zit vol met afgoderij. Wat is eigenlijk afgoderij? *Dat is in de plaats van de ware God iets vereren en zulk één aanbidden, zodat we God niet nodig hebben, en God dus miskennen*. Dat zit in het hart van elk mens, schepselvergoding, en dat is ook afgoderij. Dán dit en dán dat een mens heeft in zijn hart duizenden afgoden. Ook al heeft u geen beeldje op de schoorsteen, en al heeft u in uw tuintje geen afgodje staan, maar ik denk dat er zat binnen in huis staan, en in uw hart zitten. Zou ik het mis hebben? Als ik mijn eigen hart bekijk, dan zit het vol met afgoderij

Maar deze man, Goliath, had niets anders als afgoden. En nu dacht hij, dat er in Israël niemand was, of zij hadden allemaal zulke afgoden als hij. En vandaar dat hij zo op eigen krachten, die verafgoodde hij ook, vertrouwde. Hij zegt: *Stuur nu maar een man, dan hoeven we niet zoveel mensen in het veld te sturen, opdat hij met mij de strijd strijde. En natuurlijk dacht hij: Ik overwin ze, en dan zijn jullie, Israëlieten, de Filistijnen tot knecht. Is het andersom, dat ik het verlies, dan zijn wij jullie knechten*. Maar hij wist het volgens zijn berekening wel, dat de Filistijnen geen knechten zouden worden. Hij was zeker van de overwinning. *Nou*, zegt hij, hij lokte de strijd uit: *Stuur nu een man!* Maar er was geen man, die het aandurfde. En Saul dan? Nee, die had ook geen lust om zijn krachten met Goliath te meten. Maar hij was geen lafaard in de strijd. Hoe ellendig het ook afgelopen is met hem, hij was toch in de strijd geen lafaard. Nee, maar hij had er toch ook geen zin in om zijn krachten met Goliath te meten. Wat denkt u, als u zo'n reus voor u krijgt! Nu staat er van zijn zwaard, hetwelk David er later zelf van getuigt: *Er is zijns gelijken niet!* Met één slag van dat grote zwaard van Goliath was je lieve hoofdje eraf. Ik kan me indenken, als u geen genade in de dadelijke beoefening hebt, dat u rilt op het zien van zo'n reus. Dat zag die man ook wel, en vandaar dat hij zo brutaal werd. Dan zegt hij: *Kom dan!* En dat ging veertig dagen achter elkaar! Iedere morgen en avond verscheen hij, en dan daagde hij de slagorde van Israël uit om een mannetje te sturen, die met hem de strijd zou strijden. Waartoe al dat verlies van die manschappen? Eén is genoeg, ik of de tegenpartij. Hij was zeker van de overwinning in zijn eigen, hoor. En toch, hij was een vijand van Israël. Hij was een vijand van de God van Israël, want hij deed niet anders, dan de Naam van de God van Israël aantasten.

We zijn begonnen te zeggen in onze inleiding: *Die Mij, namelijk God, eren, zal Ik eren, maar die Mij versmaden, die zullen licht geacht worden*. Dus ik hoef jullie niet veel te vertellen, hoe God over die Filistijn dacht. Hij was een geoefend krijgsman. Als David komt en zichzelf er voor over heeft met de Filistijn te strijden, dan zegt Saul: *Zult gij dat doen, een jongeling? Denk erom, David, hij, namelijk Goliath, is een krijgsman van zijn jeugd aan*. Gij zult niet vermogen om met hem te strijden! Dus u moet niet vragen, hoe Saul er zelf tegenaan zat te kijken. Die vijand van Israël

meende, dat Israël nu toch wel op de knieën lag. Nu hadden de Filistijnen die daar woonden aan de kust van de Middellandse Zee, - het lag tegen Israël aan, - het toch gewonnen! Ja, die havens waren er toch; die zouden voor eeuwig natuurlijk van de Filistijnen blijven. Maar dat is toch wel een beetje tegen gevallen. Weet u waar ze geen rekening mee hielden? Met de God van Israël. Daar hadden ze geen rekening mee gehouden.

Dat is nu een mens, die geen rekening met God houdt, al is hij dan niet zo profaan, dat hij uitwendig zegt: *Met die God van Israël heb ik niets te maken*, maar in zijn hart is hij toch niet beter. Want dan zal hij in zijn hart wel zeggen: *Ja, die God van Israël is wel een machtig God, maar omdat nu allemaal zo precies te doen, daar heb ik ook geen zin in. Om het zo precies te doen als God het in Zijn Woord beveelt, nee, dat gaat toch niet.* Dat wil de mens niet hoor; nog wel zo'n beetje als het in onze kraam te pas komt, namelijk God een beetje en de mens een beetje. Dat zal nog wel gaan, maar nu alles voor die God van Israel op gaan offeren, nee, daar heeft de mens geen lust in, denk ik, of is het niet zo? Wat zeggen we dan? *Als ik wat ouder geworden ben, maar ik ben nu nog zo jong! Moet ik nu al zo strak aan dat touw gaan staan? Dan heb ik niets aan mijn leven!* En de ouderen zeggen: *Als ik zo oud ben, dan zal ik er misschien eens over denken om God te vrezen, maar nu moet ik eerst nog dit en ik moet eerst nog dat!* En zo stelt de mens het allemaal uit, net zolang, totdat de dood hem als een schuldeiser overvalt, en dat hij God als zijn Rechter moet ontmoeten, en dan komt hij om. Want wij houden toch geen rekening met God, hoor. Maar wij geloven toch wel dat God de wereld regeert, ja, met de belijdenis weten we dat wel. Dat God alles bestuurt, staat in de Bijbel beschreven, en dat aanvaarden we nog met een historische belijdenis. En daar strijden we nog voor, maar in ons hart kijk, dan moet het bestuur uit uw handen geslagen worden. Dan moet God het afnemen mensen, want anders geeft u het nooit over! Weet u wat ik nu het gemakkelijkst overgeven kan? Wat God uit mijn handen neemt, en anders niet, hoor! Dan probeer ik alles vast te houden. En wat ik nu ben, dat geloof ik ook van u; dan houdt u het vast. Ik zal het met een paar woorden zeggen: *Halen, hebben, houden en vasthouden, dat niemand uw kroon neme.* Denk erom dat u het niet loslaat hoor, zeggen de mensen. Maar dat hoeft ik niet te zeggen, want de kleine kinderen houden al krampachtig vast. U moet maar eens zien bij een baby, hoe krampachtig ze hun vuistjes samen knellen, en dat moeder hard moet knijpen om het er uit te krijgen. Zo houdt de mens vast aan zijn eigen ideaal, en dan wordt hij nog geprezen ook: *Kijk eens hoe hij vast kan houden!* Maar dat is niet zo'n wonder, hoor.

Weet u wat een wonder is? Als u het eens los mag laten. Er staat ergens: *Laat los en gij zult los gelaten worden.* Dus daar zit een belofte aan verbonden. Als u eens los mag laten, dan zet God u ook eens in de ruimte, mensen. En als u uw wettische eigengerechtigheid eens een keertje los mag laten door Gods genade, dan geloof ik, dat de Heere u een andere Gerechtigheid in uw ziel openbaart. En als u uw eigen krachten eens los mag laten, dat u dan ervaren zult, dat God de krachten vermenigvuldigt, en sterkte geeft aan die het niet heeft. O, dat volk zal het gewaar worden, hoe meer dat ze het zelf verliezen - maar dat zien ze van achteren pas, hoor - hoe meer dat de Heere Zichzelf gaat openbaren! Maar dat is een dodend werk door de Heilige Geest, en daar doen we zelf niets aan. Niet het minste!

Die vijand van Israël was niet alleen Goliath, maar zijn ganse volk, want hij was eigenlijk een representant van zijn volk. Hij vertegenwoordigt zijn volk. Hij zegt: *Het is niet nodig, dat het ganse volk strijde, van ons niet en van jullie niet; stuur nu maar*

zo'n vertegenwoordiger! Stuur nu maar zo'n held uit Israel! Maar ja, wie zou dat nu moeten doen? Wie durfde zijn krachten met Goliath te meten? Israël kreeg de schrik in de benen als ze hem zagen. Er staat: *Als ze hem zagen, zo vluchtte gans Israël met een doodschrik in het hart.* Daar hoeft u heus niet laag op neer te zien, hoor. Petrus dacht nog wel dat hij zijn leven voor de Heere Jezus kon zetten. Maar één dienstmaagd zegt: *Gij waart ook van Die!* En... daar gaat Petrus op de vlucht. Jona had er helemaal geen zin in om die weg van God te bewandelen; hij vluchtte naar Tarsis, in plaats van te gaan preken in Ninevé. Er zijn veel mensen, die willen graag gaan preken in onze dagen. Jona was een echte prediker, maar hij had er geen zin! Ik heb er soms ook geen zin in als ik het met mezelf moet gaan doen; dacht u dat ik er dan zin in had? Helemaal niet. Dan word je gewaar mensen, dat je niet alleen wederom geboren moet zijn, en dat je niet alleen geroepen moet zijn om dat Woord te prediken, maar dat je *ook telkens bediend* moet worden, anders heb je er helemaal geen zin in. En als je dan geen bediening krijgt, en God handelt daarin ook soeverein, weet je wat je dan zegt? *Ja, ik ben het onwaardig!* Maar in je hart ben je niet zo onwaardig hoor! Want als je dan niet bediend wordt, dan wordt je moedeloos of boos, en dan denk je: *Moet dat nu zo?* Ja, ja, een mens kan wel veel zeggen en schrijven van *onwaardige diensten*, maar hij is niet zo dikwijls onwaardig als hij wel zegt! Als ik eens een keertje onwaardig word mensen, dan heb ik er alles aan vergokt. Of laat ik het eens anders zeggen: *Als God Zich in Zijn waarde vertoont, dan word ik pas onwaardig.* Job zegt ervan: *Nu ziet mijn oog, daarom verfoei ik mij in stof en as!* O die openbaringen Gods in de Middelaar, die vernederen een ziel zo diep, dat ze zeggen: *Heere, nu ben ik niet anders dan stof en as!*

Maar hoe moet het dan? Israël was toch het volk des verbonds, dat volk waaraan God Zijn belofte gegeven had? Israël is toch dat volk waaruit de Messias geboren moet worden! Zal dat nu door die Filistijn onder de voet vertrapt en verslagen worden? Zal God het nu helemaal niet meer opnemen voor Zijn volk? Is het nu zover gekomen, dat vanwege Sauls Goddeloos leven, gans Israël er dan maar aan moet? Heeft de Heere nu vergeten genadig te zijn?

*Zouden Zijn beloftenissen
Immer haar vervulling missen?
Vruchteloos worden afgewacht
Van geslachte tot geslacht?*

Nee mens, God houdt getrouw Zijn Woord, want Hij brengt David naar voren, zie, daar onze tweede hoofdgedachte.

2. De held van Israël.

We bepalen u bij de held van Israël. David, een held? Ik heb wel eens gehoord dat hij schaapherder was. Hij schrijft zelf in Psalm 78: *God, Die nam mij van achter de schaapskooi.* Hij was een jongeling. Saul zegt: *Gij zijt een jongeling!* Is dat dan een held? Hij zag er nogal aardig uit, een beetje roodachtig van haar, mitsgaders schoon van aangezicht. Toch was hij maar een jongeling. *Gij, zegt Saul, zult toch die krijgsman niet kunnen verslaan!* Dat gaat niet hoor, David!

David kwam bij zijn broederen eens horen hoe het met de strijd was. Hij moest de groetenis van zijn vader overbrengen, en hij moest hen nog wat brengen. Ja, dat valt niet mee, als je in dienst geen bezoek krijgt van je familie! Dus die broers zullen wel erg gesteld zijn op dat bezoekje van David, en met hetgeen hij meegekregen had van zijn vader. Ja, dat denkt u. Ze zeiden tegen David: *Wat kom jij hier doen? Jij komt zeker eens kijken, hoe het verloop van de strijd gaat. Wij kennen de boosheid en de*

vermetelheid uws harten wel. Ja, ja, ze waren helemaal niet blij met zijn komst. Ik zou denken: Als je in dienst bent en er komt een broertje van je, en die komt je nog eens bezoeken en zeggen, hoe het thuis gaat, dan zou ik denken, dat u daar blij mee bent. Maar ze zeiden helemaal niet dat ze blij waren. En David wende zich af, *ik zal bij u niet vertoeven.* Het is alsof hij zeggen wil: *Wat jullie eruit gooien, daar luister ik niet naar.*

Wat zal men die man doen, zegt hij, *die het hoofd van die man, die Filistijn, wegnemen zal?*

Ja, dat en dat. Maar Saul zegt: *Dat wil je nu wel David, maar dat kan, je niet hoor!*

Zou dat niet gaan? Vraagt David?

Nee, zegt Saul, *we zullen je eerst eens een wapenrusting aantrekken, dan ben je, althans een beetje, meer beveiligd. We zullen je een harnas en een pantser aantrekken, en een flinke koperen helm op je hoofd. Dan kan hij met dat grote slagzwaard je hoofd niet in tweeën slaan, dan ben je er een beetje meer tegen verzekerd.*

Maar och, arme David, hij zegt ervan als hij het aangetrokken heeft: *Ik kan in deze niet gaan!* Want hij was wel een beetje kleiner dan Saul, zie je! Dat ging niet, het harnas van Saul paste hem niet. Nu zijn er wel mensen, die denken de strijd te kunnen strijden met het harnas van een ander, maar dat gaat niet, hoor mensen! Een mens moet met zijn eigen wapens en met zijn eigen harnas strijden. Met de strijdmiddelen die God u geeft, daar moet u mee strijden; dat werd David gewaar. En David was heus geen bange jongen, hoor. Weet u wat hij zegt tegen Saul?

Zou het niet gaan, koning Saul? Uw knecht weidde de schapen zijns vaders, en daar stond hij heus niet te pochen, en toen kwam er een leeuw. En uw knecht greep de leeuw bij zijn baard en ik heb hem verslagen. Daarna kwam er een beer, en die heeft uw knecht ook verslagen. Jongens, hoe denken jullie er over, om een leeuw bij zijn baard te grijpen en te verslaan, en een beer? Ik zou denken, dat je toch wel een beetje meer moet hebben dan een zwaard. David had ook meer, hij had een beetje geloof, ja! Toen zei hij tegen Saul: *God heeft die leeuw en die beer in de hand van uw knecht David gegeven, en zo zal Hij ook die onbesneden Filistijn in mijn hand geven.* Ja, toen liet Saul los. David ging zeker eerst naar huis om een betere wapenrusting te pakken? Welnee, daar hoefde hij niet om te gaan, die had hij bij hem. Welk harnas en welke spies en welk zwaard had hij dan? Hij had een slinger bij zich en een tas met wat gladde stenen.

We lezen daarvan, dat hij die uit de beek opgezocht had, en dat hij al lopende de Filistijn tegemoet, één van die stenen in de slinger deed. De Filistijn zag David komen, en hij verachtte hem in zijn hart. Ik kan me indenken, dat hij gedacht heeft: waarom stuur je nu zo'n jochie op mij af? Hij werd nog kwaad ook; dat was toch te minderwaardig voor zo'n geoefende, geharnaste krijgsman als Goliath, dat er nu zo'n jongeling op hem aankwam met een stok en een paar stenen! *Waar ziet u me nu voor aan,* zei Goliath, *ben ik dan een hond, dat je tot mij komt met een stok om me weg te jagen?* Hij was nog beledigd ook. Maar ja, hij had er geen erg in, dat je met een zwaard aardig kort bij moet komen om te slaan, en dat je nog geoefend moet wezen om raak te slaan. En weet u waar hij ook geen erg in had? Dat een steen soms veel verder vliegt, dan dat je met een zwaard kan slaan! En David was geoefend om met zijn slinger een steen te gooien. Hij gooide niet jongens, zoals wij het vroeger deden, om met een steen de ruiten bij een ander in te gooien; dat deed David niet, hoor kinderen. Nee, hij nam een steen en hij deed hem in de slinger en hij mikte en hij kwam precies *hier* in zijn voorhoofd. Hij had vergeten om zijn voorhoofd te beschermen, maar ja, wat zou hij voor zo'n jochie moeten doen? Maar Goliath had niet

gerekend met de God van die jongeling. Die steen zonk in het voorhoofd van Goliath en hij zonk ter aarde; dus die steen was raak! David zal wel eens moeilijker zaken gehad hebben, want Goliath was groot, en dan heb je vanzelf ook een breed voorhoofd! Dus de kans was des te groter; hij was wel geharnast en gepantserd, maar er was nog een opening tussen zijn helm en het vizier, en daar kon nu net die steen tussen. David slingerde die steen wel, maar Wie zal nu die steen bestuurd hebben, denken jullie? Ik denk dat God die steen bestuurd heeft; dat geloof ik vast. Hoor maar wat David zegt: God zal mij u besluiten in mijn hand, en ik zal u uw vlees vandaag de vogelen des hemels te eten geven.

En David slingert en ... het was precies raak! Je kan een hoop stenen in de lucht gooien, maar dat je dan alleen een gat in de lucht gooit. Maar David slingerde één steen, en die gooide een gat in het hoofd van Goliath! En dat gat was van dien aard, dat Goliath dood op de aarde zonk. En toen liep David op Goliath af en hij ging er bovenop staan en hij trok dat grote tweesnijdende slagzwaard uit de schede van Goliath en hij hieuw hem daarmee zijn hoofd af. Kijk, zo kwam Goliath aan zijn einde; daar lag hij!

Toen de Filistijnen zagen, dat hun geweldige dood was, gingen ze allemaal op de vlucht. Wat kan een heel volk toch op een mens vertrouwen. Dan kunt u zien, hoe afgodisch ze die held vereerden. Ja, diezelfde verering zie je in onze dagen ook nog wel eens; al is het dan niet in de oorlog, maar op het terrein van de sport, of waar dan ook, dan hebben ze allemaal hun helden. Maar het zijn allemaal geen helden als David, hoor! Echt niet! Want ik lees van David dat hij *een geloofsheld* was. Lees de rij van geloofshelden in Hebréeën 11 maar eens na. Dan zegt Paulus: *Zal ik verhalen van David?* Dus David deed dit door het geloof. David had in de strijd in het eikendal met de Filistijn Gods eer op het oog en ook het heil van zijn volk. We zijn begonnen te zeggen: *Die Mij eren, zal Ik eren, maar die Mij versmiden, zullen licht geacht worden.* David had Gods eer op het oog door het geloof, want anders kunt u Gods eer niet op het oog hebben. David daarentegen zeide tot de Filistijn: *Gij komt tot mij met een zwaard en met een spies en met een schild, maar ik kom tot u in de Naam des HEEREN der heirscharen, den God der slagorde van Israël, Dien gij gehoond hebt! Te dezen dagen zal de Heere u besluiten in mijn hand, en ik zal u slaan, en ik zal uw hoofd van u afnemen en ik zal de dode lichamen van der Filistijnen leger dezen dagen de vogelen des hemels en de beesten des velds geven! En de ganse aarde zal weten, dat Israël een God heeft!* Daar kunt u horen, dat God de hoogste plaats had in het hart van David; die had God Zelf genomen, anders had David zijn hart niet aan de Heere gegeven, hoor. Dat was nu de held van Israël.

Met dat geval, met het verslaan van Goliath, brengt God David op de voorgrond. Want de reiende dochteren van Israël zongen: *Saul heeft zijn duizenden verslagen!* Dus het was geen lafaard. Maar toen gingen die dochteren zingen: *Maar David heeft zijn tienduizenden verslagen.* En aanvankelijk lezen we, dat Saul David beminde en hij hield hem aan zijn hof en werd zijn wapendrager. Maar toen Saul hoorde, dat ze David eerden boven Saul, dan staat er zo: *Saul had het oog op David van dien dag af en voortaan.* Dus u moet maar denken, als God Zichzelf verheerlijkt en Hij brengt de persoon naar voren, waardoor God dat gedaan heeft, dan blijft de vijandschap van de satan en van zijn volgelingen ook niet uit! Als God één van Zijn knechten of één van Zijn kinderen gebruikt om Zichzelf te verheerlijken, om op aarde wat tot stand te brengen wat God verheerlijkt, dan komt de vijand en die zegt: *Ja, dat is nu wel gebeurd om dit en om dat hoor, en daar moet u die man niet voor aan zien!* En dan

gaan ze al zijn gebreken opnoemen! Nou mens, als God u licht geeft in uw hart, dan weet ik zeker, dat u veel meer zonden en gebreken heeft, ook na ontvangen genade. Dus die hoeft u niet eens op te noemen, want Gods volk is daar veel eerder achter, dan dat u het zegt.

Als God een mens ontdekt, dan komen ze er achter, dat ze niet alleen stinkende gebreken hebben, maar ook stinkende zonden hebben, waarmee ze voor God niet bestaan kunnen. *Wat is uw knecht*, zegt Mefiboseth, *dat u hebt omgezien naar zulk een dode hond als ik ben?* En dat zei hij heus niet met zijn mond alleen, maar het was wáár in zijn hart. En de Kananese vrouw, wier geloof door de Heere Jezus geprezen werd, zegt als Christus zegt: *Het is niet betamelijk het brood van de kinderen te nemen en de hondkens voor te werpen*, dan zegt zij: *Ja Heere, dat is waar, ik ben een heidin, een hond, maar een hond moet ook eten!* Zo vatte zij Hem in Zijn Woord.

O mijn vrienden, waar het ongeloof de deur altijd dicht gooit, daar ziet het geloof net een gaatje, waar God door kan. De hoofdman over honderd zegt over de honger in Samaria: *Dan moeten er vensteren in de hemel gemaakt worden, want anders krijgen we geen brood, morgen.* Maar de profeet zegt dan: *Gij zult wel zien dat er brood komt, maar gij zult daarvan niet eten.* En het volk vertrad hem in de poort, dat hij stierf; dus hij heeft er niet van gegeten. Zo kunt u zien mensen, dat u daar acht op moet geven, want als u Gods eer aantast, dan leeft u niet lang meer op de wereld, hoor! En dan bedoel ik dat brute aantasten van de ere Gods, dat een mens God overal uit wil sluiten. Dan zegt de Heere, dat Hij dat niet duldt. *Ik zal Mijn eer niet aan anderen geven, noch Mijn lof aan gesneden beelden.*

Een mens beschermt zijn ogen, en hij doet er alles aan, om als er wat aan zijn oog mankeert, het weer goed te krijgen. Zouden wij God dan in de ogen kunnen steken, en zou God dat dan ook verdragen? Hij is toch geen mens? Nee, maar toch heeft God oogappels op de wereld hoor! "Bewaar, mij als de appel van het oog." En wat is dat oog teder om beschermd te worden, want dat kan niets verdragen. En zo verdraagt God niet, als u Zijn volk en Zijn knechten aantast. U kunt wel over de gebreken en over de zonden van Gods volk en knechten spreken en ook nog wel uit liefde. Maar als u wat gaat doen om God daarmee eigenlijk te verachten en Gods werk in de grond te trappen, dan komt u slecht klaar, mensen. Misschien bent u het zelf al lang vergeten en dat de mensen u nog flink gevonden hebben, maar denk er om, dan stuurt God u op zekere dag een rekening, die u niet betalen kan. Want Hij zegt: *Die Mijn volk aanraakt, die raakt Mijn oogappel aan.* En op onze oogappels zijn we zuinig, of niet? Dus God wil niet hebben dat u dat aanraakt! O, daarom is zo'n voorzichtigheid nodig! Ook Gods kinderen kunnen zo ver van God af leven, maar pas op, dat u ze niet dadelijk in hun staat aantast. Dat wil nu niet zeggen, dat u nu van elk mens die vol Godsdienst zit, maar moet geloven dat het een kind van God is. Dat zeg ik niet, maar men zij voorzichtig, men heeft te oordelen naar Gods Woord. Dat is het Richtsnoer tot de Wet en tot de Getuigenis. *Zo zij niet spreken naar dat Woord, het zal geen dageraad hebben.* Dus dát is het Richtsnoer, en niet ons verstand, niet wat hij of zij zegt, of wat anderen zeggen, maar wat God ervan zegt in Zijn Woord. Dat is de Toetssteen.

Dus als u nu denkt genade te hebben, dan moet u dat toetsen aan Gods Woord, en niet aan de gezegden van de mensen. Want die kijken er op. Die zeggen van Eliab: *Voorzeker, deze is Zijn gezalfde.* Nee hoor, zegt de Heere, *dat is hij niet; zie zijn gestalte niet aan, nog de hoogte van zijn statuur, want Ik heb hem niet verkoren om koning te zijn.* En de tweede was het ook niet. Samuël met veel genade ging er zeven keer naast! En toen wist hij het niet meer, want hij moest er eentje hebben, die er niet

bij was, en wie was dat? Dat was nu David van wie hier geschreven wordt: De held in Israël, die moest koning worden in Israël.

Ziet u nu, God geeft de overwinning, opdat Hij geëerd zou worden? Dat deed David zelf niet, maar God brengt David naar voren, zodat de aandacht van Israël er op gevestigd wordt, en dat God die man wil gaan gebruiken voor het Rijk van Israël. David zegt er dan ook van in Psalm 78: *God nam mij van achter de schapen*. Hij was zijn afkomst niet vergeten, want hij zegt: *God heeft het gedaan, ik ben niet vanachter de schaapskooi naar de troon gelopen. God heeft het gedaan!* Ja, daar is hij toch wel een beetje achter gekomen, want hij heeft verschrikkelijk veel tegenstand ontmoet, zodat hij zegt: *Eén dezer dagen zal ik nog in de handen van Saul omkomen*.

En van Saul staat er: *Hij beminde David*. Dus nu kunt u van Saul bemind worden, maar dan kan het zijn, dat hij u later zó najaagt en zó achter u aanzit, dat u niet weet waar u het zoeken moet, hoor! Dat hebben we in ons leven ook wel ervaren. Dat de mensen je van alle kanten bewierookten, en dat ze later zoveel achter je aanzaten, dat je niet wist waar je kruipen moest. Dat is nu de ervaring van Gods geofende volk! O, dat we er eens achter gebracht mochten worden, om allemaal van de mensen afgebracht te worden. Want de Heere wilde hebben, dat Israël niet alleen het oog op David had, want dat was maar een middel, dat was maar een mens. Al hebben we voor David hogere achting dan voor onszelf. Want David was een man met grote genade, nietwaar? Er staat: "Welzalig hij wiens zonden zijn vergeven." Dat zong hij niet met zijn mond, maar dat had God hem geleerd in zijn hart! Hij was eens een keer de grootste der zondaren geworden, en toen riep hij het uit:

*Het is niet alleen dit kwaad dat roept om straf,
Maar ik ben in ongerechtigheid geboren,
Mijn zonden maakt mij het voorwerp van Uw toorn,
Reeds van het uur van mijn ontvangenis af.*

Wat had David een zelfkennis gekregen! Maar zouden wij zeggen: Is dat nu wel eerlijk, David is de jongste, en de minste en de geringste uit zijn geslacht, en die zet God nu op de troon; is dat nu wel eerlijk? Moest dat niet nummer één wezen, Eliab? Samuël zou het gedaan hebben, en als de Heere het niet tegen gehouden had, dan had hij nummer twee genomen, maar God nam nummer acht, die er helemaal niet bij was! Wat komt het openbaar mensen, dat God in Zijn handelingen een vrij en soeverein werkend Wezen is. Maar ik denk dat die broers het daar altijd niet mee eens geweest zijn, denkt u ook niet? Want ze zeiden: *We kennen de vermetelheid en de boosheid van uw hart wel! Je bent gekomen om de strijd eens te bezien, we kennen je wel*. Zodra God gaat werken, gaat de Godsdienst en de wereld van u praten. En dat is heus geen goed, hoor! Dan zeggen ze: *hij spreekt over mij nooit geen goed, ik haat hem!* Dat zegt Achab van Micha. *Ja*, zegt hij, *er is nog een profeet, Micha, de zoon van Jimla*. Waar is hij dan, vraagt Jósafat *O*, zegt Achab, *hij zit in het gevangenhuis; hij krijgt af en toe nog een beetje brood en water van mij, zo blijft hij nog een beetje in leven. Maar ik moet niets van hem hebben, ik haat hem, want hij zegt nooit geen goeds van mij*. Kijk, als u nu nooit geen goeds van een koning zegt, dan ligt u eruit, hoor! En als u geen goeds van een mens zegt, dan moet u niet denken, dat u aan elke vinger een vriend krijgt, hoor! Nee, daar moet je vast niet op rekenen! Als je goed van God spreekt, dan krijgt u God mee, als u het tenminste niet enkel met de mond doet. Maar als u het nog eens met het hart mag doen, dan zegt de Heere: *Die Mij eren, zal Ik eren, maar die Mij versmeden, die zullen licht geacht worden!* Daar geeft God getuigenis in het hart, en dan gaat het alleen maar goed als God verheerlijkt wordt.

3. De God van Israël

Dan wijzen we ten derde op de God van Israël, om het niet te lang te maken. Want anders zegt u: *Die preekt weer net zolang als vanmorgen*. Maar ik heb ze niet in mijn zak hoor, en de lengte heb ik ook niet gemeten, en ik heb ze ook niet uitgeschreven. Dus het is niet altijd eender bij mij. Dus tenslotte wijzen we op de God van Israël.

- Er staat dat David zegt: *Ik kom tot u in de Naam des Heeren der heirscharen, den God der slagorden van Israël, Dien gij gehoond hebt*. Dus Hij was de God der slagorde van Israël, Die gehoond werd. Dat is nu de God van Israël!
- En ten tweede zegt David daar door het geloof: *God zal u in mijn hand geven. De Heere zal u besluiten in mijn hand en ik zal u slaan*. Dat is de God van Israël.
- En ten derde zegt David: *De ganse aarde zal weten, dat Israël een God heeft!* Die dus boven alle Goden staat en boven alle afgoderij En ik denk dat we dat nu moeten leren! Die God van Israël moeten we leren kennen als:

*Het is Israëls God Die krachten geeft,
Van Wien het volk zijn sterkte heeft,
Looft God, elk moet Hem vrezen.*

Dat is de kennis die wij nodig hebben: *Dit is het eeuwige leven, dat zij u kennen, als de Enige en Waarachtige God en Jezus Christus, Dien Gij gezonden hebt.*

Wij kunnen voor de God van Israël niet bestaan. Goliath moest het verliezen. Ja maar, hij verloor het toch voor David? Welnee, hij verloor het voor de God van Israël; Die gaf David dat geloof, en Die gaf hem de kracht. Wie bestuurde de steen die in zijn voorhoofd zonk? Wie gaf David de moed om het hoofd van de reus af te slaan? Dat was de God van Israël hoor! David zegt dan ook: *God zal u besluiten in mijn hand*. Kijk, dat is nu ware Godsvrucht, dat God er de eer van krijgt, ofschoon David het uitvoerde. David was maar uitvoerder, maar God gaf hem de genade, en God gaf hem het geloof om het te kunnen, te mogen en te willen doen! En zo is gans Israël er achter gekomen, dat Israël een God had, zoals er geen volk op aarde had!

God had in het verslaan van Goliath Zijn eigen eer op het oog. God kan nooit anders, dan Zijn eigen eer bedoelen; dat is in God de hoogste deugd. En als de mens zijn eigen eer op het oog heeft, dan is dat een grote zonde; dat komt voort uit zijn eigen liefde. En dan werkt hij op zijn eigen eer aan, en dan werkt hij het uit in zijn eigen kracht. En dan zegt hij met Nebukadnézar Is dit nu niet het grote Babel dat ik gebouwd heb? Dat is allemaal "ik", van het begin tot het einde. Ja, dat zegt hij niet altijd hoor, we zijn nog wel zo slim om dat "ik" een klein beetje te bedekken; een beetje vijgenbladeren er over. Dat deed Adam om zijn eigen ik een beetje te camoufleren, maar daarom zat zijn eigen ik nog wel hoog in zijn hart. Er was maar één Ik. God zegt: *Hebt gij van die boom gegeten en van die vrucht, welke Ik u verboden haal?* Hij ontkende het niet hoor, maar hij zegt: *Die vrouw, die Gij mij gegeven hebt, die heeft mij gegeven, en ik heb gegeten*. Dus hij beleed wel dat hij gegeten had van de boom, die God verboden had, maar de vrouw was toch de schuldige en de Hoofdschuldige was God, want Hij had die vrouw gegeven! Ziet u nu, dat Adam, via Eva de schuld op God werpt! En dat ik, Adam er goed uitkomt, want die wordt niet schuldig hoor! Onze Geloofsbelijdenis zegt het dan ook zo kostelijk: *Dat God de mens opgezocht heeft toen hij bevende voor Hem vlood*.

Wij zijn weglopers van God geworden mensen; dan kunnen we mooi praten, en we kunnen soms schoon zingen, maar we zijn weglopers van God. Maar weet u wat nu zo groot is? Als God nu zo'n wegloper opzoekt, en als God zo'n wegloper *blijft* opzoeken. Als God zo'n wegloper blijft versterken, en Hij hem niet alleen brengt tot de

overwinningen des geloofs, maar Hij zal hem ook brengen tot de eeuwige zaligheid. Ik denk dat dan al de hemelkoren zullen zingen: "*Het is door U, door U alleen, om het eeuwig welbehagen.*"

Dat is de zaligheid van de Kerk. Hoor maar:

*Die God is onze zaligheid,
Wie zou die hoogste Majesteit,
Dan niet met eerbied prijzen.*

Kijk, dat is nu de God van Israël, Hij wil Zelf de eer hebben, en het nut geeft Hij aan Zijn volk. O mensen, kunt u nu zo'n God begrijpen? Ik niet! Job ook niet; hij zegt: *God is groot, wij begrijpen Hem niet.* Een God Die je niet begrijpen kan is toch niet veel waard? Maar hij kon wel in die God geloven als hij genade mocht beoefenen. En dan had hij zulk een grote eerbied voor God, dat hij er alles voor over had, en dat hij zegt bij de wegname van al zijn kinderen: *De Heere heeft gegeven, de Heere heeft genomen!* Nou dat is wat, om God de eer te geven als Hij u wat afneemt. Een God Waarvan u wat krijgt, Die gaat u prijzen, maar om een God te prijzen Die u wat afneemt, dat is een beetje groter. *De Naam des Heeren zij geloofd!*

Maar het duurde niet lang, en toen werd Job gewaar dat hij toch nog een Job in zijn hart had, en waar kwam dat openbaar? Daarna vervloekte Job de dag zijner geboorte, en hij zegt: *Vervloekt zij de dag, dat men zegt: Een knechtje is geboren.* Kijk, toen zat het niet goed meer in zijn hart.

Maar dat kan ik zo goed begrijpen, mensen. Weet je waarom? Er staat van de kinderen Israëls, en zo zit het nu bij mij in het hart en bij u ook. U zult zeggen: *U vertelt niet veel moois van ons.* Dat kan ook niet, want ik kan het van mijzelf ook niet doen. Maar er staat telkens als een terugkerend refrein: *Toen murmureerden de kinderen Israëls.* We zingen heerlijk de psalmen, als het een beetje naar onze zin gaat, maar als het een klein beetje tegen de wind in gaat en we een beetje tegenspoed krijgen, dan zouden we geduldig moeten zijn. Ja, maar dat is er niet hoor, welnee, helemaal niet. En we zeggen: *Zo'n God heb ik toch eigenlijk niets aan.* En in zo'n preek zit toch eigenlijk ook niets; zo praten wij, en daar kunt u aan zien, dat we van de God van Israël niets moeten hebben, hoor.

Maar dat is toch de God van volkomen Zaligheid, Dezelfde God van Israël. Ik zal u nooit geen andere God verkondigen, hoop ik, als die God van Israël, Die Zijn volk sterkte en krachten geeft. Dat wordt de God alléén! Och, een mens heeft zoveel Goden in zijn hart, maar als hij eens een keertje er Eén overhoudt, dan zou hij er het beste aan toe zijn. En dat zal hier wel eens door het geloof zo zijn:

*Maar trouwe God, Gij zijt
Verwinnaar in de strijd,
En geeft Uw volk de zegen.*

En hiernamaals houdt hij niets meer over dan Een God. Die Drie-enige God bestaat in drie Personen: *Vader. Zoon en Heilige Geest.* En dan zullen ze Hem voor eeuwig de lof, de eer, de aanbidding en de dankzegging toebrengen. De God van Israël zal dan alle eer ontvangen. En dat doet Hij hier op aarde, want *de ganse aarde zal weten dat Israël een God heeft.* Zo ook met dat geestelijke Israël, ze zullen af en toe getuigenis geven, opdat God op de aarde getuigenis zal hebben, en dat ze op de aarde zullen weten, dat Israël een God heeft. En dat er geen God is behalve de God van Israël. We willen eerst voor wij verder gaan, zingen van Psalm 68:12.

"Dan moogt g' in zegepraal uw voet,

*Ja, uwer honden tong in 't bloed
 Van elke vijand steken.
 O grote God, geduchte HEER,
 Uw gangen, zo vol roem en eer,
 Zijn aan Uw volk gebleken;
 De gangen van mijn God en Vorst,
 Wien, schoon Hij 's werelds rijkskroon torst,
 Deez' woningen behaagden.
 De zangrei trad den speelrei voor,
 In 't midden ging het vrolijk koor
 Der trommelende maagden."*

Jongens, jullie hebben dat verhaal op school natuurlijk wel eens gehoord van die beer en die leeuw, die David versloeg. Weet je wat je dan wel eens gedacht zal hebben, toen David Goliath versloeg? Als ik Goliath eens moest ontmoeten, dan zocht ik wel één van de grootste stenen uit en wat zou ik toch tegen zijn hoofd aangooien! Maar kijk, als je hand nu niet bestuurd wordt, dan gooi je mis; dan gooi je een gat in de lucht, maar geen gat in Goliath zijn hoofd. Zo is het nu met de mens. Die doet met al zijn eigen werken niet anders, dan gaten in de lucht gooien, voel je wel? En hij doet niet anders dan brokken maken. Want je kunt in eigen kracht het werk des Heeren niet verrichten. Dat is een levensles voor Gods kinderen. Eigen krachten te verachten, is een les die op de school van Christus alleen maar geleerd wordt. We moeten niet alleen onze ongerechtigheden, maar ook onze eigengerechtigheden leren verzaken, om de Borggerechtigheid niet alleen geopenbaard te krijgen. Maar ook de toepassing daarvan te benodigen in onze ziel tot verzoening van onze schuld. Mensen, dan moet er alles aan, iedere keer; en zeg nu eens eerlijk, dat gaat nu tegen het ganse bestaan van een mens in.

En weet u wie nu de grootste vijandschap openbaart? Niet degenen die dood liggen in de zonden en de misdaden. Nee, die ligt nog dood in zijn vijandschap; die wordt nog niet zo hatelijk. Een levend mens in de aanvang van het geestelijk leven worstelt al wel en komt zijn vijandschap ook openbaar, als hij een weg in moet, waar hij geen zin in heeft. Maar weet u wie de meeste vijandschap openbaart? Degenen, van wie God de gronden gaat ontnemen; dat je niet meer bekeerd bent, en dat je geen gelovige meer bent. Al heeft hij of zij wel genade, en al ontkent hij of zij dat niet, maar als hij nu een verloren mens moet worden, o, dan komt zijn bittere vijandschap in zijn ziel toch zo openbaar. Dan komt u er achter, dat u toch zo'n gruwelijke rust- en hemelzoeker bent.

Bent u daar nog nooit achter gekomen, dat het in uw hart niet om de God van Israël te doen was, maar dat het in uw hart te doen was om in de hemel te komen van die God van Israël. Denk erom, dat er heel wat van die hemelzoekers zijn. En als u zegt, dat u geen hemelzoeker bent, dan geloof ik, dat u er goed aan bezig bent om er in te komen! Er was eens een hoofd van een school in Zeeland, die zei: *We zullen die hemelpoort wel eens verleggen, we zullen die poort eens wat breder maken.* Maar hij heeft het nog niet voor elkaar gekregen hoor, want nauw is de weg, die tot het leven leidt, en breed is de weg en de poort des verderfs. Dus als u de poort breder kan maken, dan alleen uit genade zalig te worden, dan bent u met uw werken bezig, en dan komt u er nooit! Jongeren en ouderen, jullie denken toch niet zo gering over David, want als jij eens een beer en een leeuw tegenkwam, hoe zou je er over denken?

Ik zou proberen nog gauw een straatje om te gaan, of achter een boom weg te kruipen, of er in te klimmen. Ik denk, dat jullie dat ook wel zouden proberen, of zou je denken: Ik zal hem wel aandurven? Overschat je krachten maar niet te veel. Want als je al rilt voor een hond, dan zul je het zeker niet best hebben bij een leeuw of een beer, want die zijn niet zo mak. Dat laat alleen maar zien, welk een geloofsheld David was. *Uw knecht heeft zowel de leeuw als de beer verslagen. God heeft ze in mijn hand gegeven, en zo zal Hij ook die onbesneden Filistijn in mijn hand geven.* Kijk, daar heeft u nu het geloof, dat doorbreekt in de onmogelijkste wegen. Wat nu onmogelijk is bij de mensen, kijk, dan wordt het net zo onmogelijk voor Gods volk, maar dan laat God dat geloof doorbreken in de kracht en in zijn oefening, en dan zeggen ze: *Zou er voor de Heere iets te wonderlijk zijn?* Dan rusten ze door het geloof op Gods macht en op Zijn trouw. Niet alleen op Gods *macht* hoor, want dat God alles kan, dat weten ze, en dat geloven ze wel. Maar dat berust ook op Gods *wil*, en dan zegt de dichter:

*God kan en wil en zál, -dat is nog een trapje verder, - in nood,
Zelfs bij het naderen van de dood,
Volkomen uitkomst geven.*

Er zijn geen trappen tot het geloof, maar er zijn wel trappen en maten in het geloof, en in de oefening. Dat is wel verschillend, en ook verschillend bij Gods kinderen. De ene tijd komt dat geloof in zijn kracht openbaar, zodat ze zelfs niet bang zijn voor een leeuw en een beer, gelijk bij David voor de Filistijn. Maar later is hij bang, en dan zegt hij: *Mij is niet beter, dan dat ik haastelijk ontcome in het land van de Filistijnen.* Toen was hij veel benauwder voor Saul, dan hier voor Goliath! Ziet u, toen moest David er weer tussenuit, ja, dat was ook een mens!

David kwam eens keertje op het gebergte Karmel en daar had hij de schapen bewaakt voor Nabal, de dwaas. Dan was het toch billijk dat hij een beetje leeftocht kreeg, zouden we zeggen. En wat zegt Nabal? Er zijn er zoveel, die heden ten dage van hun heer afvallen, afvalligen dus, en die willen dan nog een beetje beloning hebben ook; maar ga maar hoor, want je krijgt van mij niets! Maar Abigaël was een beetje verstandiger, want ze dacht: Dat gaat niet goed. En het had ook niet goed gegaan, maar God stuurde Abigaël. En dan lees ik, dat David zegt: *Nu ga ik alles ombrengen wat mannelijk is van Nabal.* Hij zou ze allemaal het hoofd afgeslagen hebben, van klein tot groot; dat is nu David! Kijk, toen stond hij in zijn eigen kracht. Maar daar komt Abigaël hem tegen en ze zegt: *Dat moet je niet doen, David. Als je straks koning zult worden in Israël, dan zal dat een smaad zijn op je koningschap.*

Hij zegt: *Gezegend zijt gij.* Hij werd niet boos. *Gezegend zijt gij, dat u mij tegengekomen bent.* Hij ging die vrouw prijzen. Heeft u uw tegenstanders ook wel eens geprezen? De meeste mensen zeggen: *Die tegenstanders kan ik wel vervloeken.* Maar David ging zijn tegenstander een keertje prijzen. God heeft u gestuurd, en Die heeft mij door u verhinderd tot bloedstorting. O, hij heeft er God in geprezen, en er het middel in gezien, dat God wilde gebruiken, zodat hij Nabal niet omgebracht heeft. En hoe ging het met Nabal? Nabal was dronken, lezen we van hem. En zijn hart werd in hem als een steen, toen zijn huisvrouw vertelde wat David voornemens was geweest om te doen, en toen bleef hij dood. Zie je nu, als David het zelf wreken wil, dan moet hij er aan; en als David het niet wreken mag, dan oefent God de wraak uit. Dus denk er maar om mensen, als wij onze vingers in Gods werk willen steken, dan krijgt u geduchte klappen op uw handen hoor, en dan zal het niet meevallen.

Maar als we verwaardigd mogen worden, dat God gedurig onze handen uit Zijn werk houdt, en daar is de grootste genade voor nodig om je eigen niet te wreken hoor; een

schop krijgen en er *geen* terug te geven. Als je een klap in je gezicht krijgt jongens, dan zeg je: *Dan geef ik hem er twee, als hij dat doet. Ik zal zijn loon terug betalen.* Maar je bent gelukkig, als God je terughoudt en als je het niet durft, en dat je het niet kan, omdat God je tegenhoudt! Maar dan is degene, die dat gedaan heeft, niet goed af. Want je kan veel beter tien klappen van een mens krijgen, dan dat je er één van God krijgt. Want als je er van God één krijgt, dan is die soms zó raak, dat je het niet overleeft. Zie je, dat heb ik menigmaal gezien in de jaren van mijn bediening, dat de vijanden wel *hoera* riepen, en dan zeiden ze: *Nu hebben we hem toch eens eventjes goed geslagen.* Maar ze kwamen er slecht af, want God sloeg ze zó in de dood met één slag. Dan ben je er niet best aan toe, hoor mensen, als je zó voor God moet verschijnen! O, dat we daarom niet alleen op de vijanden mochten zien.

Gods volk kan soms zoveel vijanden zien. Soms zien ze meer de vijanden van God en van hun ziel, dan dat ze de God van Israël zien, en dan vrezen ze met duizend vrezen. Dan zeggen ze: *Heere, één dezer dagen zal ik nog omkomen in de handen van Saul.* In onze dagen zeggen ze: *Dat moet je niet doen, niet naar die vijanden kijken, je moet op de God van Israël zien.* Ja, dat zeggen ze, maar Gods volk heeft niet altijd zo'n heldere bril op, dat ze dat kunnen zien. Ze hebben nodig, dat ze nog weer een beetje geloof krijgen. En nu zijn ze nergens armer aan, dan aan de beoefening van dat zaligmakende geloof. Och ja, als ze op hun gemakje in de kerk zitten, dan kunnen ze nog wel een beetje geloven. En als ze aardig goed gesteld zijn, dan zouden ze nog wel een beer en een leeuw kunnen verslaan, maar dan zijn de leeuwen en beren soms een eind op stap. En dan gaat het wel om ze te verslaan, als ze niet zo kort bij komen. Maar als de leeuw met zijn opgesperde muil komt, en de beer, dan zal het toch niet meevallen om die te verslaan, want daar heb je geloof voor nodig! Zolang een mens maar niet in de klem komt, dan gaat het wel om God te loven en te prijzen, want dan doet hij het met zijn mond. Maar als hij nu eens in de klem komt, en het gaat knijpen en een beetje pijn doen, dan denkt hij: *nu moet ik er aan.* Maar dan begint hij veel meer te schoppen en te schelden, dan God te loven hoor, of is het niet zo? Is het bij u anders? Dan bent u beter dan ik. O, als God ons zelfkennis geeft, dan gaan we het leren. U zult zeggen: Dat is niet veel moois wat u nu vertelt. Nee, ik kan ook niet veel moois van mijzelf vertellen, want het zit er niet in. Als God het in geeft, dan komt het er uit. *Dit volk heb Ik Mij geformeerd, Dat is God, en zij zullen Mijn lof vertellen!*

Dus als God het werkt, dan komt het er uit ook! *Het is God Die in u werkt, beide het willen en het werken naar Zijn welbehagen;* dat is nu de ware Godsdienst. Dus mensen, daar begint God mee naar Zijn eeuwig voornemen en genade, gegeven in Christus Jezus, van voor de tijden der eeuwen, en dat zet God voort, en dat zal Hij voleindigen. *Ja,* roept Gods levende Kerk, want hier zitten toch nog levende mensen onder, denk ik. Dan roept Gods volk uit: *Ja, dat geloof ik van de hele Kerk, en dat geloof ik voor al Gods kinderen, maar ik kan het niet geloven voor hem die hier zit, of die hier staat.* Om het voor jezelf te geloven, dat is het ware geloof. Niet op onbijbelse gronden, maar op Bijbelse gronden, dat het ook aan u geschied is. Want daar zal het maar op aan komen. Paulus zegt ervan: *Heeft u geloof, heeft het voor uzelf bij God.*

Zeg gemeente van (...) hebben we ooit een weinigje van dat geloof gekregen, zodat u zelfs een leeuw en een beer durft te verslaan, al zijn er dan geen uitwendige te zien? Maar Gods volk ziet soms ook veel leeuwen en beren hoor! Al lopen ze dan niet in het veld, maar dan zitten ze in hun hart. Zij hebben soms ook wegen, dat ze zeggen: *O God, daar kan ik niet overkijken, en ik kan er niet door komen, dan wordt het*

omkomen, mensen. Dat wordt niet uitwendig omkomen, maar dat wordt eeuwig omkomen. Dan zien ze op God als hun Rechter, en de Middelaar verbergt Zijn aangezicht, en de duivel brult in hun oren: *Gij hebt geen heil bij God, en dat gaat met jou op de hel aan.*

En vooral als ze dan eens ziek worden, of een duw op hun hart krijgen, zodat ze in elkaar zakken, dan zeggen ze: *O God, ik zie niet anders dan leeuwen en beren, en grote Filistijnen; dat zal wel op het eindje aanlopen, en dat is mijn eeuwige ondergang.* O volk van God, wat is het dan nodig, dat we van boven bediend worden door de Heilige Geest, Die het geloof bij aanvang en bij voortgang werkt.

God zal u besluiten in mijn hand, zegt David, en al is het dan niet dezelfde mate van David, het is toch hetzelfde geloof. Daar is maar één geloof, één hoop, en één liefde, maar de mate, de trap en de hoeveelheid is verschillend. Ik ben altijd nog jaloers op David, ik hoor er altijd nog onder. Ik weet niet of u een groter geloof heeft dan David, maar het mijne is een stuk kleiner, als ik het eens beoefenen mag. David was een geloofsheld! Paulus heeft het ook zo bekeken; hij had niet alleen schuldvergevende genade, maar hij had ook veel beproevingen, en hij had veel oefeningen in zijn leven. En degenen, die God nuttig maakt voor Zijn volk en Kerk, die moeten maar rekenen, dat ze veel beproevingen, veel verdrukkingen, veel kruis en tegenheden zullen krijgen. Want de oefeningen leert u niet aan de koffietafel; daar geniet u wel, en dat is aangenaam, want dan zit u rustig. En dan moet het ook nog niet te heet zijn, want anders verbrandt u zich nog. Maar als u oefeningen moet leren, dan is dat nog niet zo aangenaam hoor; vraag het maar aan de soldaten. Kijk, als het nog maar niet menens wordt, dan gaat het ook nog wel, maar als het nu oorlog wordt, en ze schieten op u, en ze schieten eens raak, kijk, dan zijn het oefeningen. En daar houd ik niet zo van. Nee, ik geloof dat het leger van zulke oefeningen ook niet houdt. Daar moet het vlees en bloed niets van hebben. Ik kan het zo goed begrijpen als de mensen zeggen: Van zulke wegen moet ik niets hebben, want ze zijn niet zo aangenaam voor vlees en bloed, kunt u begrijpen. Ja, op uw eigen manier zalig worden, dat wilt u graag, en in de hemel komen, dat zou u ook wel willen. Maar van de God van Israël, Die u in de strijd oefent, en u gedurig een verliezer maakt, moet u niets hebben. Echt, ik hoop, dat God u het nog een keer laat geloven. Wat baat geloven? Nou, dat u net zo vijandig bent als Goliath.

Maar aan de andere zijde, vrienden, David was door God uitverkoren, en hij had toch ook niets wat aanbevelingswaardig was. Als u ziet op de zonde van David, waarin hij gevallen is, en dat hij nog eens een keer boos werd om Nabal en de zijnen te vermoorden, en dat hij het volk gaat tellen, want dat was strelend voor zijn hoogmoed. Dan ziet u toch wel, dat David ook een mens was, een echt mens. Dat zegt hij zelf ook: *Het is niet alleen dit kwaad dat roept om straf, maar ik ben in ongerechtigheid geboren, en in zonden ontvangen,* en toch gaat God genade verlenen. Waarom heeft God dat nu gedaan, zouden wij zeggen, waren er geen beteren? Ik denk, dat de broers van David veel beter waren, want ze zeiden: *Wij kennen de vermetelheid en de boosheid van uw hart wel.* Zij zullen dan wel een beter hart gehad hebben dan David, denken jullie ook niet? Zij stonden er een eind boven. Maar God heeft David niet verkoren, omdat er wat beters in hem was, en ook niet omdat het er in zou komen. Maar God heeft David verkoren tot zaligheid en tot het ambt, omdat God het zo wilde. Omdat God Zich op die wijze wilde verheerlijken en tot nut van Zijn Kerk en van Zijn volk, heeft hij David tot een voorganger gezalfd. Kijk, u moet dus niet in de eerste

plaats niet zien op David. God wordt verheerlijkt in Zijn eigen werk, en wat kennen we daar nu van?

Jongeren en ouderen, dat de God van David ook onze God mag worden, en dat we die God mogen leren kennen, die hij ook heeft leren kennen. David had tijden dat hij de eer van God er niet aan waagde. Dan kon hij het niet hebben, als de God van de slagorde van Israël gehoord werd, want dan werd er wat aangeraakt in zijn hart. Wij zouden zeggen: dan ging bij David het rode lampje branden. Dan ging het pijn doen. En ik weet zeker, dat degenen, die genade van God gekregen hebben, en kort bij die genade leven, en als dan Gods Naam, en eer, en dag, en zaak aangetast wordt, het dan niet kunnen verdragen; dan gaat er hier van binnen iets branden. Dan heeft God nu ook nog een volk op aarde, die Hij wel eens de zijde Gods laat kiezen. Wat is dat toch een voorrecht om eens een keer aan Gods zijde te vallen. Wij proberen God aan onze zijde te krijgen, maar dat lukt toch niet hoor! Maar een mens is zo bevoorrecht, als God eens aan zijn zijde mag komen, en dat Hij zo'n zondaar of zondares aan de zijde Gods laat vallen door genade, die triomfeert in het hart. Kijk, dan krijgt God alle waarde, en dan zinken wij in onze onwaarde voor God, en dat alleen door die gezegende Middelaar Gods en der mensen. Dan wordt het een grote zaak, *dat God Zijn Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk, die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe*. O, dat het volk van God toch op meer gezet mocht zijn; niet om het bezit van de genade te kunnen bekijken, want daar zit zoveel rustzoeken achter. Maar dat ze er op gezet mochten zijn om Hem te leren kennen, waarvan de Heere Jezus Zelf getuigt: *Dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen, de Enige en waarachtige God en Jezus Christus, Die U gezonden heeft*.

We horen van Gods volk nog wel eens over de liefde Gods in hun harten, maar och, de liefde van de Heere Jezus was toch veel groter, als ik die ooit in mijn hart kan krijgen. Want wat is dat een grote liefde geweest om Zichzelf op te offeren door de dood des kruises, en dat voor vijanden, om die met God te verzoenen. Nee, zoveel liefde heb ik niet hoor, echt niet, en al Gods volk samen ook niet! De Zoon van God is mens geworden om God te verheerlijken en Zijn volk zalig te maken van hun zonden. Daarom heeft Hij Zich in de dood des kruises opgeofferd, en daarom riep Hij het uit: *Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?* O vrienden, dat is toch niet te peilen, dat de Heere Jezus met zulk een volmaakte liefde in Zijn ziel en lichaam begiftigd was, als de Middelaar Gods en der mensen. Kijk, dat noem ik nog eens liefde. Johannes zegt ervan in zijn zendbrief: *Die liefde noopt tot wederliefde*.

Dat die liefde van Christus nog eens onder ons gevonden mocht worden; die liefde, die alle verstand te boven gaat. Dat is geen algemene, geen Remonstrantse liefde, maar dat is liefde tot de zaligheid van Zijn volk, maar bovenal tot verheerlijking van Zijn deugden. Als Gods kinderen daar eens een weinig ingeleid worden, dan zullen ze niet anders doen, dan God verheerlijken. Dan gaat het niet meer over de hemel of over de hel, maar dan zeggen ze: *Hoedanig Eén is toch Deze, daar de winden en de zee Hem gehoorzaam zijn!* Dan zullen ze uitroepen:

*Zijn Naam moet eeuwig eer ontvangen,
Men love Hem vroeg en spá,
De wereld hoor en volg mijn zangen,
Met amen, amen na.*

AMEN.

Dankgebed

Psalm 150:1

Ontvang de zegen des Heeren.

***De genade van de Heere Jezus Christus,
de liefde Gods
en de gemeenschap des Heiligen Geestes,
zij met u allen.
Amen.***

4. DANIËL IN ZIJN BIDVERTREK.

Biddagpreek

Zingen: Psalm 123:1

Lezen: Daniël 6

Zingen: Psalm 25: 6 en 7

Onze hulp zij in den Naam des Heeren Die hemel en aarde gemaakt heeft.

***Genade, vrede en barmhartigheid zij u bij de aanvang geschonken
en bij de voortgang rijkelijk vermenigvuldigd
van God den Vader en Jezus Christus de Heere,
in de gemeenschap des Heiligen Geestes. Amen.***

GEBED

Geliefden.

Wanneer wij een blik slaan *rondom ons heen*, dan moeten wij zeggen: wat is de afval van God en Zijn Woord groot. Duizenden bij tienduizenden willen van God en Zijn woord niets meer weten. We zien al meer de machten der hel opkomen om, onder de toelating Gods, hun prooi te bemachtigen. Niet alleen uiterlijke twist en strijd vervult de wereld, maar ook de innerlijke worstelingen onder de volkeren mogen ons wel doen vrezen voor de bange toekomst die ons te wachten staat. Grote zorg kan ons hart wel eens vervullen als we zien op de drieste openbaring der zonde in de wereld. Wat komt het dan duidelijk uit, dat de wereld niet alleen verdoemelijk voor God ligt, maar ook dat het ganse menselijke geslacht van Hem is afgefallen.

Maar als we een blik slaan op *Gods kerk*, dan moeten we toch ook uitroepen dat het verval zo groot is en dan hebben we het niet in de eerste plaats over de kerk als instituut, maar dan bedoel ik *Gods levende kerk*. Wat heeft ook daar het verval zulke afmetingen aangenomen! Wat worden er veel van Gods lieve kinderen weggeraapt voor de dag des kwaads. En wat ziet ge ook veel dat wij zo kunnen leven bij onze toestandjes en dat het ons niet om Christus te doen is.

Het verval in *Gods kerk op uitwendig gebied* is nog groter. Waar gaan we toch heen, bij al de weldaden die God ons nog schenkt? Waar is nog de kennis van en de liefde tot de waarheid? Waar, inzonderheid bij ons opkomend geslacht, is nog de lust tot het onderzoek van de geschriften die ons door de vaderen zijn nagelaten?

Maar als we dan ook allen eens een blik in *het eigen hart* mogen slaan, dan moeten wij wel zeggen: "Heere, waar moet ik blijven?" Ja, dan komt het korter bij. Het andere is nog buiten ons. En bijzonder dan, als wij bij Geesteslicht aan onze diepe val in Adam worden ontdekt en aan onze gescheiden staat van God, dan moeten wij wel zeggen: *waar moet ik toch blijven?* O, ware het niet dat in zulke tijden, Christus Zich in de zielen van Zijn volk openbaarde, ze waren al lang in druk vergaan. Hoe noodzakelijk is het, niet alleen levendmakende genade te ontvangen (ja dat is groot), maar hoe noodzakelijk is het ook om ontdekt te worden aan onze gans verloren staat in Adam, ons aller verbondshoofd. Want voorwaar, zolang de eerste Adam in zijn diepe val voor onze ziel zo bedekt blijft, ja, laten we maar eerlijk zijn, zolang is er geen oog voor de Persoon van Christus en voor de noodzakelijkheid van Zijn eeuwige borgstelling. Doch naar mate de Heere ons bekend maakt met onze val in Adam en

hoe in die val het ganse menselijke geslacht werd meegenomen, dus naarmate wij daar bevindelijk kennis aan krijgen, naar die mate wordt ook Christus meer dierbaar en onmisbaar voor Zijn volk. Dan wordt Hij voor hen die enige Naam, Die onder de hemel gegeven is. En mogen zij op die Naam zien, dan kunnen ze zo ruim en gemakkelijk zalig worden. Maar zien ze op zichzelf en op hun daden en op hun staat, dan kan het nooit meer. En wat brengt dit dan teweeg als er wat genade beoefend mag worden? Dan ziet ge zulk een volk dat in nood is, dat op de knieën voor God een bidvertrek mag hebben. Zulk een mens was Daniël en wij dachten bij Daniël in zijn bidvertrek stil te staan aan de hand van het u voorgelezen schriftgedeelte en wel Daniël 6:11.

"Toen nu Daniël verstond, dat dit schrift getekend was, ging hij in zijn huis, hij nu had in zijn opperzaal open vensters tegen Jeruzalem aan, en hij knielde drie tijden 's daags op zijn knieën; en hij bad, en deed belijdenis voor zijn God ganselijk gelijk hij voor dezen gedaan had."

Wij zien hier *Daniël in zijn bidvertrek* en wij willen u dan wijzen:

1. Op de plaats waar bij het gebed deed;
2. Op de zaak waarvoor hij bad,
3. Op de grote zelfverloochening als hij bad.

I. Op de plaats waar bij het gebed deed

Daniël was een van de gevankelijk weggevoerden naar Babel; hij was een mens van gelijke bewegingen als wij, een gevallen Adamskind. En nochtans was in het hart van Daniël grote genade verheerlijkt. Weet ge waar ge dat lezen kunt? Daar waar de koning Nebukadnézar tot twee maal toe zegt: "Dien God, Dien gij geduriglijk eert." Die enkele woorden werpen zoveel licht over het leven van Daniël. Hij was niet alleen een mens met genade, wij zouden zeggen: iemand die tot God bekeerd was, nee, hij had daarnaast ook een zeer Godvruchtig leven.

Laten wij het maar eens horen, wat de engel er van zegt, als hij bij Daniël komt. Dan toch klinkt die taal: "Daniël, gij zeer gewenste man." U zult wel begrijpen dat Daniël dat niet was in zijn natuurstaat, want dan is niemand zeer gewenst voor God. Dat zal niet een van Gods volk tegen spreken. Het ziet verder niet alleen op Daniëls genadestaat, maar ook op zijn Godvruchtige wandel en zijn innige gemeenschap die hij met God had. Neen, Daniël zelf zegt het niet, o neen, maar de engel getuigt er van. Je hebt van die mensen die zichzelf handhaven en op de been houden als hoog begenadigd, zeer gewenst en Godzalig. Maar Daniël niet, die krijgt getuigenis van de hemel, dat is toch wat anders. En het is ook wel openbaar gekomen.

Duizenden Joden konden het in Babel wel erg goed uithouden. Ze bouwden huis aan huis en trokken akker aan akker, zij gaven om Jeruzalem niets meer. Ze hadden het er best naar hun zin in Babel. Maar bij Daniël lag dat geheel anders. Hoe weet ge dat? Zult u zeggen. Ge kunt het in onze tekstwoorden lezen. Er staat zo *dat hij een opperzaal had met open vensters tegen Jeruzalem*. Dat wil zeggen dat Daniëls vensters open waren aan de zijde van Jeruzalem en dat hij gedurig, al kon hij de stad niet zien, in gedachten die kant uit wilde kijken. Het geeft zijn heimwee naar Jeruzalem te kennen; hij kon die stad des groten Konings maar niet vergeten. Waarom niet? O, daar in Jeruzalem, is het huis des Heeren. En daar had hij menigmaal God mogen ontmoeten. En zou hij dan Jeruzalem, waar God hem menigmaal was verschenen en hem zo dierbaar had bediend, vergeten? Nee, dat kon hij niet. En daarom zien wij dat de plaats waar hij zijn gebed deed, met open vensters naar Jeruzalem was. Hij had nog betrekking op Jeruzalem en dat niet alleen. De grote genade aan hem bewezen, komt in dat verre Babel tot openbaring. Hoewel hij een

kind en een knecht van God was, hield God hem niet te goed om hem niet in ballingschap te laten gaan. Noch zijn genade, noch zijn ambt hadden hem daarvoor terug gehouden. God voerde ook met hem Zijn eeuwig raadsbesluit uit. In ballingschap verkeerde dus ook Daniël. En het was geen kleine zaak. Israël was in Babel terechtgekomen vanwege hun zonden, vanwege hun afmakingen voor God. Dus dat Daniël daar ook is, wil zeggen dat hij net zo goed als de andere Israëlieten, mede onder het oordeel, mede onder de roede Gods lag en doorging. Maar met dit verschil: God liet hem er niet in omkomen. *Daniël knielde in ballingschap drie tijden daags voor zijn open vensters naar Jeruzalem.*

En dat is geen kleine zaak, zeker als wij ook zien op het voorname ambt dat Daniël bekleedde en de voorname plaats welke hij had gekregen. De koning had drie vorsten en daarvan was Daniël de voornaamste. De stadhouders moesten hem rekenschap afleggen opdat de koning geen schade leed. U kunt er zo in zien dat God hiermede Zijn wijze bedoeling had om nu deze Daniël zo'n hoge plaats te schenken. Maar van die Daniël die dus tot zo'n hoog aanzien is gekomen en in wien zoveel genade is verheerlijkt, van die Daniël nu lezen we dat hij drie tijden `s daags bad en dan belijdenis deed voor zijn God.

Dat is geen kleine genade geweest. Hoe menigmaal zien we dat de praktijk anders is, als iemand wat wordt in de wereld. Dan zien we vaak, dat hij zijn Godsdienst en de zuivere leer verlaat en dat niet alleen, maar ook dat zo een er zich voor schaamt om zijn knieën te buigen. Je ziet niet alleen dat deze zich schaamt bij vreemden, maar soms ook dat er schaamte is als hij thuis komt. Welk een grote genade dan als Daniël een bidvertrek had voor open vensters en gedurig zijn knieën voor God buigt. O, die Daniël is een van de worstelaars voor het volk van Israël en God heeft hem willen gebruiken als een middel in Zijn hand om Juda naar Jeruzalem terug te doen keren. Is het geen voorrecht voor een land en volk als God zulke mensen als middelen in zijn hand nog geeft? Zouden wij dat op een biddag als deze ook niet wensen? Dat dus degenen die evenals Daniël in hoogheid zijn gezeten, op hun knieën mochten komen voor God om nog eens een zegen voor ons land en volk af te smeken? O, wat zou het groot zijn als ons zulk een vorst of vorstin nog geschonken werd.

Maar mijne vrienden, niet minder groot zou het zijn wanneer ook in Gods kerk nog zulken werden gevonden die gedurig in de waarnemingen zich gevoelen als in ballingschap te zijn. Want dat is toch maar onze staat van nature. Ellendig betekent uitlandig. En nu is onze ellende zo groot dat wij balling van God geworden zijn. Dit is ons aller leven en ons aller staat in Adam's diepe val geworden. Altijd zwerven wij van God af. Onze staat is zo diep ongelukkig dat een mens zijn toestand en verhouding tegenover God niet eens bemerkt. Hij vermaakt zich in deze staat en leeft maar buiten God. Maar waar God Zijn genade aanvankelijk verheerlijkt, geeft Hij in de harten van Zijn volk een ontdekking aan hun ellendige toestand en een heimwee naar God, naar Jeruzalem, naar Gods volk. Dat openbaart zich in verslagenheid en heimwee. Het doet hun uitzien of God nog eens overkomen mocht in het hart. Niet alleen in land, volk en kerk, nee, ook in het eigen hart en in de harten van al Gods volk. Is dit zo bij aanvang, niet minder bij de voortgang. Dan geeft God Zijn volk wel eens een heimwee, ook wanneer Christus hun ontdekt is geworden en zij Hem in Zijn schoonheid hebben aanschouwd, zodat ze met de bruid hebben moeten getuigen: "Al wat aan Hem is, is gans begeerlijk en Hij draagt de banier boven tienduizend." Dan gebeurt het wel eens dat zij met zo'n heimwee in hun hart zitten, dat ze zeggen met de bruid: *"Ach, dat Hij de mijne was en ik de Zijne."* Dat is toch een vaste waarheid.

Waar Christus ons niet is geopenbaard, daar zullen we ook geen betrekking op Hem hebben, want hoe meer Hij in Zijn volmaakte gerechtigheid en in Zijn schoonheid, onmisbaarheid en beminnelijkheid aan de ziel wordt geopenbaard, hoe meer de uitgangen van het hart zullen zijn en er betrekking is op Hem om Hem te mogen ontvangen als haar schuldverzoenende Borg. En ook tot versterking van het geestelijke leven.

Want waar Gods bevestigde volk een weinig genade mag beoefenen, heeft ze Christus niet alleen nodig tot verzoening, maar ook om uit Hem te leven. Zonder Hem kunnen ze toch niets doen. Met voorgaande genade kon Daniël zichzelf niet behelpen en ook Gods volk niet. Wanneer die Godeverheerlijkende kracht uit de genade weer wordt weggenomen en wijkt, dan zijn ze weer net zo arm als voorheen, ja, ik geloof nog armer. Hoe meer God geeft, hoe meer Zijn volk van Hem mag smaken, hoe meer zij ook weer moeten missen naderhand. Ja, het gemis en het heimwee wordt dan weer sterker. Niet alleen naar die zalige Goddelijke gemeenschap, maar soms ook wel eens naar dat hemelse Jeruzalem. Ik geloof toch zeker dat die in de eeuwige zaligheid zullen komen, die er in dit leven ook wel eens een betrekking op krijgen. Stefanus mocht eerst een gezicht van de hemel hebben en daarna verkreeg hij de eeuwige zaligheid, alhoewel hij eerst nog gestenigd moest worden. Ja, zo kan het met Gods volk wel eens zijn als met een Paulus, die opgetrokken is geweest tot in den derden hemel en dingen heeft gezien die geen oog gezien heeft en geen oor gehoord heeft van hetgeen God heeft bereid dien die Hem liefhebben.

Maar soms is het hen ook net als bij Daniël. Het licht viel niet altijd even helder door het venster. De vensters van de ziel van een kind van God kunnen soms zo gesloten zijn, zodat ze er niets van kunnen bekijken. Ledeboer zegt ergens: "Al heb ik goede ogen, maar kijk ik in een donkere kamer, ik zie dan niets." Wat is dan nodig? De profeet Jesaja zegt: "Ik zal uwe glasvensters kristallijnen maken en u op saffieren grondvesten." Dus wat ziet u dat God doet bij Zijn volk? Dat Hij door de bediening van de Heilige Geest Zijn volk gedurig meerder licht moet schenken en hier mocht Daniël veel van hebben. En dat zouden wij in onze tijd ook zo nodig hebben om dan eens biddag te mogen houden.

Maar wat zijn er doorgaans weinig ontdekkingen van Gods Geest waar te nemen. O, hoe menigvuldige duisternis bedekt op dit moment de aarde en hoe leven de volken in donkerheid. Wolken van donkerheid in plaats van licht. Dit zeggen wij niet om de genade die er nog is klein te achten, maar om de tegenstelling te doen uitkomen. O volk, is het een wonder dat Daniël zo gedurig op zijn knieën moest? Dat hij driemaal daags al biddende op zijn knieën moest? Biddende: "Zendt Heere Uw licht en waarheid neder." Drie tijden daags lezen wij, knielde hij neder en deed hij zijn gebed en dat voor de open vensters tegen Jeruzalem aan.

II. Dan zouden wij u in de tweede plaats willen bepalen bij de zaak waarvoor hij bad.
De zaak die Daniël op het oog heeft gehad was ook in de eerste plaats de zaak Gods. Namelijk de wegen welke Hij met Zijn volk voorhad. En wat was dan die zaak Gods? Wel, God had een belofte gedaan, namelijk dat Hij het volk van Juda na 70 jaar ballingschap weer terug zou laten keren naar Jeruzalem. En als ge dan de verdere hoofdstukken van het boek Daniël leest, dan ziet ge, dat hij daar werkzaam mee gemaakt wordt. In zijn hart werkt dat een pleiten bij God aan de genadetroon. En hij riep uit: "Och Heere, zovele jaren zijn er nu verstreken en Gij hebt toch gezegd, dat de tijd van uw volk in ballingschap, 70 jaren zou zijn." De zaak waarom Daniël bad was dus Gods zaak en ook de zaak van Zijn volk. Naar de belofte die de Heere aan Zijn

volk, ondanks de zonden en afmakingen, beloofd had, zag Daniël uit. Daar werd hij mee werkzaam gemaakt. Daniël droeg de lasten van het volk mede.

En waarom was Daniël daar nu zo mee bezig?

- Wel, ten eerste, omdat Daniël hierover een geheiligde wetenschap bezat. Hij mocht weten dat de Heere die zaak had beloofd en dat het ook ter bestemder tijd uitgevoerd zou worden. Nee, als hij dat niet had geloofd, zou hij er ook nooit meer naar hebben uitgekeken.
- Maar, ten tweede was hij ook uitzierende, omdat hij geloofde dat God de zaak wilde vervullen. Daarnaast zag Daniël ook geen kans dat de zaak buiten God om vervuld zou worden.

O, dat we het toch eens mochten opmerken. Als God Zijn volk een zaak beloofd heeft, dan zal Hij dat volk ook zelf uitzierende maken, uitzierende naar de vervulling. En zo dikwijls ze de beloofde zaak door het geloof krijgen te aanschouwen, zo dikwijls zullen ze op de belofte pleiten en werkzaam zijn aan de troon der genade, om met David wel eens te betuigen: "Gedenk aan het woord gesproken tot Uw knecht, waarop Gij hem verwachting hebt gegeven." Er zijn duizenden mensen die rijk worden met deze en gene belofte, terwijl het niet meer is dan een voorkomende waarheid. Maar als God Zijn volk werkelijk iets belooft, dan vervult Hij die zaak ook, maar op Zijn tijd en op Zijn wijze en ook veel door zulke wegen, dat het voor het volk een onmogelijkheid wordt. God maakt hen echter uitzierende.

En dan, mijne vrienden, kunt ge ook wel begrijpen dat Daniël daar gedurig op zijn knieën lag. De mens, die iets van God beloofd is en de vervulling niet missen kan, die vind je gedurig op zijn knieën in zijn bidvertrek. Ik denk zo aan Izak. God had hem een zoon beloofd. Dat had God ook zijn vader Abraham beloofd, ja, hij zou een menigte van volkeren worden. En wat zegt dan Izak? Wat God beloofd heeft, vervult Hij ook? Nee, het ging al langer en langer duren en zijn vrouw was onvruchtbaar. En waar bracht het Izak? Wel, er staat van hem dat hij de Heere zeer biddende was in de tegenwoordigheid van zijn huisvrouw. Dus de valse schaamte, die er dikwijls zo wezen kan, viel weg bij hem. O, vrienden, wanneer het nood wordt in de ziel dan is er overal tijd en plaats om de Heere aan te roepen, dan geven wij om geen mensen. Maar dan moet het toch waarlijk nood geworden zijn, want anders zit dit in de weg of zit dat in de weg of is er geen goede gesteldheid. Maar is er werkelijk nood, o, dan zien wij hier Daniël vallen op zijn knieën, doende belijdenis voor Zijn God, ganselijk gelijk hij voorheen gedaan had. Hij deed het dus niet alleen nadat het schrift getekend was, nee, gelijk hij voor dezen gedaan had, dus zolang hij al in Babel was.

O, dat heimwee naar Jeruzalem met die gunstrijke ontmoetingen, bracht Daniël gedurig op de knieën. Hij zal wel eens gezegd hebben:

*"Zou God Zijn genâ vergeten,
Nimmer van ontferming weten,
Heeft Hij Zijn barmhartigheên,
door Zijn gramschap afgesneên?
'k zei daarna: dit krenkt mij het leven."*

En dan rijst de hoop weer in zijn hart op en hij zegt dan:

*"Maar God zal verandering geven,
'd Allerhoogste maakt het goed;
Na het zure geeft Hij 't zoet."*

Zo gaat het op en neer in de harten van Gods verlangende en uitzierende volk. Die verlangen om met God verzoend te worden, om in Zijn gemeenschap hersteld te

worden. Om Zijn gunst te ervaren en om straks eeuwig volmaakt God te mogen genieten en voor eeuwig te verheerlijken. Waar nu het geestelijke leven aanwezig is en werkzaam, openbaart het zich in een verlangen en een trek naar God. Veel mensen zoeken naar kenmerken van ware genade. Daar hebt u er nu een. Een mens die genade oefent, kan God niet missen, dat bindt direct aan. Wij lezen van Elia: Hij was een mens van gelijke bewegingen als wij, nochtans had hij grote genade ontvangen. En wat lezen wij in de brief van Jacobus? "Hij bad een gebed en het regende niet in drie jaren en zes maanden en hij bad wederom en zie de hemel gaf regen."

Wat willen wij daar nu mee zeggen? Dit, dat de oefeningen der genade niet buiten het gebedsleven om gaan. Ge kunt er uw stand van het genadeleven wel aan toetsen. Hebt u weinig gebedsleven, dan zijn de oefeningen ook niet veel. Verminderen uwe gebeden, dan verminderen ook de Goddelijke invloeiingen in het hart. Maar waar de genade de invloeiingen doet vermenigvuldigen, daar vermenigvuldigt ook het gebed.

O Daniël, man, wat hebt u een kostelijke genade! Hij knielde drie tijden daags op zijn knieën, niet alleen voor zijn land en voor zijn volk, maar ook de zaak van de kerke Gods zal hem op de ziel gebonden zijn. Degene die het heil voor zijn volk mag zoeken, zou die ook het heil van Gods volk niet zoeken? O vrienden, waar genade beoefend mag worden, en laat Gods volk het maar eens zeggen, dan wordt dat ook aan anderen gegund. Al zijn ze maar alleen, met God gemeenzaam, dan zeggen ze wel: "En toch was de gehele kerke Gods er bij betrokken."

We mochten nog een oude dienstknecht van God ontmoeten en wat zei deze: "Ik lig daar dan soms op bed te preken en heb een massa toehoorders, al is er geen mens, want ik lig aan de gehele kerke Gods gebonden." Die het vatten kan, die vatte het. Daar hebt ge ook de gemeenschap met God in Christus en zou dat dan geen gemeenschap met de ledematen geven? Wij lezen in Hand. 4: "En de menigte van degenen die geloofden, was één hart en ziel. Niemand zeide, dat iets van hetgeen hij had zijn eigendom ware." O, daar ziet u de gemeenschap der heiligen, voortvloeien de uit de gemeenschap met God in Christus. In Hand. 4 vinden wij ook: "Zij waren volhardende in de leer der apostelen en in de gemeenschap en in de breking des broods en in de gebeden." Hoe komt hier openbaar dat in de oefeningen des geloofs de gemeenschap der heiligen wordt beoefend. Zo ook bij Daniël.

O, mochten er meer zulke gevonden worden in onze dagen. Niet alsof dit het fundament van de kerk kan zijn; dan zou het maar slecht zijn. Als Petrus het fundament der kerk had moeten zijn, dan was het slecht met de kerk afgelopen. Doch neen, dat kan immers niet, de Heere Jezus had toch tegen Petrus gezegd: "Ik heb voor u gebeden dat uw geloof niet ophoude." En wat staat er van de Heere Jezus beschreven? O, Hij bracht de gehele nacht over, in het gebed door. Hij draagt geheel Zijn kerk op Zijn hart. De namen van de 12 stammen van Israël waren gegraveerd in de stenen die de priester op zijn borstlap droeg. Op elke steen was een naam van een stam geschreven en hij droeg deze op zijn hart. Hij beeldde daarmee die meerdere Hogepriester, Jezus Christus af. Die medelijden kan hebben met onze zwakheden en Die Zijn ganse kerk op Zijn hart draagt.

En nu kan ook Zijn volk, als leden van hetzelfde Hoofd, elkander op het hart dragen. Een groot voorrecht, maar waar wordt daar nog van gehoord? Daniël beoefende het hier. Doch niet alleen dat hij de ganse kerk op het hart droeg en er mee voor God op zijn knieën kwam, maar ook voor zijn persoonlijke, zijn zielsnoden. Je hebt van die mensen die bidden altijd voor land en kerk en nu zult u misschien zeggen: is dat dan

niet goed? Ja zeker, maar wanneer gij uzelf als gans ellendig en schuldig zou leren kennen, dan raakt u ook wel voor uzelf aan het zuchten. Nu hebt ge wel licht over andermans toestand en bidt u op uw wijze, maar het is zo noodzakelijk om ook over eigen toestand recht licht te krijgen. En dat had Daniël, want er staat toch: "Dien God Die gij geduriglijk eert." Zou dat buiten zijn zuchten zijn omgegaan? Wel nee. Ieder mens zoekt van nature zijn eigen eer, maar hier zien wij dat Daniël God eert. Dus dan mag hij door Gods genade zichzelf verloochenen. Dan mag dat eigen ik onderliggen.

O, als Gods volk eens een weinig geloof mag beoefenen, dan krijgen ze betrekking op Gods deugden. O, die deugden Gods nemen het gehele hart in, wanneer ze Christus aanschouwen mogen. Vraag het maar eens aan het volk dat daar iets van kent. Die zeggen wel met de dichter: "Hier weidt mijn ziel met een verwonderend oog." Daniël had een open oog voor de toestand van zijn land en volk, maar ook voor de toestand van zichzelf. En daarom knielde hij gedurig voor die open vensters tegen Jeruzalem. Ja, ondanks het verbod van de koning. Hij kon niet van die plaats af, nee, hij kon deze niet verlaten. Zo menigmaal mocht hij reeds in zijn ziel deze bidstonden en biddagen ervaren. Hij zal van zichzelf wel niet hebben gezegd een bidder te zijn. Maar Gods woord zegt het ons. Van zichzelf heeft hij moeten zeggen niet te weten te bidden zoals het behoort. Maar hij mocht ook zeggen dat die Geest in hem bad met onuitsprekelijke zuchtingen.

O, dat wij verwaardigd mochten worden zo ook eens *biddag* te houden, om te worstelen aan de troon der genade, voor land en volk, voor de kerk, maar ook voor onze arme ziel. Och mijne vrienden, gingen onze ogen toch eens open voor de toestand waarin wij verkeren. Voorwaar, we zouden Daniël beter verstaan. Dit zeggen we niet om de gebreken van Gods volk en kerk naar voren te brengen, want die kunt ge beter bedekken, maar om uw ogen er voor te openen, dat de arme kerke Gods, die vervallen hut van David, in zo'n magere toestand is. Ja, wat is dat in onze dagen jammerlijk waar te nemen, maar waar brengt het Gods volk? Juist op de plaats van Daniël, in het bidvertrek. Maar als God het niet verhoedt, waar gaan wij dan heen? Bange zorg kan de zielen van Gods volk bevangen. Je hebt van die mensen die zeggen dat God wel voor Zijn kerk zal zorgen, dan behoef je je daar nooit ongerust over te maken en er voor te zuchten. Maar ik denk dat die mensen niet veel van die Geest der genade en gebeden hebben en beoefenen. O ja, God houdt Zijn kerk wel in stand, daartoe heeft Hij ons niet van node. Maar ik zou u toch eens willen vragen: wanneer iemand van uw huisgezin, zo ge dat hebt, het verkeerde pad op gaat, zoudt ge dan niet trachten deze weer op het rechte spoor te brengen? En zou Gods volk dan niet zuchten voor die arme kerk? Vloeit de wens niet voort uit de betrekking van het genadeleven dat God verheerlijkt wordt en Zijn kerk gebouwd? Dat die kerke Gods nog eens uit het stof mocht ontstaan? Dat daar voor wordt gezocht?

Als Asaf zien mocht, nadat God hem in het heiligdom had geleid, dan zegt hij: "Wien heb ik nevens U in den hemel? Nevens U lust mij ook niets op de aarde." Dan gaat dat gepaard met een diepe vernedering, want hij zegt: "Ik ben een groot beest bij U." Bij Asaf was het eerst allemaal eigen ik. "Ik heb vergeefs mijn hart gezuiverd en mijne handen in onschuld gewassen. Ik word den gansen dag geplaagd en mijne straffing is er alle morgens." Maar wanneer God Asaf in het heiligdom leidt dan wordt het zo anders. Dan is het niet meer ik, maar wordt het Gij. "Gij zult mij leiden door Uw raad; en daarna mij in heerlijkheid opnemen." Toen zag hij op God, Die werd hem het hoogste. Toen werd het Gij in den beginne, Gij in de onderhouding en eenmaal Gij in

volmaakte heerlijkheid. Het komt van God, door God en is tot God en Asaf mocht er toen eens buiten vallen.

Is het een wonder dat Daniël in zijn bidvertrek drie tijden daags bad? Hij deed daar ook nog meer dan bidden en zuchten, want er staat: "Hij deed belijdenis voor Zijn God ganselijk gelijk hij voor dezen gedaan had." Nu gaat het waarachtig gebed altijd vergezeld met belijdenis van schuld der zonde en onwaardigheid. De Farizeeër bad niet, die dankte alleen maar. Hij dankte God dat hij niet was gelijk de tollenaar en andere zondaars. Nee, dat is geen bidden. Nee, belijdenis van schuld en zonden, zowel persoonlijk als voor land en volk en kerk, gaat gepaard met het waarachtig gebed. Dan zegt de dichter: "Ik lei voor Uw oog, mijn hart en wandel bloot." En op een andere plaats:

*"Ik beleed na ernstig overleg,
mijn boze daan, Gij naamt die gunstig weg."*

O, Daniël in zijn bidvertrek, had open ogen, niet alleen voor eigen schuld, maar ook voor de toestand van zijn land en volk en ook voor Gods kerk. Hij zegt dat zij allen hebben gezondigd en onrecht hebben gedaan. Wij, het ganse land, uw volk, uw kerk, wij allen hebben gezondigd. Dat geeft God aan Zijn volk in een meerdere of een mindere mate, maar de schuldbelijdenis komt voor de dag.

Hebben wij daar ook open ogen voor, mijne vrienden? Je hoort tegenwoordig zoveel mensen van genade spreken, zonder dat God ze ooit in de schuld gezet heeft. Maar ik kan het niet begrijpen, want genade heeft u niet nodig als God u niet in de schuld zet. Een mens kan veel benauwdheden en wroeging in het binnenste hebben, maar dat houdt nog niet in dat men schuldenaar voor God wordt, al zegt de wereld soms ook anders. Nee vrienden, het kan alles nog zonder genade zijn. Soms wel gemoedelijke werkingen, aandoeningen in de consciëntie, ook wel een zich verlustigen in Gods woord, maar let er toch op: waar God Zijn genade verheerlijkt, zet Hij de mens in de schuld. En dit is een pijnlijke zaak, strijdende tegen ons vlees en bloed, want nooit zal een mens van nature voor God bukken, tenzij er genade verheerlijkt wordt. Dan ligt de mens een wijle onder. En hoe meer licht, hoe meer men aan die schuld wordt ontdekt en hoe meer de open vensters benodigd worden om die schuld te belijden. Daniël beleed zijn schuld drie maal daags op zijn knieën en God gaf hem grote genade en een grote verfoeiing van zichzelf onder zijn bidden.

III. *Het brengt ons op onze derde gedachte: namelijk de grote zelfverloochening als Daniël bad.*

De vorsten van het Perzische en Meder rijk hadden bij koning Darius er op aangedrongen het gebod te maken, dat niemand in dertig dagen een verzoek zou doen aan enig God of mens behalve aan de koning. Waarom toch? Wel omdat zij Daniël haatten. Maar het schrift werd door Darius getekend en mocht, naar de wet van de Meden en de Perzen, niet weder worden herroepen. De vorsten wilden Daniël al langer ten val brengen, maar deze had zo'n Godvruchtig en Godzalig leven dat zij geen oorzaak tegen hem konden vinden om hem aan te klagen. "Wij zullen tegen deze Daniël geen gelegenheid kunnen vinden, tenzij wij iets tegen hem vinden in de wet zijns Gods," zo riepen ze uit. Het is toch kostelijk dat onze vijanden dat van ons mogen zeggen, ja het is om jaloers op te worden. Mocht dat onder ons maar meer gevonden worden! Maar nee, wij kunnen niet in zijn schaduw staan. Hij bad drie tijden daags op zijn knieën en deed belijdenis voor zijn God. Hij deed het voor zichzelf en voor zijn land en volk. Hij deed het ganselijk als hij voor deze gedaan had. Ook nu nog, na het gebod des konings, alhoewel hij het naar de wet niet mocht doen,

want de koning had toch dat geschrift getekend. En al wie het gebod van de koning overtrad zou in de kuil der leeuwen worden geworpen.

Voorwaar geen kleine zaak. Stel je voor dat er hier, in dit kerkgebouw, een leeuw binnen kwam. Er zou toch grote paniek ontstaan en iedereen zou proberen weg te komen. Maar Daniël had er zich voor over. Hij mocht door Gods genade zichzelf verloochenen. Toch was Daniël er niet onkundig van, want er staat in onze tekst dat hij verstond, dat het schrift getekend was, maar ondanks deze wetenschap knielt Daniël drie tijden daags. Welk een grote zelfverloochening en mate van genade ziet ge hier bij dit kind en deze knecht des Heeren. Die zelfverloochening was echter niet van Daniël zelf. Hij mocht deze door genade beoefenen. Zij was een vrucht van de bediening van Christus. O, zij vloede voort uit de gemeenschap die hij aan Christus had, want er staat toch in Joh. 15: "Indien de rank in de wijnstok niet blijft, zo draagt ze geen vrucht, maar indien zij er in blijft, dan draagt ze veel vrucht."

O, grote genade om in Christus ingelijfd te mogen worden en geduriglijk van Hem gebruik te maken, want dan wordt er veel vrucht gedragen. "Hierin toch," staat er, "is Mijn Vader verheerlijkt, dat gij in Mij blijft en die in Mij blijft draagt veel vrucht." En dan is er in die vrucht ook nog weer onderscheid. Er is een vrucht waaruit men leeft, een vrucht tot onderhoud van het geestelijke leven; maar er is ook een vrucht die God verheerlijkt. Dat mocht Abraham beoefenen; hij heeft niet getwijfeld door ongeloof, maar is gesterkt door het geloof, gevende God de ere. Ik geloof dat Daniël niet weinig daarvan gehad heeft, want hoort wat koning Darius van hem zegt: "Dien God Die gij geduriglijk eert," alhoewel Darius er zelf niet veel van moest hebben. Wat ziet ge toch dat God het voor Zijn eer opneemt en die handhaaft! God kan Zichzelf niet verloochenen, maar wij ook niet. En vandaar dat die zware strijd in de zielen van Gods volk ontbrandt; ja, hoe zullen zij in de strijd overwinnen? Doch dan zegt Paulus, dat hij alle dingen vermag, niet in eigen kracht maar in de kracht van Christus, door het geloof. "In Hem," zegt hij, "zijn wij meer dan overwinnaars." Ik geloof vast dat indien Daniël niet méér had gezien dan alleen leeuwen, hij het niet uitgehouden had. Nee, dan zou hij ook het hazenpad wel hebben gekozen. O, dan is Gods volk benauwd voor het ritselen van een blad.

Maar zie dan ook eens wat Gods volk vermag in het geloof in Hebr. 11, waar Daniël ook genoemd wordt. Door het geloof werden de muilen der leeuwen toegestopt. Ja, God nam het voor Daniël op, die God, Die hij geduriglijk eerde. Heeft God hier niet Zijn woord bevestigd: "Die Mij eren, zal Ik eren?" Een ieder die genade mag beoefenen zal dit ervaren, namelijk, dat Gods eer hem zwaarder weegt en meer waarde heeft dan heel zijn hebben en houden. O vrienden, zijn wij wel eens bekommerd of wij genade hebben? Maar zijn we ook wel eens bekommerd over de ere Gods? De Catechismus zegt het zo schoon: "Of Gods Naam om mijnentwil niet onteerd, noch gelasterd worde, maar veel eer geprezen." O, waarin zien wij de genade openbaar komen? Wel, daarin, waar Gods Naam waarde krijgt voor een ziel en die ziel meer en meer onwaardig wordt. Johannes de Doper had door het geloof zoveel van Christus gezien, dat hij kon zeggen: "Zie het Lam Gods dat de zonde der wereld weg neemt." Hij was door de Heilige Geest aan zichzelf ontdekt geworden en dat bracht wat teweeg: "Hij, Christus, moet wassen en ik moet minder worden." Als een mens zijn natuur nagaat, is het precies andersom. Dan moeten wij zelf maar steeds wassen en God heeft geen waarde voor ons. Daarin kunt u ook zien wat genade uitwerkt. Genade in het hart, uit de bediening van Christus, werkt vernedering en verloochening. Daniël mocht hierdoor God vrezen en driemaal daags zijn knieën buigen

ondanks het verbod van de koning. En waar bracht het hem? Gedurig bij de open vensters. En ofschoon hij voor de leeuwen geworpen zou worden, God nam het voor hem op en Daniël mocht in Zijn kracht de overwinning behalen.

Wat een voorrecht zou het voor Nederland, voor ons volk en voor Gods kerk zijn, als er zo eens biddag mocht worden gehouden! O vrienden, God houdt niet op te twisten met ons en ons volk. Maar hoe noodzakelijk is het dan niet, dat we ons in die diepe wegen voor God vernederen en zo een bidvertrek leren benodigen. O, wie weet! Wij zeggen niet dat God het om onze plichtplegingen zal doen, maar kon het zijn dat God Zich in deze wegen nog zou willen verheerlijken.

Wat een voorrecht zou het zijn voor Gods kerk, maar ook voor mij, voor u, voor jullie, jongens en meisjes, dat er zo nog eens een ware behoefte aan een bidvertrek geboren zou worden en dat we meer in zulk een bidvertrek zouden verkeren, om aldaar onze schuld voor God te belijden en om genade te smeken. Om dan te zeggen: "O Heere, wij hebben het zo diep verzondigd en het is met ons zo ellendig gesteld!" O, om dan de Heere om verzoening te leren vragen en deze te krijgen. Om dan met een Daniël in de vreze Gods voor Zijn Aangezicht te verkeren. Zie, in zulke wegen heeft God Zijn volk de overwinning geschonken door over hen op te staan tot de strijd.

Laten we er even van zingen uit Psalm 63:1

Toepassing.

Vrienden, hoe staat het nu met u en met mij? Wij zijn allen reizende naar een eeuwigheid. Is het nu wel eens bidstond in onze ziel geworden? Zijn wij gedurig door de bearbeiding des Geestes op onze knieën terechtgekomen voor open vensters? Kennen wij iets van dat heimwee, dat verlangen naar Jeruzalem? Waar God in een mensenkind genade verheerlijkt, daar zal toch een betrekking worden gekregen op God en op Zijn volk. Een mens van nature kan het buiten God wel houden. Nee, de verloren zoon was nooit terug gekeerd, als hij niet was gedwongen. Hij had het best naar zijn zin in dát vreemde land, maar hij had een zaak waar hij mee vast liep: hij kreeg honger. Hij verging van de honger en begeerde uiteindelijk zijn buik te vullen met zwijnendraf, maar ook dat werd hem onthouden. Dan, tot zichzelf gekomen zijnde, zegt hij: "Hoe vele huurlingen mijns vaders hebben overvloed en ik, ik verga van de honger." Toen liep het vast en ging hij terug naar zijn vader. Toen bekende hij dat hij niet meer waardig was een zoon genaamd te worden. O, wij doen alles, maar lopen er nooit mee vast; zo is ons bestaan. Maar hoe noodzakelijk dat God het voor ons een keertje vast doet lopen en wij er niets meer van kunnen bekijken. Dan heeft de verloren zoon geloof nodig en pas dan krijgt hij een heimwee om terug te keren.

Hoe staat het nu met onze gebeden? Kan ons bidvertrek er ook van getuigen? Jongens en meisjes, hoe staat het met jullie? Of laten we het bidden maar aan vader en moeder over. Nee, we zeggen niet dat u kunt bidden of zuchten op een rechte wijze. Ook Gods volk kan het niet van zichzelf. Maar kunt ge het daar onder houden? Och, als er eens in oprechtheid gezocht mag worden, dan krijgt Gods volk voor de ziel toch wel weer eens een ademtocht. Dan kan er wel eens zo'n ruimte in liggen, dat zij met Elihu zeggen: "Mijn buik is der woorden vol." Ja, dan moet het er uit, dan mogen zij van 's Heeren werk getuigen. "Want," zegt de Heere, "dit volk heb ik Mij geformeerd, zij zullen Mijn lof vertellen."

Maar er zijn ook andere tijden, van stilzwijgen. Want als men altijd uitgeeft, moeten er ook altijd inkomsten zijn, anders gaat de zaak failliet. En die inkomsten zijn er niet altijd. Och, dat brengt dat volk weer op de knieën in het bidvertrek. O, als Gods volk

altijd maar praat en niet op de knieën wordt gedreven, dan gaat het niet. Nee, ons bidden is geen oorzaak waardoor God bewogen zou kunnen worden, want daar komt een levend gemaakt mens wel achter. Maar om als een bedelaar gedurig uit te zien, gelijk de ogen van de knechten op de hand huns heren en gelijk de ogen van de dienstmaagd op de hand harer vrouw.

O, dan gaan de ogen van Gods kind omhoog. Denk maar aan Hiskia. De profeet Jesaja moest hem aanzeggen dat hij moest gaan sterven. Dan gaat Hiskia zeggen: "Och Heere, gedenk toch, dat ik voor Uw aangezicht in waarheid en met een volkomen hart gewandeld heb en wat goed in Uw ogen is, gedaan heb." Hiskia dacht het dus met zijn Godzaligheid wel te kunnen doen. Maar het ging niet, ook niet met zijn ambt, zijn koningschap of zijn genade. Daar kon de schuld niet mee worden betaald, daar kon hij God niet mee ontmoeten. God zette dadelijk zoveel druk op zijn hart dat hij zeer begon te wenen en te piepen als een zwaluw. Het was wel een smartelijke weg, maar dan lees je ook hier dat hij zijn ogen naar omhoog hief, alsof hij wilde zeggen: "Heere nu weet ik geen raad meer en ik kan niets meer bekijken. O Heere, ik word zo onderdrukt, wees Gij mijn Borg."

Dat zijn wegen waarin God Zijn volk oefent. De een meer, de ander minder. Aan de oude Simeon was het geopenbaard, dat hij de Christus zien zou eer dat hij stierf, doch met die belofte was hij niet gered. Maar toen hij de Christus in de armen genomen had en aanschouwd had, loofde hij God en wilde en kon hij heengaan in vrede, naar het woord van God. En dan kan ook Gods volk wel sterven, ofschoon hun zielen niet gered zijn. Och, als wij Hem maar mogen aanschouwen en op Hem mogen zien dan is er geen gebrek, maar dan is alles vol ook al is het statelijk nog niet opgelost. O, die volmaakte liefde drijft altijd alle vrees naar buiten, als we zien op Hem, die overste Leidsman en Voleinder des geloofs, Christus. Maar als dat volk dat mist, dan is er een gedurige vreze en wankeling in hun hart. Dan zien ze niet anders dan leeuwen en beren. Maar mogen ze eens op Hem zien, Die alle macht in hemel en op aarde heeft, och mijn medereiziger naar de eeuwigheid, dan gaat het weer.

Maar mochten we daar persoonlijk eens toe verwaardigd worden. Om die God te leren kennen en te vrezen, want Hij is het toch zo waardig om gediend te worden en dat om Zijns Zelfs wil. Hij mocht nog in gunst en genade op ons willen neerzien. Een ogenblikje te verkeren in Zijn lieve gunst, is veel meer waard dan de gehele wereld met al haar begeerlijkheden. Vraag het maar eens aan Gods volk. Paulus leert het ons ook als hij zegt: "Ik heb alle dingen schade en drek geacht om de uitnemendheid der kennis van Christus." Maar als wij nu genoeg hebben aan de wereld, dan draaien wij het om en achten wij Christus niets meer dan schade en drek. Ja, die de wereld lief heeft, zal met de wereld vergaan.

Maar gelukkig die God verwaardigt om te zien op Christus. O, wat zijn die goed af, al moeten ze ook bitterlijk ervaren, dat de wereld hen haat en verdrukking hen overkomt, omdat ze van de wereld niet zijn. Niet dat de wereld in hun hart dood is, maar ze kunnen er het leven niet meer in vinden. De dichter zegt er van: "Ai, hoe kleeft mijn ziel aan het stof, ai, zie mijn nood." Dat volk heeft van God een nieuw leven gekregen en het haat de wereld. Maar de wereldse mens haat God en Zijn volk. Zo was het ook bij Daniël. Ze haatten hem om zijn Godzaligheid, zij konden hem niet verdragen omdat God door hem verheerlijkt werd en dat het volk van God het goed ging. Daniël had zulk een plaats van God gekregen, doch hiermede bedoelde God niet Daniël, maar Zichzelf. Hierdoor werd God in Zijn deugden verheerlijkt en Zijn volk werd er door

verhoogd. O, al moet het ook door ongekende diepten heen, als Gods volk er iets van zien mag, dan zullen ze zich verheugen in God en verblijd zijn.

Welke kostelijke leringen liggen hier voor Gods volk. Daniël moest in de kuil en ook Gods volk zit soms in diepe moedeloosheid; hoe zullen ze er ooit nog uit komen? Wel, dat kan alleen als God ze er uit haalt. De dichter zingt er van: "Gij hebt mij opgehaald uit een ruisende kuil, uit modderig slijk." In Palestina waren van die kuilen die droog waren, waar dieren en mensen wel werden ingeworpen, maar er waren ook kuilen gevuld met modder en water. Je verzonk dan in die grondeloze modder en Gods volk zit daar toch zo menigmaal in. En hoe harder ze dan aan het werk gaan om er uit te komen, hoe machtelozer ze worden. En dan moeten ze leren dat alleen Christus hen er uit kan halen.

Daniël kon alleen ook niet uit de kuil komen, maar welk een voorrecht, God gaf in het hart van de koning een grote onrust en kommer over Daniël. Want hoewel hij Goddeloos was, overnachtte hij nuchter, hij kon niet slapen om Daniëls wil. O, wat zijn er tegenwoordig veel mensen waarvan je nog wel kunt geloven dat ze genade hebben, maar ze slapen zo gerust. En dan bekommeren ze zich niet over Gods kerk en volk, Is die heidense koning ons hier dan niet tot beschaming? Och, hij kon niet slapen, omdat Daniël hem op het hart lag.

En welk een voorrecht voor Daniël dat God hem op deze wijze ook nog liet beschermen. Dan komt de koning en roept met droeve stem. Maar dan, dan antwoordt Daniël: "Mijn God heeft Zijn Engel gezonden en Hij heeft de muil der leeuwen toegestopt." Dan betuigt Daniël ook zijn onschuld; hij heeft geen misdaad tegen de koning begaan. Zijn consciëntie veroordeelde hem niet. Nee, Daniël was geen mens zonder zonde, hij was ook een gevallen Adamskind. Maar hij leefde niet in de zonde. Door genade mocht hij een teer en Godzalig leven leiden en dan zien wij toch zo duidelijk: "Die Mij eren, zal Ik eren, maar die Mij versmaden, zullen licht geacht worden." Hoe is het met de vijanden afgelopen? O, die wisten van geen biddag en van geen bidvertrek, ze hadden geen heimwee naar Jeruzalem. Nee, ze hebben dat volk gehaat en ook hun God. Ze hadden Jeruzalem wel willen verbranden en Daniël zo spoedig mogelijk willen opruimen. Maar wat heeft God er voor gewaakt! Wat ze Daniël ook trachtten aan te doen, God verhoedde het genadiglijk. Ja, want wat ze Daniël trachtten aan te doen, kwam over hun eigen hoofden.

O vrienden, er liggen zulke kostelijke leringen in deze geschiedenis! Wanneer het bij Gods volk buiten hope is en alles gans afgesneden lijkt, dan staat God op, ja, Hij werkt door het afgesneden heen. Och, we kunnen het ook zien door onze vaderlandse geschiedenis heen, ja, door geheel de wereldgeschiedenis heen kan men het gedurig opmerken. Maar terecht zingt de dichter:

*"Hoe donker ooit Gods weg moog' wezen,
Hij ziet in gunst op die Hem vrezten."*

O, welk een bevoorrecht volk is toch Gods volk. Als er nergens een uitweg meer te bezien is en zij in hun ellende om dreigen te komen, om dan te ervaren dat God over hen waakt en hen nog wel eens doet vernemen dat Hij ze lief heeft gehad met een eeuwige liefde. En dat is dan tot hun eeuwig behoud, want omdat Hij hen lief gehad heeft schonk Hij ze hier in de tijd iets van dat dierbare geloof in hun harten.

O volk, God geve ons daar veel van te ervaren, neen, niet dat ons geloof of liefde tot Hem de grond is. "Maar", zegt Johannes, "wij hebben Hem lief (niet omdat wij, maar) omdat Hij ons eerst lief gehad heeft." Dat is de grondslag. O, dat God dan nog een

weinig waarde en betrekking in onze zielen mocht hebben, opdat wij in kinderlijke vreze voor Zijn aangezicht wandelen. Opdat ook degenen, die Sion gram zijn, zulk een getuigenis geven gelijk van Daniël: "Dien God, Die gij geduriglijk eert."
Amen.

Dankgebed

Slotzang: Psalm 17: 3

Ontvang de zegen des Heeren.

***De genade van de Heere Jezus Christus,
de liefde Gods
en de gemeenschap des Heiligen Geestes,
zij met u allen.
Amen.***

5. HET GEDENKEN VAN GODS WELDADIGHEDEN

Dankdagpreek

Zingen: Ps. 67: 1.

Lezen: Psalm 65.

Zingen: Ps. 65 : 7 en 8.

Onze hulp zij in den Naam des Heeren Die hemel en aarde gemaakt heeft.

***Genade, vrede en barmhartigheid zij u bij de aanvang geschonken
en bij de voortgang rijkelijk vermenigvuldigd
van God den Vader en Jezus Christus de Heere,
in de gemeenschap des Heiligen Geestes. Amen.***

GEBED

Geliefden.

De grootste offerande werd eenmaal door Christus gebracht. Want zo leert ons de Apostel: "Dat Hij eenmaal Zichzelf Gode onstraffelijk heeft opgeofferd om veler zonden weg te nemen". Al onze dankoffers kunnen dan ook alleen geheiligd worden door die enige offerande van Christus! Daarom, Johannes mocht er iets van zien: "Het reukwerk, zijnde de gebeden der heiligen ging op van de hand des Engels voor God." Christus heeft dan ook alleen de verzoening tot stand gebracht en het is dan ook alleen dat altaar, waarop onze gaven geheiligd worden. En nochtans, mijne vrienden, is het altaar meer dan de gaven, die door het altaar geheiligd worden. Hoe aangenaam de genadeweldaden nu ook mogen zijn en hoe groot de uitwendige gaven, die ons in het natuurlijke geschonken worden, het altaar van Christus overtreft toch die allen!

Nu is het dan ook zo nodig dat zulks bij Geesteslicht gedurig in onze harten wordt bekend gemaakt. Opdat wij, niet in de weldaden, niet in de gaven, maar met al de gekregen weldaden in God als Gever mogen eindigen. Dat is alleen het rechte gedenken van Gods weldadigheden.

Bij dat gedenken van Gods weldadigheden, wilde ik uw aandacht bepalen bij dat gedeelte uit Gods Woord, waarover wordt gehandeld in het u voorgelezen Schriftgedeelte:

Psalm 65 en daarvan vers 10 tot 12:

" Gij bezoekt het land, en hebbende het begerig gemaakt, verrijkt Gij het grootelijks; de rivier Gods is vol waters; wanneer Gij het also bereid hebt, maakt Gij hunlieder koren gereed! Gij maakt zijn opgeploegde aarde dronken; Gij doet ze dalen in zijn voren; Gij maakt het week door de druppelen, Gij zegent zijn uitspruitsel. Gij kroont het jaar Uwer goedheid; en Uw voetstappen druipen van vettigheid."

Wij zeiden, *te willen gedenken Gods weldadigheden* en die zijn op te merken:

1. In het bereiden van het land.
2. In het nederdalen van de regen.
3. In het bekronen met een rijke oogst.

1. *In het bereiden van het land.*

Wanneer wij deze tekstwoorden wat nader gaan bezien, ook het verband, waaruit ze genomen zijn, dan wordt ons toch duidelijk het beeld van een "landman" voorgesteld. Dat beeld doet ons ten eerste zien, hoe het land bereid moet worden; want we lezen van het ploegen van de aarde, maar ook van het begerig maken van de akker. Om het dus maar eens met enkele woorden te zeggen: dat beeld is toch niet voor ons geheel onbekend. Wanneer ge daar de akker ziet liggen en de landman gaat met zijn ploeg, bespannen met sterke paarden, of ook wel, zoals in onze dagen met tractoren dan is het die landbouwer er om begonnen de grond te bewerken. Want dat land moet bereid worden! Een goed landman werpt het zaad, van welke aard het ook moge zijn, toch maar niet zo op die akker, als die niet van tevoren bereid is geworden! Hij mocht de akker eens wat licht ploegen om het onkruid te verdelgen, maar als hij gaat voorbereiden, om het zaad uit te strooien, dan laat hij de ploegschaar er wat dieper doorgaan! Dan wordt de aarde, zoals dat in onze tekst staat, *opgeploegd*. Er staat namelijk in de aanvang van het elfde vers: "Gij maakt zijn opgeploegde aarde dronken!" Het is die landman dan ook niet begonnen om de grond wat zwarter te maken, nee, hij laat de ploegschaar er diep door trekken. Die grond moet los gewoeld worden, opdat ze, nadat ze gedroogd is, des te ontvankelijker zal worden voor de regen. En met welke nauwkeurigheid zal een goed landbouwer die ploeg door de akker laten trekken! Degene die wat eer en smaakgevoel heeft, trekt liefst nog rechte voren.

Maar waarom handelt de landman zo nauwkeurig en wat is dan toch wel het doel van dat werk? Wel, mijne vrienden, omdat het land des te vruchtbaarder zal zijn als het voldoende water en de nodige droogte zal hebben ontvangen. Want, ge wordt het wel gewaar, hoe op de hoeken van het land, daar waar het land veel betreden wordt, de vruchten veelal ook minder zijn, dan daar waar de aarde goed los is. Welnu, daarom staat er ook: "de opgeploegde aarde"(vers 11). Maar als er nu meer aan dat land niet gebeurde, dan zou er toch van dat zaad, dat er neergeworpen wordt, niets terecht komen. Zeker, de landbouwer zal alles doen, in dit geval, wat zijn hand vindt om te doen. Maar het vruchtbaar maken, neen, dat kan hij niet. De psalmdichter wijst ons ook daarvoor op den Heere, wanneer hij zegt in een van de psalmen: "Die de aarde vruchtbaar maakt van boven af, dat zij ons op haar gewas onthaal."

Wat moet er dan nog meer aan die grond gebeuren? Ook dat staat in onze tekst, wanneer wij lezen in het elfde vers: "Gij bezoekt het land en hebbende het begerig gemaakt." Wat gaat de Heere doen? Die gaat dat land weer eens droog maken. Kijk maar in het voorjaar, dan gaat het land drogen, nadat het zijn water heeft ontvangen. De zon moet in het voorjaar het land weer gaan drogen, anders is het niet vruchtbaar. En dat, mijne vrienden, noemt de psalmdichter nu: *begerig maken*.

Wanneer dat land nu door de zon erg droog en door de eg zeer los is geworden en er valt daarna weer wat regen op, dan is het des te vruchtbaarder. Wij zouden zeggen: "Het zaad valt in de rulle grond." Dat nu is zo nodig, die begerigmaking van het land, opdat straks, het zaad er in geworpen kan worden en dat het moge voortbrengen dertig-, zestig- en honderdvoudige vrucht!

Maar, doet de Heere nu niet alzo met het bereiden van het hart van een zondaar? Ach, mijne vrienden, tegenwoordig handelt men met de zielen vaak zo geheel anders. Men begint dan maar met het uitstrooien of met het spreken over het zaad des evangelies. Maar als ik die psalmdichter nalees, dan begint een goede landbouwer niet met het uitstrooien, maar met het bereiden van het land, opdat het daarna zaad kan ontvangen. En denk nu niet, dat ik u ga leren dat er een voorbereidende wedergeboorte is. Nee,

integendeel. De mens is dood of geestelijk levend! Het zaad des evangelies kan nimmer wortel schieten, noch opwaarts vruchten dragen, als het hart niet wordt toebereid met de scherpe ploegschaar van Gods Heilige Wet. Want door de wet is de kennis der zonde!

Zie, in dat beeld nu staat onze tekst. Zo handelt God in het bereiden van het hart des zondaars. Om het hart ontvankelijk te maken, laat Hij de wet diepe voren in de ziel trekken, zodat de zondaar menigmaal klagende over de aarde gaat. Onder de bearbeiting van de Goddelijke wet wordt het een klagend volk.

Maar die stelling wil men tegenwoordig, o zo graag overslaan; *namelijk dat eerst de wet zijn werking door de kracht van de Heilige Geest moet doen, alear het hart kan ontvangen en het gestrooide zaad vrucht zal dragen.* Daar moet men niets van hebben. Dat is ouderwets geworden! De Heere slaat echter niets over en Hij laat het bij de zondaar wel eens uitdrogen, als Hij de wet er door trekt. Die scherpe trekken van de Goddelijke wet, die een zondaar niet anders toeroept dan: "Vervloekt is een iegelijk die niet blijft in al wat geschreven is in het boek der wet om dat te doen!" Onvruchtbaar worden in alles en dat door de bearbeiting van de Heilige Geest. Die uitbrandende werkzaamheden dienen om het te doen uitdrogen van binnen in het hart, opdat zij zullen zeggen: "Ik ben een land, dor en mat, zonder water"!

Wanneer de wet zo'n gesloten hart van een verloren mens bereid heeft, dan pas wordt het zaad des evangelies uitgestrooid. Ook na ontvangen genade, doet die wet nog gedurig zijn werking, om van des mensen kant alles af te snijden en om het einde der wet, Christus, te mogen vinden, een iegelijk die gelooft! Naarmate de wet door de kracht des Heiligen Geestes zijn werkingen in het hart verricht, naar die mate is er plaats voor de bediening des Heiligen Geestes, opdat ons hart vruchtbaar gemaakt zal worden.

"Gij bezoekt het land", zo staat er in onze tekst. Hij bezoekt het met zijn zegeningen. Als God Zijn hand zou onttrekken, dan zou het gestrooide zaad nooit vruchten voortbrengen. Ge ziet hier, bij de bereiding van het land, een Goddelijke en menselijke factor. De mens werkt aan het land, als middel in de hand des Heeren, maar kan het niet vruchtbaar maken. Maar God werkt ook! En daarom zegt onze psalmdichter: "Die de aarde vruchtbaar maakt van boven af." Dat nu is het werk des Heeren en die eer komt God alleen toe! De Heere gebruikt de prediking van Zijn Woord of het gelezene als middel in Zijn hand om een zondaar te bewerken en ook om Zijn kinderen bij de voortgang te bewerken en om ze ontvankelijk te maken voor de bediening van Gods genade. Zie, dat is de recht geestelijke betekenis die in elk woord van onze tekst ligt opgesloten.

De Heere bezoekt het en de Heere maakt het begerig. Wij zullen straks in ons tweede punt er op terugkomen, hoe dat begerig maken ook bij de voortgang plaats heeft. Niet alleen bij de aanvang, maar ook bij de levendgemaakten, moet voor elke nieuwe weldaad eerst de begeerte gelegd en de behoefte geboren worden, pas daarna de weldaad. Hij, de Heere bezoekt eerst. Want ge moet maar eens goed lezen in het woord van onze tekst dat het steeds de Heere is Die het begin maakt: "De Heere bezoekt het land" en als ge verder leest in vers elf: "Gij maakt de opgeploegde aarde dronken en Gij zegent zijn uitspruitsel en Gij kroont het jaar Uwer goedheid!" Het is steeds de Heere Die het werkt, al wil God de mens als middel in Zijn hand dan ook gebruiken. Ge moet echter nooit uit het oog verliezen, dat het zowel in het

natuurlijke als in het geestelijke, God is, Die het werkt en dat de bediening van de wet aan het werk des Heeren vooraf gaat.

En meen nu niet, dat een kind van God bij de voortgang de werkingen van de wet niet meer nodig heeft. Het wordt zo vaak in onze dagen voorgesteld, dat als men maar een levend mens is, dan gelijk de werking van de wet niet meer nodig is. Maar ik vraag me af: hoe zal zo'n mens dan ontdekt worden? Want door de wet is toch de kennis der zonde! De Heere plaatst een levend gemaakte zondaar voor de spiegel van Zijn heilige wet en zo'n zondaar krijgt dan in die spiegel zijn aangezicht op te merken! Eerst krijgt hij zijn zondige daden en zijn Goddeloos leven te zien en bij de verdere ontdekking wordt hij bepaald bij de wortel, om dan met David te getuigen: "Het is niet alleen dit kwaad dat roept om straf, neen, ik ben in ongerechtigheid geboren."

En wat is nu nodig? "Gij bezoekt het land, Gij maakt het begerig en Gij zegent zijn uitspruitsel." Dan alleen zullen we Gods weldadigheden in het natuurlijke en in het geestelijke recht kunnen gedenken. O, Gods kinderen kunnen het zo vaak maar niet bezien en toch blijft het een onbetwistbare waarheid, niet geploegd, niet levendgemaakt; men kan daar graan inwerpen, maar het blijft een verloren akker. De Heere houdt orde in het natuurlijke, maar ook in de bewerking en bereiding van zondaren. Zowel plaatsmakende als vervullende werkzaamheden in het hart. En dat is nu zo nodig, om Gods weldadigheden te gedenken en om Hem alleen de eer daarvoor te kunnen geven. Om dan door het geloof in Hem te mogen eindigen, van Wien alle goede gaven en volmaakte giften zijn afdalende!

En wanneer zal de landman nu zaad in zijn akker strooien? Als hij de ploeg er door getrokken heeft, als het gedroogd is geworden, is het dan niet voldoende voorbereid om zaad te ontvangen? Nee, mijne vrienden, daar moet eerst regen op vallen. Die vruchtbaar makende regen en wij zeiden dan ook ten tweede:

II. De nederdaling van den regen.

Want we lezen in het woord van onze tekst, wanneer er plaats is bereid: "De rivier Gods is vol waters." De kanttekenaar zegt, dat de regen voor de groei zo nodig was. Hier worden we bepaald bij de bron waaruit de regen voortkomt en die bron is niet in de aarde, maar de natuurlijke regen komt dan ook uit de wolken van boven en daarom noemde ik dan ook mijn tweede punt van behandeling "het nederdalen van de regen."

Men heeft wel eens geprobeerd om het kunstmatig te laten regenen. De mens wil Gods werk in alles nabootsen. Maar in de grond der zaak is het zoals Job getuigt als hij spreekt dat God regen zendt. Zie, die regen komt nederdalen op de uitgedroogde aarde om deze vruchtbaar te maken. En ook als het gewas is ontsproten, is de zon alleen niet voldoende om het ontsprotene wasdom te geven. Hoe diep afhankelijk is alles van de voortgezette onderhouding van die Schepper. Als wij er meer bij stil stonden, dan zouden wij zeggen: "Gij hebt alles zeer wonderbaarlijk gemaakt."

Wanneer het nu voldoende geregend heeft, dan gaat de landbouwer het zaad in de akker gooien. Van welke aard dat ook moge zijn, op welke wijze het uitgeworpen wordt, dat doet er niet toe.

Zo handelt ook de Heere. Na de zondaar met de ploegschaar der Goddelijke wet bearbeid te hebben, gaat de Heere, door de Heilige Geest als de werkmeester en het evangelie als middel, zo'n door de wet bearbeide zondaar vruchtbaar maken door bediening van Geest en Woord. Petrus zegt het ons, als hij het heeft over het zaad der wedergeboorte: "Want gij zijt wedergeboren niet uit het vergankelijke, maar uit onvergankelijk zaad." En dan verklaart hij voorts, namelijk "door het eeuwig blijvende

Woord Gods." En de apostel Paulus zegt het ons zo nadrukkelijk: "Het geloof is uit het gehoor en het gehoor is door het Woord van God!"

God gebruikt dat *woord des evangelies* als middel in de hand van de Heilige Geest om het hart, dat anders het zaad niet recht kan ontvangen, vruchtbaar te maken, opdat het zaad des evangelies in het hart van een verslagen zondaar zijn vruchtbare werkingen door de kracht des Geestes zal doen.

En daarom lezen wij ook dat de Heere dat land begerig maakt en dat Hij het toebereidt en dan pas maakt Hij het koren gereed en maakt de grond week door de druppelen die van boven daarin vallen en dan zegent Hij Zijn uitspruitsel. De landman kan er alles inwerpen, maar als niet de vroege regen komt, die dienen moet om het zaad tot ontkiemen te brengen en de spade regen tot onderhouding van het gezaaide, dan komt er niets van terecht. Vanaf het begin tot aan het einde doet God alles. De landbouwer kan de akker goed onderhouden en bemesten, hij mag er alles aan doen wat mogelijk is, maar hij kan het zaad niet laten groeien. Hij mag bepaalde ziekten soms, die zich onder het gewas voordoen, bestrijden, maar hij kan de korrel niet in de aar brengen. Dat nu is niet het werk van de landbouwer en daarom staat er ook in ons tekstvers als wij het laatste gedeelte van het elfde vers lezen: "*Gij zegent zijn uitspruitsel.*"

Wanneer wij nu zijn saamgekomen om Zijn Naam te erkennen voor de weldaden in dit seizoen dat achter ons ligt, ons geschonken, dan mogen wij hier wel eens op letten: "*Gij zegent zijn uitspruitsel.*" Daarom komt Hem, namelijk God, alleen de eer toe, de aanbidding en de dankzegging. Maar nu ook bij de voortgang blijft die regen nodig, om dat kleine gewas bij de aanvang ontsproten, steeds te doen opwassen bij de voortgang, totdat het tot volkomen wasdom zal zijn gekomen, en dan wordt het in de schuren gebracht. Wij lezen in Jesaja 28, dat de ploeger zijn land ploegt, daarna opent en egt hij en daarna zaait hij wikke of komijn, naar gelang hij wil oogsten en dan staat er: "En zijn God onderricht hem van de wijze, Hij leert hem." God leert hoe het moet. Zo handelt God als Hij het zaad des evangelies door Gods knechten of door het gelezen woord gebracht, door de Heilige Geest in het hart doet ontkiemen. Dan zijn de plantjes nog zo klein en teer. Dat zijn nu hemelse plantjes en die gaat God Zelf onderhouden. Maar alle plant die Mijn hemelse Vader niet heeft geplant, die wordt uitgeroeid en in het vuur geworpen. Het zijn dus hemelse plantjes, namelijk die genade des geloofs die in het hart geplant wordt en waaruit, door de bearbeiding des Heiligen Geestes in gemeenschap met Christus, de oefeningen en vruchten des geloofs zullen voortvloeien. En ook bij de voortgang is die Goddelijke onderhouding zo van node.

Naarmate de ziel door de Heilige Geest wordt ontdekt om meer en meer van Adam afgesneden en Christus ingelijfd te worden en door een levend geloof werkzaam gemaakt wordt, dan is ook de bereiding en bearbeiding zo nodig van ons hart door de Heilige Geest. Die vruchtbare werkzaamheden des Heiligen Geestes, zowel voor als na ontvangen genade, zijn werkzaamheden om te leren wat Ezechiël moest leren: "Graaf maar dieper, o mensenkind en gij zult meerdere gruwelen vinden." Wie zal zijn hart kennen, de diepte van de ontzaggelijke val in Adam, waardoor de mens geheel onvruchtbaar is geworden? Hij heeft het verbond in Adam verbroken, het verbond waarin toch alleen het leven met God was. Als nu de Heere een zondaar door de bediening van de Heilige Geest gaat bekend maken aan zijn diep verloren staat in zijn verbondshoofd Adam, dan zal hij niet alleen zien dat hij buiten God ligt, maar dat hij ook totaal onbekwaam is tot enig goed, ja, geneigd tot alle kwaad. Dat zeg ik nu niet

om zorgeloos te maken. Neen, maar om alle pelagiaanse, remonstrantse en wettische werkheiligheid bij de wortel af te snijden.

O, als de mens niet aan de dodelijkheid van zijn bestaan wordt ontdekt, ook na ontvangen genade; hij is zo wettisch werkzaam. Veel meer in de wet, dan dat hij leeft door het geloof in Christus Zonder de Goddelijke bediening zal een zondaar nooit Christus leren benodigen en heeft hij Hem als leeftocht voor de ziel niet van node. Zolang hij niet aan Adam bekend wordt gemaakt, dus dat hij midden in de dood ligt en onverzoend met God over de aarde gaat, zal die zondaar Christus nooit benodigen.

Maar als nu de zondaar door de aanvankelijke bediening en werking des Heiligen Geestes wordt aangeslagen en de wet meer en meer zijn werking gaat doen in de ziel, dan zal hij zien dat al zijn wettische werkzaamheden en zijn bekering tekort gaan schieten, omdat de deugden Gods hem zwaar gaan wegen. Hij heeft alles tekort om God te kunnen ontmoeten. En wil zo iemand wat hij gedaan heeft nu maar gaan bekennen? Neen, zij hebben bij tijd en ogenblik een levende hoop, net eender als het zaad dat in de omgewoelde aarde gaat uitspruiten. En zie, dat zijn nu die tere plantjes op de akker Gods.

Maar zo'n ziel kan het maar niet geloven en veel minder bezien. En wanneer dan ook de aanvechtingen en de woelingen van het vlees weer boven komen, kan hij niets vasthouden. O, als de dood komt, dan heb ik niets om vast te houden, een deksel wat te smal en te kort is. En zoals nu een plantje in de natuur uitziet naar water en zon, zo is het ook in het leven der genade.

Die tere plantjes des geloofs, door de Heilige Geest gewerkt, hebben bij de voortdurendheid die begerig makende werkingen des Geestes van node, om af te zien van alle wettische werkzaamheden en meer en meer op te mogen zien tot Hem Die toch alleen de ware wasdom geven kan. Het is dan ook een stand in het leven van Gods volk, dat na iedere weldaad, er eerst weer plaats gemaakt moet worden voor een nieuwe weldaad en ook voor de Persoon van Christus.

Naarmate nu de wet in zijn ontdekkende en uitbrandende werkzaamheden in zo'n ziel doortrekt en hij zijn verloren staat in Adam, meer en meer leert kennen, gaat hij geloven en krijgt hij Christus te benodigen. De bereiding van het land kan soms een harde zaak zijn. Gelijk de ploeg het land in repen snijdt en de eg de harde grond vermorzelt, om zo te maken dat de landman het zaad kan gaan uitstrooien, zo wordt het hart van Gods kinderen ook omgewoeld. 't Geen hen menigmaal doet uitroepen: "Ik kan niet vasthouden. O, als de dood komt, dan zal het nog eeuwig omkomen zijn." De vrees dat ze zich voor eeuwig zullen bedriegen, kunnen ze maar niet los laten. Zo'n ziel kan het maar niet zien, dat God bezig is om Christus een gestalte in zijn hart te geven. Hij denkt dat het een verloren zaak is en inderdaad voor de waarnemingen van hun ziel wordt het aan de weg meer verliezen. En zo'n mens die zo bearbeid wordt bij de voortgang, moet menigmaal klagen: "Heere, ach vroeger kon ik nog wel geloven, maar nu is het of de Heere mij geheel en al verlaten heeft. Ach, dat ik was als in vroeger tijden, toen de zon ook in mijn tent scheen en ik in de poorten stond om Uw Naam te prijzen." Het opgroeien leek zo weelderig, want hij dacht dat de wasdom in de genade net eender was als de wasdom in de natuur. Als een kind opwast, dan wordt hij groter en sterker en zo wil hij ook in de genade altijd maar groter worden en altijd maar sterker zijn.

Maar in het werk der genade is het precies andersom. Naarmate de Heere werkt, moet hij al maar kleiner worden, want zo heeft de Heere Jezus gezegd: "Indien gij niet wordt als de kinderkens, zo hebt ge geen deel aan Mij." Dat is nu ook de oorzaak van

zo weinig vordering en oefening des geloofs. Wij willen veel te veel alles uit onszelf zijn en niet als een bedelaar uit de volheid van Christus leven.

Wij hebben gezegd als tweede punt: *"De neerdaling van de regen."* Als dat ontbreekt, dan kan het koren mooi gestaan hebben en zelfs de aren te zien zijn geweest, maar als de Heere Zijn wasdom er niet aan verbindt, dan komt er geen korrel in de aren. Tot het laatste toe, moet de Heere het land bezoeken niet alleen door regen, maar ook de zon en haar verkwikkende stralen moeten gedurig voedsel toebrengen om de groeikracht te doen ontwikkelen. En dat nu is ook bij Gods volk zo zeer van node. Zal het ooit enige oefening in het geloof maken, dan is die bearbeiding des Geestes zo nodig. Daarom "ontwaakt gij noordenwind", die afbreekt, afsnijdt en neerwerpt en daarna zegt het Hooglied: "komt gij zuidenwind," om de hof vruchtbaar te maken.

Zonder Christus kan dat volk niet leven. Neem Christus weg en ge neemt hun leven weg. Die grond, hoop en levende fontein tot reiniging der zonde is en blijft in dit leven hun enige troost en sterkte. Christus is hun dierbaar, gepast en beminnelijk, maar ook noodzakelijk en onmisbaar.

Een plant die opwast en opgroeit in de aarde, o, die kan soms veel beloven, maar als de blijvende bearbeiding gaat ontbreken, dan komen er geen vruchten. Zo is het ook bij Gods volk. Die voortgaande bearbeiding des Heiligen Geestes is nodig na ontvangen genade evenzo als de aanvankelijke bediening daarvan.

Daarom, Gods Kerk komt hier niets te boven en het zal blijven, zoals de dichter dat heeft mogen bekennen in de 119^e Psalm, het derde vers, hetgeen wij eerst wensen te zingen.

III. *En nu rest ons nog de behandeling van ons laatste punt: "Het bekronen met een rijke oogst."*

Want ook daarin moeten wij Gods weldadigheden gedenken. Het is niet alleen een weldaad Gods, als de akker bereid is geworden en regen ontvangt, maar ook als het graan tot rijping komt, om het daarna te mogen inhalen. Want, al is de tarwe in de aar, dan kan toch niemand ze rijp maken. Hebt ge wel eens in de natuur gezien, als de korrel tot rijping komt in de aren en als de zon schijnt, dan richt die aar zich in een buigende houding naar de kant der zon en ook de wortel gaat lossen in de aarde zitten en gaat sterven. Als de Heere nu Zijn werk, Zijn genadewerk, dat Hij deed uitspruiten, dat Hij vruchtbaar deed worden om vruchten te dragen, in het hart des zondaars rijp gaat maken, dan ziet ge hem vaak hoe langer hoe meer naar beneden gaan en lossen van de aarde worden. De een wordt schielijk, de ander langzamerhand van de aarde los gemaakt. Maar los gemaakt worden ze allen op zijn tijd. Hoe meer het werk der genade opwast, hoe meer ze los worden van de wereld. Daarom staat er: "Hij kroont het jaar", dat wil zeggen, elk deel des jaars verschilt.

Is het geen bijzondere zegen, als de geestelijke zegeningen en genadeweldaden meer en meer tot rijping gebracht worden en als Gods volk straks overgebracht mag worden, van uit de velden in de schuren? Gelijk de dichter van Psalm 126 daarvan getuigde het dat de landman ter goeder uur zal wederkeren met gejuich om Zijn schoven in Zijn schuur te halen. Dat gaat dan niet vanzelf, maar ze worden in de schuur gebracht. De genade werkt de Heere, Hij onderhoudt het en Hij brengt het tot rijping en dan zegt Asaf door het geloof ervan: "Gij zult mij leiden door Uw raad," (die raad uitdienen) en daarna zult Gij mij opnemen in Uw heerlijkheid." Dat is nu een werk des Heeren en dat is nu de kroon op Zijn werk. *Gij kroont het jaar Uwer goedheid.*

*Waar Gij Uw voetstap zet,
daar druipt het al van vet,
daar doet Gij 't al ten zegen dijen.*

Dat is de kroon, na het zweet van de landman, als hij begiftigd mag worden met een rijke oogst.

Toepassing

Wij zijn nu samen gekomen om Gods weldadigheden te gedenken. Bezien wij de natuurlijke weldaden, dan valt er in het geheel niet te klagen. Van welke aard ook, de weldaden die God ons geschonken heeft zijn zeer groot, als wij ze maar eens recht opmerken mogen. Maar nu zal het een voorrecht zijn, als de Heere ook in dit jaar nog weldaden heeft willen bewijzen ten aanzien van onze zielsbehoeften. Want hoe groot de natuurlijke weldaden ook mogen zijn, ze kunnen ons niet met God verzoenen, ze nemen geen schuld weg. Zullen wij nu tot het rechte erkennen van Gods weldaden komen, dan zullen wij Christus moeten leren benodigen tot verzoening van onze zonden. Van nature komen wij alles tekort. Er is in ons niets waardoor wij met God verzoend kunnen worden.

Maar als de weldaden Gods recht erkend worden, dan is dat uit Christus voortvloeiende en wordt dat door het geloof gewerkt. O, als Gods volk door de bediening des Geestes nog weer eens tot een rechte erkentenis van Gods weldadigheden gebracht mag worden, dan komt dat volk in de schuld en in het stof terecht en leren ze hun zonden meer en meer zien.

*Hoe staat het mensen, heeft de Heere ons ook al eens een bezoek gebracht? Heeft Hij uw hart met de ploegschaar van de Goddelijke wet bereid gemaakt? Hebben wij onze schuldbrief al eens thuis gekregen? Bracht het ons in wanhoop aan onszelf en werkte dat in ons hart wat de dichter zegt: "Ik hef tot U die in den Hemel zit, mijn ogen op en bid?" Zijt ge met al uw werkzaamheden aan het einde van de wet gekomen, om al maar krachtelozer te worden en niet in staat om ook maar één zonde te doden? Dat drijft de bedelaar de deur uit, om dan door het geloof een toevlucht te mogen nemen tot Hem. *Op U verlaat zich de arme.**

Wat zijn Gods weldadigheden dan wonderbaarlijk, als de Heere nog weer eens over komt. Gedenk dan, ja gedenk, dat Hij het hart bereidt en vruchtbaar maakt en regen geeft van boven af en dat Hij Zijn werk voor de oogst zal doen rijpen om eenmaal ingezameld te worden.

Onbekeerde toehoorders, zult gij vreemdeling blijven van God en vreemdeling van de verbonden der belofte? Zonder God in de wereld te zijn, dan zijn wij niet voorbereid voor de grote eeuwigheid. Vreemdeling van het werk en de arbeid van de Heilige Geest, dan zal er ook eenmaal geen inzameling van die oogst zijn, geen ingaan in dat huis, waarvan Christus zegt: "In het huis Mijns Vaders zijn vele woningen, Ik ga heen om u plaats te bereiden." Hij die het goede werk in de harten van Zijn volk een aanvang deed nemen, zal het ook voleindigen tot op de dag van Jezus Christus. O, als die dag zal aanbreken, als Hij plaats zal bereid hebben, dan zal Hij al de Zijnen tot Zich nemen. Hij is het die het zaad deed uitstrooien, Hij onderhoudt, maakt vruchtbaar en doet het opwassen en Hij blijft verzamelen in de schuur. Hij zal de korrel verzamelen en het kaf verbranden.

O, als wij blijven leven zoals wij geboren zijn, dan zijn wij kaf. Het kaf kan wel met het koren opgroeien en dienst doen als bolster van het koren, nochtans als de Heere komt, Wiens wan is in Zijn hand, dan zal Hij de zichtbare kerk zuiveren, om het koren

in Zijn schuur samen te brengen en om het kaf met onuitbluslijk vuur te verbranden. Dan zullen de onbekeerden gaan naar die plaats waar de worm niet sterft en het vuur niet wordt uitgeblust. Wij bidden u van Christus' wege, jong en oud, laat u met God verzoenen, eer dat die dag zal komen dat wij er niet meer zijn zullen. Dan zal er voor u nooit enig zaad meer uitgestrooid worden en ge zult dan terechtkomen op de plaats van eeuwig ach en wee en pijniging tot in alle eeuwigheid. Dan zult ge het uitroepen: "Had ik, had ik," maar de tijd der genade is dan voorbij, voor altijd. Heden, beken dan nog wat tot uw eeuwige vrede zal dienen. Nog staat de Heere Jezus aan de deur van uw hart met de uitroep: "Doe open, doe Mij open."

En, volk van God, ik wens u toe, dat het uitgestrooide zaad door de bearbeiding des Heiligen Geestes zodanig wortel in u mag verkrijgen, om alles van u zelf te verliezen en meer en meer tot God bekeerd te mogen worden. Want de waarachtige bekering is niet alleen van dood levend maken, maar een gedurige afsterving van de oude mens in Adam en een opstanding van de nieuwe mens in Christus. Wanneer die oude mens geheel zal zijn afgestorven, is de nieuwe mens in volkomenheid. Die staat zult ge, volk des Heeren, hier op aarde niet bereiken. Hier zal het blijven een reis door het Mesech der ellende. Maar de Heere zal Zijn volk bewerken om ze te brengen tot de tijd des oogstes. Ach, als de Heere het nog weer eens doet regenen, als die hemelse plantjes nog weer eens worden natgemaakt door die hemelse Landman, wat kan dat dan een aangename geur verspreiden en welk een vreugde brengt dat in de ziel. Wat zal het dan eenmaal zijn, als ze Hem volkomen zullen kennen, in die heilige hemelse tempel en dan niet door het geloof ten dele, maar volmaakt en eeuwig! Amen.

Dankgebed

Slotzang: Psalm 33:10

Ontvang de zegen des Heeren.

***De genade van de Heere Jezus Christus,
de liefde Gods
en de gemeenschap des Heiligen Geestes,
zij met u allen.
Amen.***

6. HET TWEEËRLEI ZAAD VAN ABRAHAM

Zingen: Ps. 81:12

Lezen: Romeinen 9:1-16

Zingen: Psalm 105:5 en 6

Onze hulp zij in den Naam des Heeren Die hemel en aarde gemaakt heeft.

***Genade, vrede en barmhartigheid zij u bij de aanvang geschonken
en bij de voortgang rijkelijk vermenigvuldigd
van God den Vader en Jezus Christus de Heere,
in de gemeenschap des Heiligen Geestes. Amen.***

GEBED

Geliefden.

In Romeinen 9: 8 lezen we: ***"Niet de kinderen des vleses, die zijn kinderen Gods; maar de kinderen der belofenis worden voor het zaad gerekend."***

Deze tekstwoorden beschrijven ons: *het tweeërlei zaad van Abraham.*

Wij willen u dan ten eerste gaan wijzen op

1. Een natuurlijk zaad;
2. Op het zaad krachtens belofenis.

Dus: ten eerste een natuurlijk zaad en ten tweede het zaad krachtens belofenis.

I. Een natuurlijk zaad.

Deze onze tekstwoorden zijn door de apostel Paulus beschreven en hij gewaagt daarin van een tweeërlei zaad van Abraham. Hij heeft het over kinderen des vleses en met die kinderen des vleses wordt het natuurlijke zaad van Abraham bedoeld. Dat wil echter niet zeggen dat de kinderen der belofte ook geen vlees en bloed hebben, want dat heeft elk mens. Maar de apostel bedoelt, als hij het over de kinderen der belofte heeft, dat niet al het natuurlijke zaad van Abraham kinderen Gods zijn. Neen, zegt hij, alleen de kinderen der belofte zijn kinderen Gods.

Abraham, wij weten het uit de historie der Heilige Schrift, had twee vrouwen en ook tweeërlei zaad. De apostel gewaagt ons van Hagar zowel als van Sara en zegt in zijn zendbrief aan de Galaten: "Deze zijn de twee verbonden, namelijk Hagar tot dienstbaarheid barende en Sara de vrije, die de beloftenissen heeft ontvangen." Toch lezen wij ook van het natuurlijk zaad van Abraham en ook dat het grote voorrechten van de Heere heeft ontvangen, want Ismaël leefde onder de openbaring van het verbond der genade, net zo goed als Izak er onder leefde. Het verbond der genade, van eeuwigheid opgericht, had toen zijn patriarchale openbaringsvorm. Ja, beiden leefden ze er onder, Izak zowel als Ismaël. Daarom ook werd Abraham bevolen Ismaël te besnijden, hetwelk toch het teken en zegel van het genadeverbond was. En Ismaël was niet alleen besneden, hij mocht ook een biddende vader bezitten, ja, hij was toch ook het zaad van Abraham.

Van Ismaël lezen we dan ook, als hij uit de tent van Abraham en Sara verwijderd moet worden, dat Abraham bidt: "Och dat Ismaël mocht leven voor Uw aangezicht." En dan betuigt God: "Aangaande Ismaël heb Ik u verhoord; zie Ik heb hem gezegend en zal

hem vruchtbaar maken, en hem gans zeer vermenigvuldigen; twaalf vorsten zal hij gewinnen en Ik zal hem tot een groot volk stellen. Twaalf vorsten zal hij gewinnen en hij zal een woudezel van een mens zijn, zijn hand zal zijn tegen allen en de hand van allen tegen hem." Van Ismaël, als het natuurlijk zaad van Abraham, lezen wij, dat, nadat hij verdreven was uit de tent van Sara en met zijn moeder in de woestijn moest dwalen, het water dat ze meegenomen hadden, was opgebruikt. En omdat Hagar haar zoon niet kon zien sterven, legde zij hem neder onder een struik, en wanneer Ismaël bijna van de dorst stierf, dan staat er: "En God hoorde de stem van de jongen; en de Engel Gods riep Hagar toe uit de hemel, en zeide tot haar: "Wat is u Hagar? Vrees niet, want God heeft naar des jongens stem gehoord ter plaatse waar hij is!" En God opende de ogen van de moeder dat zij de waterput zag en zij ging en gaf Ismaël te drinken. Ja, wij zien het nog sterker uitgedrukt.

Als Ismaël opgroeide in de woestijn, dan staat er: "En God was met de jongen." Dat is toch wel zeer sterk: "En God was met de jongen." En toch staat er in onze tekst, dat niet de kinderen des vleses de kinderen Gods zijn, maar de kinderen der belofte worden voor het zaad gerekend. Een mens kan wel besneden of gedoopt zijn, hij kan wel een biddende vader hebben en beloften voor uitwendige zaken, er kan gebedsverhoring zijn op de gebeden van ouders, of op eigen gebeden, maar met dat alles is men nog geen kind van God. Want we lezen ook wat de Heere zegt: "Ik zal met Izak Mijn verbond oprichten". En dan zegt onze kanttekening zo duidelijk: 'Merk op die onderscheiding; Ismaël werd tijdelijke en lichamelijke goederen beloofd, maar met Izak richtte God Zijn verbond op'. En dat hield niet alleen tijdelijke en lichamelijke maar ook geestelijke en eeuwige zegeningen, dus de volle zaligheid, in.

Vraagt u, wat was nu daar toch de oorzaak van? Waarom ontving Ismaël alleen maar natuurlijke zegeningen en Izak genade, geestelijke zegeningen en het eeuwige leven? Wel, die oorzaak ligt niet in het geloof of in het niet geloven. De apostel verklaart het ons duidelijk in het voorgelezen hoofdstuk in het 11^e vers. Daar spreekt hij wel niet van Izak en Ismaël, maar wel over Jakob en Ezau. Daar laat hij duidelijk zien wat nu eigenlijk de oorzaak is waarom de een genade krijgt en de ander ze onthouden wordt, want dan antwoordt hij: "Want als de kinderen nog niet geboren waren, noch iets goeds of kwaads gedaan hadden, opdat het voornemen Gods, dat naar de verkiezing is, vast bleve, niet uit de werken maar uit de Roepende." Paulus zegt dat de verkiezing vast blijft en daar ligt de oorzaak nu. De een krijgt genade en de ander niet. De oorzaak is dus dat het verbond der genade Gods, dat naar de verkiezing is, vast bleve. En zo leert Paulus ons hier dat het alleen Gods soeverein en vrij welbehagen is.

Tegen deze leer, mijne vrienden, worden nu in onze dagen tal van bezwaren ingebracht, doch dat is niet alleen nu zo, maar ook al in de dagen van Paulus was dat het geval en waren er velen die het er niet mee eens waren. Dat kun je zo opmerken wanneer je vers 19 leest: "Gij zult dan tot mij zeggen: Wat klaagt Hij (God) dan nog? Want wie heeft Zijnen (dat is Gods) wil en welbehagen wederstaan?" Doch dan antwoordt Paulus: "Maar toch, o mens, wie zijt gij die tegen God antwoordt? Zal ook het maaksel tot Degene die het gemaakt heeft, zeggen: Waarom hebt Gij mij alzo gemaakt?" Paulus wil zeggen dat iemand die zo redeneert, Gods eeuwige soevereiniteit aantast, want daar ligt de diepe oorzaak in, waarom de een wel en de ander niet genade ontvangt. God is het aan niemand verplicht, aan geen mens.

Neemt dat soevereine welbehagen dan niet de verantwoordelijkheid van de mens weg? Nee, want de verantwoordelijkheid van de mens wortelt niet in de verkiezing, maar het heeft zijn wortel in de schepping. God heeft de mens naar Zijn beeld

gemaakt, maar zij hebben vele vonden gezocht, zo leert ons Salomo. Dat beeld waarnaar wij in de staat der rechtheid geschapen zijn, dat beeld eist God terug. God eist van een mens niet alleen geloof en bekering, gelijk velen in onze dagen zeggen, nee, God eist volmaakte onderhouding van Zijn wet; met minder kan het niet. Maar die wet kan ons nooit meer zalig maken; zij ligt verbroken.

En dan leert ons de Catechismus, als er gevraagd wordt: "Waartoe dient de wet zo scherpelijk gepredikt te worden?"

En het eerste deel van het antwoord luidt: "Om ons leven lang onze zondige aard hoe langer hoe meer te kennen en des te begeriger zijn om de vergeving der zonden en de gerechtigheid in Christus te zoeken."

Zie daartoe dient nu de prediking van de wet. Want het evangelie heeft maar net zoveel waarde voor onze ziel als voorzover wij aan de wet, om door haar gerechtvaardigd te worden, gestorven zijn. Het evangelie is op zichzelf een blijde boodschap. Maar het zal eerst dan een blijde boodschap zijn, als een zondaar zich veroordeeld ziet liggen onder de wet; want ziet hij zich niet veroordeeld, zo heeft hij ook geen genade nodig. Wie heeft er nu genade en pardon nodig? Een braaf en werkzaam man bij wie alles in orde is? Of heeft een misdadiger dat nodig? Ik denk een misdadiger, maar dan moet hij zijn misdaad eerst nog zien ook, want anders weigert hij om pardon te vragen.

En nu kunnen wij ook zien dat met al de voorrechten die Ismaël had en die velen onder ons ook mogen hebben, Ismaël en wij vijanden blijven van soevereine genade. U kunt het zien als Izak gespeend wordt, want dan spot Ismaël met Izak. Hij, Ismaël, de oudste, meende het meeste recht te hebben om de erfgenaam van zijn vader te zijn. Hij zag uit de hoogte op Izak neer en de apostel noemt hem in Galaten 4:29 een vervolger." Doch gelijkerwijs toen, die naar het vlees geboren was, vervolgde degene die naar de Geest geboren was, alzo ook nu." Met al de uitwendige voorrechten betoont een mens nog dat hij een vijand van God is en blijft; die voorrechten vernederen een mens nooit, ze brengen hem nooit op z'n plaats. Een mens zal eerder met de Joden. uitroepen: "Wij zijn toch kinderen Abrahams!" Doch Paulus had wat anders mogen leren. Al zijn natuurlijke voorrechten waren hem schade en drek geworden en daarom gaat hij in onze tekst leren: "Niet de natuurlijke kinderen Abrahams, maar de kinderen der belofenis, gelijk als Izak er een was, worden voor het zaad gerekend." Dus ziet u, zo lang wij nog in onze natuurstaat zijn, zijn wij geen kinderen Gods. Een mens moet dus wedergeboren worden en uit de staat van Adam worden uitgezet en in de staat van genade in Christus overgezet worden. Wanneer die daad van waarachtige levendmaking niet in ons geschied is, dan liggen we met alles nog in de dood, hoeveel voorrechten ons ook ten deel gevallen mogen zijn. De apostel gewaagt dan ook nog van een ander zaad van Abraham.

II. Hij heeft het in de tweede plaats over de kinderen der belofenis.

Wie was nu het kind of het zaad der belofte van Abraham? Dat leert ons Paulus in Galaten 4 als hij zegt: "Maar wij, broeders, zijn kinderen der belofte als Izak was." Dus Izak is het kind der belofte. Die is geboren wanneer de moeder in Sara verstorven was en wanneer Abraham en Sara alle hoop op het ontvangen en voortbrengen van een kind hadden opgegeven. Die belofte had God aan Abraham gegeven en die heeft God niet gegeven uit kracht van enige voorwaarde die door hem zou moeten worden vervuld. Want we lezen in Hand. 7: "De God der heerlijkheid verscheen onze vader Abraham, nog zijnde in Mesopotámië, eer hij woonde in Charran." Hij was nog een

afgodendienaar en toen zeide God tot hem: "Ga uit uw land en uit uw maagschap en kom in een land dat Ik u wijzen zal."

God gaf Abraham de belofte van een land, de belofte van een zaad en ook de belofte dat uit dat zaad, dus uit de lendenen van Abraham, de Christus zou voortkomen wat het vlees aanging. En die belofte aan Abraham gedaan, was een verbondsbelofte. Die verbondsbelofte gold ook Izak.

Het waren dus niet alleen tijdelijke en natuurlijke, maar ook gééstelijke en eeuwige zegeningen, ja beloften ter zaligheid. Beloften dus, die in het verbond der genade aan Christus waren gegeven. Want zovele beloften Gods als er zijn, leert ons Paulus in 2 Kor 1: 20, die zijn in Hem, (dat is Christus), ja en amen, Gode tot heerlijkheid door ons. Dus als God de beloften tot zaligheid aan Abraham en aan Izak schenkt, dan geeft Hij die niet buiten Christus. Dat kan toch niet, daar de beloften tot zaligheid door Christus Zelf moeten worden vervuld. Hij is toch die volkomen Zaligmaker! De Heere Jezus heeft dan ook van Zijn Vader al de beloften tot zaligheid ontvangen, opdat Hij die aan Zijn uitverkorenen niet alleen zou schenken, maar hen ook de inhoud daarvan zou deelachtig maken.

De beloften dus staan, zowel als het verbond der genade, onder de beheersing van de uitverkiezing. Nu zegt tegenwoordig de een: de beloften zijn voor de gedoopten. De ander zegt: ze zijn alleen maar voor het volk van God. Doch wij zeggen: zij zijn voor Gods uitverkorenen, dewijl het verbond der genade toch ook beheerst wordt door de uitverkiezing.

En als wij het nu over de beloften hebben, dan hebben wij het over de verbondsbeloften tot zaligheid, die staan onder de beheersing van de uitverkiezing. En God zal dan ook die beloften deelachtig maken aan al Zijn uitverkorenen, of het nu volwassenen of kinderen zijn. Zij zullen de inhoud en de kracht en de vrucht der Goddelijke beloften ervaren. En dit is de inhoud, de grote belofte, dat zij Christus' eigendom zullen zijn en vandaar komen al de andere beloften hun toe. Ze zijn in Christus ja en in Hem amen. Die beloften worden ook door de bediening van Zijn Woord en Geest vervuld.

Dat de beloften aan de uitverkorenen worden geschonken, is eenvoudig uit te leggen. Wij lezen dat degenen die ter zaligheid verkoren zijn, in Christus verkoren zijn. "Gelijk Hij ons uitverkoren heeft in Hem in Christus) voor de grondlegging der wereld, opdat wij zouden heilig en onberispelijk zijn voor Hem in de liefde." Daar wordt dus gesproken over de uitverkorenen.

Ook lezen wij in joh. 17, in het Hoge priesterlijk gebed: "Vader, zij waren Uwe, namelijk door de verkiezing, maar, zo zegt Christus, Gij hebt Mij dezelve gegeven." Dus de uitverkorenen zijn de gegebenen des Vaders, zijnde aan de Heere Jezus gegeven, onder voorwaarden welke niet door de uitverkorenen te vervullen zijn. Maar wel door de Heere Jezus als die Middelaar, als het Hoofd en de Borg des verbonds. Gelijk ons Jesaja leert: "Als Zijne ziel Zich tot een schuldoffer gesteld zal hebben, zo zal Hij zaad zien."

Dat zaad van Christus nu waren de uitverkorenen en die zou Hij ontvangen als loon op Zijn volkomen, volmaakte en volbrachte offerande, namelijk als Zijn ziel Zich tot een schuldoffer gesteld zou hebben. Onder voorwaarde dat Christus alle schuld der uitverkorenen zou betalen en hen tot de volle zaligheid zou brengen, heeft God aan Hem al de uitverkorenen gegeven. En Hij heeft al de beloften, want die zijn in Hem ja en amen.

En als Christus dan ook die beloften aan de Zijnen deelachtig gaat maken, wat zal dan de eerste vrucht wel zijn? Ik denk *de levendmaking*, want de inhoud van de belofte is toch ook: "Ik zal een nieuw hart en een nieuwe geest geven in het binnenste van u en Ik zal maken dat gij in Mijne inzetten zult wandelen en Mijne rechten zult bewaren en doen en Gij zult van achter Mij niet afwijken," zoals in Ezechiël 3:6 staat. Dat is dus voortvloeiende uit de beloften des verbonds.

Het is dus niet zo dat wij eerst genade krijgen en dat God ons dan de beloften deelachtig maakt. Nee, als God Zijne beloften en de inhoud ervan ons bij de aanvang deelachtig gaat maken, dan krijgen wij juist genade, want die vloeit er uit voort. En de beloften én de genade én alles wat tot de zaligheid is dienende, vloeit voort uit Christus. Johannes zegt dan ook: "Wij hebben ontvangen uit Zijn volheid genade voor genade." Het zijn immers toch de beloften der genade waar het over gaat en zo is het ook met het plaats maken voor die beloften met de bewuste gewaarwording ervan.

Het pleiten op de beloften, dat is ook weer een ander punt. Moeten dat alle mensen doen? Wat is pleiten? Ik heb nooit anders kunnen zien dan dat pleiten een geloofswerk is, een heilige aandrang der ziel door de Heilige Geest gewerkt, om de vervulling van Gods toezegging. Hoe kan nu toch een natuurlijk mens een heilige aandrang hebben op de beloften. Dat kunnen wij nooit krijgen zolang wij in onze natuurstaat leven. Nee, dat kan alleen maar als wij genade van God gekregen hebben en het geloof mogen beoefenen. Wij hebben toch allen, zoals wij van nature in Adam gevallen liggen, geen heilige aandrang tot God meer over gehouden. Het eerste wat God bij de levendmaking in het dode zondaarshart instort, is een behoefte in het hart, tot God. Paulus zegt: een onberouwelijke droefheid naar God.

Dus van dat pleiten op de Goddelijke belofte zijn wij van nature vreemdeling; we zijn er zo ver van verwijderd als het oosten van het westen. Ja, een kind van God, al heeft hij een genaderecht (een natuurlijk recht heeft hij ook niet, daar de gehele wereld verdoemelijk voor God ligt) kan er toch alleen maar gebruik van maken als het geloof beoefend wordt. Een mens van nature kan nooit pleiten op de Goddelijke beloften, hij heeft er ook geen behoefte aan, hij is met zichzelf aan het werk. De minste behoefte aan God en Zijn beloften in ons hart, is een werk van Goddelijke genade en hier valt al ons werk buiten. Paulus zegt, indien het uit de werken is, zo is het geen genade meer. Ja, het minste werk vernietigt de genade. Pleiten op de beloften is dus het werk des geloofs en die het mogen beoefenen, gaan ook uitzien naar de vervulling ervan.

O, let hier eens op, je hebt mensen die een voorkomende waarheid gehad hebben en ze kunnen er wel een jaar op blijven zitten. Maar mijn kinderen leren dat het niet waar is, want als ik ze 's morgens wat beloofd heb zeggen ze wel tien keer: "Wanneer krijg ik het nu?" Daarom geloof ik ook dat het enkel voorkomende waarheden zijn. Maar degene die een ware belofte in het hart krijgt, zal ook de behoefte gevoelen naar de vervulling, en wanneer die behoefte zich in hunne zielen openbaart, zodat ze het schier niet meer kunnen missen en zij zich ook met alle ontvangen genade niet meer kunnen behelpen, dan wordt de ziel in de engte gebracht. En het doet de ziel vragen of God het woord tot hen gesproken, nog toe mocht passen.

Zo lezen wij ook van Izak, dat hij een kind was der belofte en dat hij ook zaad zou voortbrengen. En dan staat er zo van hem: "Izak bad den Heere zeer in de tegenwoordigheid van zijn huisvrouw, want zij was onvruchtbaar. En de Heere liet Zich van hem verbidden." O, dat bracht hem in zijn bidvertrek. Hij had een belofte gekregen van een zaad te verkrijgen en hij zag maar geen vervulling. Dat bracht hem op de knieën.

Het pleiten op de beloften lezen wij ook van Jakob als hij Ezau moet ontmoeten. Hij zegt: "O God mijns vaders Abrahams en Izaks, o Heere, Die tot mij gezegd hebt: keert weder tot uw land en tot uwe maagschap en Ik zal wel bij u doen." Die God had dus wat tot hem gezegd en Jakob wist dat ook wel, maar hij miste de vervulling. Toen het nood werd, ontstak er in zijn geest door de Heilige Geest een aandrang en dan roept hij: "Ruk mij toch uit mijns broeders hand, uit Ezau's hand, want ik vrees hem, dat hij niet misschien kome en mij sla, de moeder met de zonen!" En wat ging er met dat pleiten op de beloften gepaard? Wel, een belijdenis van Jacobs totale onwaardigheid en nietigheid voor God. Hij had geen grond in zichzelf of in zijn ontvangen genade, maar Jakob had God nodig in de vervulling van Zijn toezeggingen. Hij belijdt Gods trouwe zorg en genade over hem. Jakob ontkent zijn genade niet, maar hij heeft er niet genoeg aan. En hij kon zichzelf niet helpen.

En dat ligt nu verborgen voor Gods kinderen. Zij kunnen zichzelf niet op de been houden met de beloften als ze de vervulling moeten missen. Het doet hen bidden en zeggen: "Heere, hebt U daar en daar en toen niet tot mijne ziel gesproken in deze en in die omstandigheid? O God, als het dan niet waar geweest is, och ontdek mij er dan aan, maar is het waar, o doe dan gelijk Gij gesproken hebt en gedenk toch aan het woord gesproken tot Uw knecht, waarop Gij mij verwachting hebt gegeven."

O mijne vrienden, dan ondervindt men werkzaamheden, meerder of minder, in zijn hart. Die ziel wordt in het gemis geplaatst met al de beloften. Dan worden ze met de belofte pleitende voor het aangezicht des Heeren. Ze zien uit naar de vervulling van die belofte. En dat uitzien en verwachten is ook weer verschillend bij Gods volk. Er zijn er aan wie God een belofte gaf en die uitzien naar de vervulling. Er zijn er ook die uitzierende zijn naar de gemeenschap met Christus.

Er zijn er ook die uitzierende zijn in een bepaalde weg waar de Goddelijke voorzienigheid hen bracht. Dierbare wegen kan God ook daarin houden met Zijn kinderen; ja, dat mogen wij wel eens opmerken. Wegen waarin de Heere soms toezeggingen gaf, die, hoe dichter ze bij de vervulling kwamen, hoe minder ze gezien werden. Zo gaat het ook zo menigmaal in de ambtelijke bediening. Als al die wegen op niets schijnen uit te lopen. Toch is het schriftuurlijk. Sara was onvruchtbaar en het begon al zo lang te duren voor Abraham. Izak bad de Heere zeer om het beloofde zaad. Jakob was 20 jaar bij Laban en God had toch beloofd met hem te zijn? Ja, als het dan zo lang gaat duren, zodat het schijnt alsof de weg der voorzienigheid rechtstreeks tegen de vervulling van de belofte in gaat lopen en wanneer het geloof verzwakt, dan doet het een Abraham zien op een Egyptische Hagar om uit haar gebouwd te worden. De weg werd voor hem toch zo onmogelijk. Maar door het onmogelijke heen komt er vervulling. Want Gods wegen liggen in het Heiligdom en zij lopen altijd door de diepte heen.

Ziedaar, wanneer Gods volk een belofte verkregen heeft, maar de vervulling ervan wordt uitgesteld, dan worden ze er werkzaam mede gemaakt. Het geeft arbeid aan Gods genadetroon; het doet hen zuchten met de dichter: "Gedenk aan 't woord gesproken tot Uw knecht, waarop Gij hem verwachting hebt gegeven." En als God het op Zijn tijd vervullen gaat is het in de eerste plaats een eeuwig wonder, zowel in het persoonlijk als in het ambtelijk leven, hetzij in de voorzienigheid, hetzij in de kwijtschelding van de schuld van de ziel.

Maar als God Zijn beloften vervult, dan wordt het altijd een eeuwig wonder en de vrucht is altijd, dat God de eer ontvangt. Van Abraham lezen wij in Rom. 4:20: "En hij heeft aan de beloftenis Gods niet getwijfeld door ongelooft, maar is gesterkt

geweest in het geloof, gevende God de eer." De vruchten der vervulling van Gods beloften zijn altijd strekkende tot Zijn eer en God wil ook niet anders dan Zijn Eigen verheerlijking beogen.

Het was ook de arbeid van Christus: "Ik heb Uwen Naam verheerlijkt op de aarde." En als God nu Zijn beloften vervult in het hart Zijner gunstgenoten, dan vervult Hij ze, opdat ze tot Zijn eer zouden strekken en dat zal ook de vrucht er van zijn. Dat volk zal dan Hem verheerlijken, want zo zegt de Heere: "Dit volk heb Ik Mij geformeerd, zij zullen Mijn lof vertellen." Zie wij hebben getracht in het kort, met het oog op onze tijd, waarin zoveel met de Goddelijke beloften wordt gesmeten, iets te zeggen. Voordat wij nu verder gaan, zingen we eerst uit Psalm 89 en wel het 14de vers.

Toepassing.

Zovele beloften er zijn (en wel tot zaligheid) die zijn in Christus *ja en amen*. Waar moest het nu elk natuurlijk mens om te doen zijn in het hart? Wel, hij moet niet gaan pleiten op de beloften, dat kan niet, zo leert ons de Schrift. Maar hij moet gaan vragen of God zijn ogen wil openen en hem Christus deelachtig mocht maken, want: Zo is er geen verdoemenis voor degenen, die in Christus Jezus zijn, die niet naar het vlees wandelen maar naar den Geest, zegt ons de apostel.

Een mens kan anders zo redeneren: "*Zijn de beloften wel voor mij, werkelijk voor mij?*"

Mijn vrienden, zo lang wij buiten Christus staan, zijn wij kinderen des toorns, ook de uitverkorenen. Ja, dat is ons aller staat van nature. En moeten wij dan, als we nog leven in onze natuurstaat, geloven dat God ons Zijn beloften geschonken heeft? Nee, u moet geloven dat wij in die staat met al hetgeen we ook hebben, voor God verdoemelijk liggen en als u dat niet gelooft of gaat geloven, dan krijgt u nimmer genade. Ook Erskine, waarmee tegenwoordig zoveel geschermd wordt, zegt: "Het geloven aan de wet gaat altijd het geloof aan het evangelie vooraf." Als wij geen schuld en geen zonde hebben, hoe zullen wij dan tot Christus een toevlucht nemen; wij hebben dan toch geen genade nodig? Alleen een volkomen zondaar heeft een volkomen Middelaar nodig.

De Godzalige Van der Groe zegt in zijn voorrede over *het oprecht gelovig aannemen en gebruik maken van de beloften des heiligen evangelies*: "Zolang een zondaar niet verslagen en door de overtuiging des Heiligen Geestes uit de wet buiten hope is geraakt, en toch de beloften zich toe-eigent die steelt ze." Dat is duidelijke en heldere taal.

Zijn dan de beloften alleen voor de bekeerde mensen? Wordt er wellicht gevraagd.

Mijn vrienden, zij zijn niet voor degenen die in eigen ogen bekeerd zijn, maar de beloften heeft God voor arme en verslagen zondaren, die zichzelf niet meer kunnen helpen, gegeven. En dat zijn wij van nature niet. Van nature hebben wij niet de minste behoefte aan God en Zijn beloften. Alleen als God een mens overtuigt door de wet, dan krijgt hij een betrekking op de beloften. Al heeft hij dan niet direct behoefte aan een Borg, evenwel, als God hem gaat ontdekken aan zichzelf en God hem ook wel eens dierbare waarheden toezegt, dan leert hij ook dat die beloften nooit vervuld kunnen worden buiten Christus. Zo'n ziel kan ook niet rusten buiten Christus. God eist het volmaakte van de gevallen mens en dat hebben wij niet meer en we kunnen het God dus ook niet geven. Hoe zal een mens dan toch ooit dat vermogen krijgen om God te betalen wat hij schuldig is. Neen, dat kan nooit! Daarom wordt het voor Gods ware volk zo'n groot wonder dat God Zelf een weg heeft uitgedacht. En als zij dan eens op Christus mogen zien, al is het dan standelijk, dan is er geen nood meer. En

mochten zij Hem persoonlijk toegepast krijgen, wat zal hen dan deren. Maar wanneer God Zijn aangezicht verbergt, in wat voor opzicht dan ook, standelijk of statelijk, dan wordt dat volk verschrikt. Welke toezeggingen de ziel dan ook ontvangen mag hebben, hoe vast hun staat in Christus ook is.

Nee, wanneer ze in het donker zitten, kunnen ze er voor zichzelf niets meer van bezien. Daarom zegt dan ook Gods volk wel eens: "Heere als Gij dat woord tot mijn ziel gesproken hebt, ach dat U het dan mocht betonen in de vruchten." Want ze kunnen het beste geloven als er vruchten aan de boom hangen, Jacobus zegt: "Toon mij uw geloof uit uwe werken en ik zal u uit mijne werken mijn geloof tonen." En dat is een Gode verheerlijkende maar ook een zielsvernederende en een zielsverruimende vrucht. Dat geeft zielsarbeid.

Izak was een kind der belofte, maar hij bad ook de Heere zeer. Ook Gods volk weet er wat van, wanneer God beloofd heeft: "Ik zal u aangorden met kracht uit de hoogte." O, dan worden zij zo gewaar dat zij zoveel geloof nodig hebben om op de vervulling van de beloften te wachten.

Mijn onbekeerde medereiziger naar de eeuwigheid, God mocht u de ogen nog openen. Wij zien een strijd in onze gemeenten en daarbuiten. Een onbekeerd mens wordt aan het werk gezet met pleiten op de Goddelijke beloften. Hij moet dit doen en dat doen, maar het is alles uit de wet. Ja, wij weten ook wel dat een mens verplicht is het te doen, hij is ten volle verantwoordelijk in Adam en het is goed dit naar voren te brengen, maar dan moet er toch bijgevoegd worden dat wij in Adam midden in de dood liggen. Wanneer deze beiden, de verantwoordelijkheid en de doodsstaat van de mens gepredikt worden, dan hebben wij daartegen geen bezwaar. Maar wordt het laatste verzwegen, dan wordt de mens in eigen kracht gestijfd en aan het werk gezet en hoe kan het dan anders dat zulken grote vijanden van Christus worden en niet het minste werk voor Hem hebben? De rijke jongeling zei: "Al deze dingen heb ik onderhouden van mijn jeugd af, wat ontbreekt mij nog?" Hij liep droevig van de Heere Jezus weg. Doch de tollenaar is ons een ander voorbeeld.

Wanneer God ons niet verbrijzelt door de wet in de bediening des Heiligen Geestes en wij daaronder niet verslagen worden, dan, mijne vrienden, hebben wij nooit genade nodig. O, die tollenaar riep uit: "O God, wees mij zondaar genadig." Hij was in zich zelf gans ellendig, arm en naakt. Hij bad om genade, hij kon nergens heen met zijn schuld. Ziet, mijne vrienden, ik zou zeggen, vraag God om ontdekkend licht des Heiligen Geestes opdat Hij uw blinde zielsogen mocht openen.

Neen, wij willen niet zeggen dat u kunt bidden, maar u moet bidden. Tegenwoordig leert men dat een mens niet wil, als hij niet kan bidden. Van onwil wordt nog wel gewaagd maar van onmacht weinig. Evenwel Gods arme volk leert bidden. En ze zijn zo arm en ongelukkig in eigen ogen. Wat is er toch een onderscheid tussen die tollenaar en die farizeeër! De laatste kon bidden en danken en was niet gelijk die tollenaar, tenminste in eigen ogen. Doch Gods volk gelukt het niet, wat ze ook proberen. En hoe meer ze van hun geestelijke armoede gewaar worden, hoe meer ze voor God in de nood komen, ook inzonderheid in het stuk om Christus aan te nemen tot zaligheid.

Laat Gods volk het maar eens zeggen. Al is Christus in hun zielen geopenbaard in Zijn Persoon of in Zijn vruchtelijke bediening, toch worden ze zo smartelijk gewaar dat niemand iets aan kan nemen, tenzij het hem van boven, uit de hemel, gegeven zij. En al wat een mens neemt, zonder dat het hem gegeven wordt, is gestolen. God geeft

en de belofte en Hij geeft de vervulling. Maar als Gods volk dat dan eens niet gelooft, gaan de beloften dan toch in vervulling? Ja zeker, de vervulling van de beloften der kinderen Gods zal er komen, of ze nu wel of niet geloven. Wanneer de Heere Abraham verscheen en tot hem sprak, dat Sara over een jaar een zoon zou baren, hoorde ook Sara deze woorden, maar ze geloofde het niet. Ze zei dat ze veel te oud was. En toen ze een bestraffing kreeg begon ze ook nog te liegen. Als er nu één was, aan wie de belofte niet vervuld zou worden vanwege het ongeloof, dan zou het toch Sara wel moeten zijn. Maar toch zien wij dat Izak een jaar later geboren werd; maar Sara moest de troost ervan missen, want die gaat alleen maar gepaard met de oefening des geloofs. God is geen God dat Hij liegen zou. De zaken gingen door; zou God niet bestendig maken wat Hij gesproken had? God is niet afhankelijk van een mens, niet van zijn ongeloof of van zijn vijandschap.

Denk ook maar eens aan Zacharia. Een engel des Heeren verscheen hem en zei tegen Zacharia, dat zijn gebed verhoord was. Maar in zijn ongeloof vroeg Zacharia toen om een teken en hij kreeg het ook, hij werd stom totdat het kind geboren was. En deze woorden werden ook vervuld. Zacharia werd stom vanwege zijn ongeloof, maar het kind Johannes werd toch geboren.

En dat is toch ook een troost voor Gods volk. Al wat God ze heeft toegezegd, of ze het nu geloven of niet, zal worden vervuld, maar op Gods tijd. Al zitten ze dan vaak vanwege het ongeloof in het donker en missen ze de troost en sterkte van het geloof, de vervulling gaat door. Het geloof is wel geen voorwaarde, maar de vervulling vloeit er wel uit voort. Och, dat we toch onderscheid zien tussen werk en evangelie!

Alle werk, hoe het ook zij, vernietigt de genade, want indien de zaligheid uit de werken is, zo is ze niet uit genade, en indien ze uit genade is, zo is ze niet uit de werken. Laat Gods arme volk maar eens spreken, wanneer ze in de nood van de ziel gebracht worden. Wanneer alle licht hen ontnomen is en ze niets meer kunnen bekijken. Ja, dan zitten ze krachteloos ter neder op de aarde, dan kunnen en durven ze niet meer te praten en nog veel minder geloven. Dan kunnen ze ook niet meer bidden, ja, laat ik het sterker zeggen, ze willen ook niet meer, vanwege hun moedeloosheid waarin ze zich dan bevinden. O, als de vervulling toch af zou hangen van hun werkzaamheden, de beloften werden nooit vervuld.

Tien discipelen waren niet in staat om het ongeloof van Thomas weg te nemen, doch de Heere Jezus ging naar hem toe en zei tot hem; "Breng uw vinger hier en ziet Mijn handen en breng uw hand en steek ze in Mijn zijde en zijt niet ongelovig maar gelovig." En toen brak het ongeloof. Hij geloofde en sprak: "Mijn Heere en mijn God! "Dit deed de Heere Jezus niet omdat Thomas geloofde, maar Thomas geloofde omdat de Heere het hem schonk en hem trok. Er is geen mens die tot zaligheid geloven kan, tenzij Christus, door de Heilige Geest, het geloof werkt.

O, niemand kan ooit tot Christus komen, maar dit is nu juist het voorrecht van al Gods kinderen. Zij leerden het en hebben het ervaren dat ze met eigen werk de dood in moeten. Maar ze worden ook werkzaam en uitziende gemaakt of de Heere het woord voor hen nog eens mocht ontsluiten. Of Christus Zich nog eens aan hun ziel zou willen openbaren, of dat ze met bewustheid in Hem mochten overgaan en Zijn eigendom worden. Of soms worden ze uitziende gemaakt naar de eeuwige heerlijkheid.

Dit behoeftig uitzien is ook weer geen oorzaak voor de vervulling, maar het is de weg waardoor God Zijn beloften komt te vervullen. God begint dus Zelf met Zijn eigen werk en voleindigt het ook. Alles wat schepsel is valt ertussenuit. Abraham was te oud

en Sara ook. Hoe zou Izak er toch ooit komen? Het was onmogelijk dat nu zulk een belofte ooit vervuld zou worden. En wat deed de Heere met Abraham toen deze niet meer kon geloven? Hij zei tegen Abraham, toen deze in de tent zat: "Kom eens mee naar buiten man, kijk eens naar boven; zie je al die sterren? Nu alzo zal ook uw zaad zijn."

Zie geliefden, zo eenvoudig is God in Zijn onderwijs. En dan staat er zo: "En Abraham geloofde God." Hij kon alleen geloven als God het hem liet zien.

Dus ziet u, God is het die de beloften geeft, Hij is het ook die plaats maakt voor de vervulling en ook die vervulling op Zijn tijd schenkt. En wanneer de Heere Zijn volk eens licht over hun weg schenkt en de wegen laat zien, door welke Hij ze doorgeholpen heeft, dan roepen ze wel uit: "Niet ons, o Heere, niet ons, maar Uw Naam alleen zij de ere." O, God zal wel zorgen dat Zijn volk zal zeggen: "Door U, door U alleen." In die wegen nu verheerlijkt God Zichzelf in de vervulling van Zijn beloften, hetzij standelijk of statelijk.

Gij bekommerd volk, mocht ge maar eens meer uitziende zijn op de vervulling van de beloften en u mocht maar leren sterven aan u zelf om het leven in een Ander, namelijk in Christus, te vinden. Maar ook een eeuwige vervulling is Gods volk toegezegd en dat kan niet worden bereikt dan ten koste van het leven. Hoe kostelijk is in de ogen des Heeren de dood van Zijn gunstgenoten! God laat Zijn volk sterven om plaats te maken voor het leven. Hij laat ze hier ook al gedurig sterven aan eigen krachten, opdat Zijn kracht in zwakheid volbracht wordt.

Wij allen zijn van nature grote vijanden van vrije genade, maar als God geen vrije genade verheerlijkte, wie zou er dan ooit bekeerd worden? O, de vrije gift en genade moest ons niet tot een afschrik zijn. Ik weet geen groter gift en geen betere grond om tot God te gaan. Ja daarom, omdat God vrije genade verheerlijkt, kan een, mens nog bekeerd worden. Nu kan de grootste zondaar nog met God verzoend worden, omdat God geen God des aanzien is.

God schenkt Zijn genade ook niet weg omdat wij het waardig zijn, of omdat we het verdiend hebben, maar Hij schenkt genade naar Zijn soeverein en eeuwig welbehagen. O toehoorders, moest ons gebed dan niet dag en nacht zijn: "Heere bekeer ons, zo zullen we bekeerd zijn?" Wanneer Gods kind een weinig op Gods toezegging mag zien, dan gelooft het, dat God het nog eens maken zal, hoe het dan ook mag tegenlopen.

O volk, verwaardige de Heere ons meer en meer van onszelf af te zien en naar Christus uit te zien, de hope der heerlijkheid en met Micha te beoefenen, ten eerste: *ik zal uitzien naar de Heere*; en ten tweede, wat groter is: *ik zal wachten op de God mijns heils* en ten derde, wat het allergrootste is: *mijn God zal mij horen*.

Amen.

Dankgebed

Slotzang: Psalm 111: 5.

Ontvang de zegen des Heeren.

***De genade van de Heere Jezus Christus, de liefde Gods
en de gemeenschap des Heiligen Geestes,
zij met u allen. Amen.***

7. HET VERLATEN VAN EGYPTE DOOR MOZES.

Zingen: Psalm 84: 5

Lezen: Hebrëen 11: 23 tot het einde

Zingen: Psalm 119:32 en 33

Onze hulp zij in den Naam des Heeren Die hemel en aarde gemaakt heeft.

***Genade, vrede en barmhartigheid zij u bij de aanvang geschonken
en bij de voortgang rijkelijk vermenigvuldigd
van God den Vader en Jezus Christus de Heere,
in de gemeenschap des Heiligen Geestes. Amen.***

GEBED

Geliefden.

Paulus spreekt in hoofdstuk 11 van zijn Hebrëenbrief: "Het geloof nu is een vaste grond der dingen, die men hoopt, en een bewijs der zaken, die men niet ziet." In een enkel woord geeft hij een beschrijving van de natuur en het wezen van het zaligmakend geloof. En hij schrijft dat in dat geloof een vastigheid ligt, want, zegt hij, "het is een vaste grond der dingen, die men hoopt." Dat is: in het minste kruimeltje van dat geloof ligt de vastigheid. Het geloof bestaat dus niet in altijd twijfelen, of altijd redeneren en het bestaat ook niet in altijd te kunnen geloven. Maar wanneer dat geloof beoefend wordt, dan openbaart het zich in zijn aard, dat het vertrouwen op God is. Gelijk wij daarvan lezen in Psalm 10:14 "Op U verlaat zich de arme."

Wanneer iemand gelooft met het zaligmakend geloof, dan geeft dat een bewijs, zegt Paulus. Waarvan? Van de dingen die men niet ziet; die niet gezien worden met het natuurlijk, met het lichamelijk oog, maar die alleen gezien worden met het ziels- en geloofsoog. En wanneer nu dat geloof sterk in zijn oefeningen is, dan zijn de bewijzen des te vaster. En is dat geloof zwak in zijn oefeningen, dan is de hoop en het bewijs zwak en klein.

De apostel geeft in Hebrëen 11 niet alleen een beschrijving van *het wezen des geloofs*, maar doet ook zien welk een krachtige *oefeningen des geloofs* God de mens geeft, ofschoon het mensen waren van gelijke beweging als wij allen. Paulus laat ons zien, door de bediening van Gods Geest (want daardoor heeft hij geschreven) wat het geloof in zijn kracht vermag. Het geloof is wereldoverwinnend. Het geloof doet de versmaadheid van Christus verkiezen boven de rijkdommen der wereld. Dat geloof ziet op God, Die voor de natuur onzichtbaar is. Het geloof doet Gods volk de grootste schatten verlaten. De plaatsen, die aangenaam voor het vlees zijn, wanneer dat geloof beoefend wordt, zij zullen verlaten worden. Dan volgt er vanaf vers 4 een rij helden des geloofs. Zulk een held wordt ook Mozes genaamd, de aangenomen zoon van Farao's dochter. Hij heeft door het geloof Egypte verlaten.

Wij dachten in deze ure uwe aandacht een ogenblik te bepalen bij het verlaten van Egypte door Mozes. Gelijk gij vinden kunt in het u voorgelezen Schriftgedeelte, namelijk Hebrëen 11:24 t/m 27. Wij herhalen: Hebrëen 11:24 t/m 27, waar we lezen:

"Door het geloof heeft Mozes, nu groot geworden zijnde, geweigerd een zoon van Farao's dochter genoemd te worden; verkiezende liever met het volk van God kwalijk gehandeld te worden, dan voor een tijd de genieting der zonde te hebben; achtende de versmaadheid van Christus meerderen rijkdom te zijn, dan de schatten in Egypte; want hij zag op de vergelding des Loons. Door het geloof heeft hij Egypte verlaten, niet vrezende den toorn des konings; want hij hield zich vast, als ziende den Onzienlijke."

Tot zover.

We zetten boven deze predikatie: *Het verlaten van Egypte door Mozes* en zien dan:

1. Waardoor hij weigerde in Egypte te blijven; *hij weigerde door het geloof.*
2. Wat Mozes verkoos in plaats van het genot in Egypte; *hij verkoos liever met het volk van God kwalijk behandeld te worden.*
3. Waarop Mozes zag in plaats van op de schatten van Egypte; Paulus zegt: *"Hij zag op de vergelding des Loons."*
4. Waarvoor Mozes niet vreesde in Egypte; *hij vreesde niet voor de toorn des konings.*

1.

Mozes is een bevoorrecht mens geweest. Hij staat ons beschreven in Psalm 90, *als de man Gods*. Niet alleen dat er in het hart van Mozes genade verheerlijkt was, maar ook in de harten van Mozes' ouders was het geen vreemde zaak. Je leest in het vers, aan onze tekstwoorden voorafgaande, dat de ouders van Mozes hem drie maanden verborgen hebben. Dat was, zegt Paulus, door het geloof. Dus daarin bewijst hij ons dat Mozes ook bevoorrechte ouders had, begiftigd met genade.

Dat is geen geringe zaak, zelf genade te hebben en ook ouders met genade. Paulus beschrijft ons ook de genadeoefeningen van de ouders van Mozes. Dat geloof in de harten van die ouders was niet werkeloos, het was werkzaam door de liefde. Zij verborgen Mozes drie maanden lang. En dat deden zij door het geloof. Het is geen kleine zaak geweest. Gij kent de geschiedenis, dat gruwelijke, moorddadige bevel van Farao, dat alle jongens in het water moesten sterven. Opdat het volk van Israël niet groter zou worden dan de Egyptenaren en hen zou kunnen overweldigen.

Die methodes worden ook in onze dagen toegepast: *Weg met alles wat ons in de weg staat*. Maar Mozes' ouders konden hun kind niet verdrinken. Nooit. Moedwillig een eind maken aan het leven van hun kind, dat konden zij niet. Dat zij dat niet konden was niet alleen uit kracht van natuurlijke liefde, maar ook uit kracht van genade konden zij geen moordenaar worden. Want door het geloof hebben zij hem drie maanden verborgen, overmits zij zagen, zo staat er dan, dat het kindeke schoon was. Zij hebben iets bijzonders aan Mozes gezien. God heeft die ouders indrukken gegeven, dat Hij wat bijzonders met dat kind voor had. En nu konden zij hem niet verdrinken. Ziedaar wat de gevolgen waren.

Zij konden hem ook niet bij zich houden. Wat moesten zij nu doen? Zij legden hem in een biezen kistje op het water. Zij konden hem niet verdrinken in het water, maar zij zetten hem op het water. En God bestuurde en neigde het hart van die Egyptische prinses, dat zij Mozes als haar eigen kind aannam.

En dan staat er: *"Door het geloof heeft Mozes, nu groot geworden zijnde, geweigerd een zoon van Farao's dochter genaamd te worden."* Hij werd als kind aangenomen en zij hebben alle moeite gedaan om hem een goede opvoeding te geven. Mozes ontving alles wat hij nodig had voor zijn lichamelijke- en maatschappelijke vorming. Hem

werd niets onthouden. Stéfanus zegt: "En Mozes werd onderwezen in alle wijsheid der Egyptenaren." Hij zou mogelijk ook troonopvolger geworden zijn. En hoe heeft Mozes dat beantwoord? *Mozes weigerde een zoon van Farao's dochter genaamd te worden.* Was dát nu dankbaarheid? Was dat nu de dankbaarheid voor al het goede, dat zij hem gedaan hadden? Wij zouden zeggen: Het lijkt nergens naar. Het is voor het verstand niet te vatten. Heeft Mozes daarin gezondigd? Welnee, wij lezen duidelijk in onze tekstwoorden: *"Door het geloof heeft Mozes, nu groot geworden zijnde, geweigerd een zoon van Farao's dochter genaamd te worden."*

Hoe doet hij dat? Door het geloof. Kunnen wij dan zondigen door het geloof? Neen, dat gaat niet, integendeel, wij kunnen door het geloof niet zondigen. Zondigt Gods volk dan niet? Maar al te veel. Maar niet door het geloof. Zij zondigen in eigen krachten, maar door het geloof doen zij goede werken. Mozes heeft niet gezondigd. Paulus beschrijft ons zijn weigering als een geloofsdaad. Hij kon het niet volhouden in Egypte.

Gelukkig, mijne vrienden, wanneer wij het niet meer kunnen volhouden in Egypte, maar door genade mogen weigeren. Mozes is vastgelopen. Mozes heeft in Egypte de raad Gods uitgediend. Veertig jaar heeft God Mozes daar gelaten en hem, in de middellijke weg gevormd als leidsman voor Zijn volk naar het land Kanaän. Hieruit kunt u zien, dat ofschoon Egypte afgodisch was, God er een bedoeling mee had, dat Mozes daar was.

Die veertig jaren daar, heeft Hij willen gebruiken om Mozes te vormen. Daarin zien we ook, dat uitwendige zaken geen onverschillige dingen zijn. Al was die wijsheid van Egypte niet genoeg, God heeft haar als middel willen gebruiken, ten dienste van Zijn volk Israël. Maar nu die tijd om was, heeft God een andere oefening Mozes willen leren. Welke was dat?

Nadat Mozes al die wijsheid verzameld had en de Egyptenaar gedood had, moest Mozes veertig jaren in de woestijn. Waarom? Hij moest sterven aan al die wijsheid. Hij werd eerst onderwezen om daarna dwaas te worden. En daarover had hij veertig jaar werk. Dat was Gods werk. God heeft Egypte dienstbaar gemaakt en daarna Mozes arm gemaakt en hem ontdekt, dat hij met die wijsheid niets kon uitvoeren. Veertig jaar heeft hij wellustig aan het hof van Farao geleefd en daarna veertig jaren, wij zouden zeggen: van alles verlaten in de woestijn.

Mijne vrienden, hoe nodig is het voor de mens, als God hem gebruiken wil in Zijn kerk, of waar dan ook, dat hij arm gemaakt wordt. Hoe noodzakelijk is het, dat God een weg geeft waarin hij sterft aan eigen wijsheid. Want toen Mozes de Egyptenaar gedood had, dacht hij, dat Israël wel verstaan zou, dat God hen door zijn hand verlossen zou. Toen dacht Mozes: God kan mij wel gebruiken. Maar hij moest veertig jaar in de woestijn om een onbruikbaar mens te worden in eigen ogen. En toen ging God hem gebruiken.

Dat is nu de weg, die God houdt met Zijn volk en knechten. Hij geeft hen wijsheid en maakt ze bruikbaar. En wat doet dat volk dan? Dan doen ze precies als Mozes. Eerst dacht hij dat Israël wel verstaan zou, dat God hen door hem verlossen zou en daarna als God hem komt roepen, zegt hij: "Ik kan niet spreken, zij zullen mij niet geloven." Telkens had hij wat. Hij wil er maar liever helemaal vanaf en zegt: "Och, Heere, zendt toch door de hand desgenen dien Gij zoudt zenden." Maar dan zegt de Heere: "Spreek niet meer van deze zaak." God brengt Zijn volk aan het eind en dan lost Hij hun zaken op.

Als de mens niet vastloopt in zichzelf, dan is er nooit een duidelijk blijk, dat God hem gebruiken wil. De mens moet eens vastlopen, zowel ambtelijk als persoonlijk. God doet hem het ene verlaten om het andere aan zijn ziel te openbaren. Egypte verlaten was een werk des geloofs. U moet niet denken dat Mozes in eigen krachten Egypte kon verlaten. Gods volk en knechten kunnen niets verlaten in eigen krachten. Dan kijkt u er naast.

Geliefden, wij hebben geen speldenknop zelfverloochening. Als wij denken van wel, dan is dit slechts een gebrek aan zelfkennis. Neen, niets er van. Maar waar komt het dán vandaan? Paulus zegt dat het een geloofswerk is. Het was niet Mozes' werk. *"Door het geloof heeft Mozes, nu groot geworden zijnde, geweigerd een zoon van Farao's dochter genaamd te worden."* Nu kunt u zien, dat het geloof niet alles aanvaarden kan.

Tegenwoordig zegt men: *"Als ik in Egypte ben, moet ik het maar aanvaarden, ik kan er toch niets aan doen."*

Mijne vrienden, wanneer het geloof beoefend wordt, dan kunnen wij niet in Egypte blijven. Dan lopen we vast. Mozes heeft geweigerd. En dat was geen verstandsheugening. Het was geen weigering, die uit vlees en bloed voortkwam. Het was een weigering door het geloof. Hij kon niet anders, hij liep vast. God laat Zijn volk vastlopen en dan neemt God het op. En dan kan Mozes Egypte verlaten, gelijk wij zien in onze tweede hoofdgedachte: *"Verkiezende liever met het volk van God kwalijk gehandeld te worden, dan voor een tijd de genietingen der zonde te hebben."*

II

Wij noemden u in de tweede plaats: Wat Mozes verkoos in plaats van het genot der zonde in Egypte.

Daar had Mozes meer genot, dat kunt u wel begrijpen. Aangenomen als zoon van Farao's dochter, zal het hem wel aan niets ontbroken hebben. Maar daar tegenover werd het volk Israël kwalijk gehandeld. Het volk van God werd kwalijk gehandeld, want Israël was in het algemeen Gods volk. Afgezonderd uit alle volkeren der wereld, had Hij hen Zich tot een eigendom gemaakt. Maar zij werden door de Egyptenaren kwalijk gehandeld, hun gekerm klom op tot God. Er staat dat hun lasten werden verzwaard.

Mozes zag het en wat koos Mozes in plaats van het zondige genot van Egypte? *Hij verkoos liever met dat volk kwalijk gehandeld te worden.* Wat een keus is dat! *"Verkiezende liever met het volk van God kwalijk gehandeld te worden."* Wij zouden zeggen: "Mozes, u bent niet wijs. Dat moet u niet doen. U gooit het beste weg. Je moet uitkijken en oppassen. Misschien dat u nog wel koning kunt worden. Maar nu zult u dezelfde behandeling ondergaan als dat volk van God, die als slaven behandeld worden."

En toch lees ik nergens dat Mozes spijt gehad heeft van zijn keus. Waarom niet? Omdat God voor Mozes gekozen had eer Mozes gekozen had. Van eeuwigheid. Paulus zegt: "Dewijl Hij ons uitverkoren heeft, in Hem, van voor de grondlegging der wereld." En daaruit vloeide voort de keuze van Mozes.

Dacht u, dat hij zin had in verdrukking? Als wij denken dat we er beter van worden, zou het nog wel gaan. De mens wil wel overboord als hij maar wist, dat er een vis was. Wij willen alles doen, als we maar zien dat we er beter van worden. Dat is des mensen natuur. Mozes kon het ook niet. Had het aan hem gelegen, dan had hij het nooit gedaan, maar dan was het ook Gods werk niet geweest. Door het geloof heeft hij

geweigerd en gekozen. Mozes koos, omdat God voor hem gekozen had. Zijn keus was een vrucht van Gods verkiezende liefde. Het geloof werd in het hart geschonken, het geloof werd in de oefeningen gebracht en toen viel Mozes aan Gods kant. Anders kon het niet, want zo iets is geen vrucht van Adam. Wat lees ik van Adam? Hij verborg zich. Hij zeide: "Ik hoorde Uwe stem in de hof, en ik vreesde; want ik ben naakt; daarom verborg ik mij." En in Job 31 lezen wij, dat Adam door eigenliefde zijn misdaad verborgen heeft. Adam vluchtte van God af.

Maar hier staat: *verkiezende liever met het volk van God kwalijk gehandeld te worden, dan voor een tijd de genietingen der zonde te hebben.* Wat verkoos nu Mozes in plaats van de zonde in Egypte? Hij koos de zijde van God en Zijn volk en al wat daaraan verbonden was, En die keus wordt gedurig vernieuwd. Gods volk kiest niet één keer, maar zo dikwijls als Gods genade bij vernieuwing in de ziel verheerlijkt wordt, valt dat volk aan Zijne zijde. Anders kan het niet. Christus zegt zo treffend en het wordt in de ziel ervaren: "Zonder Mij kunt gij niets doen." Dus ook niet aan Gods zijde vallen. Hij verkoos liever met het volk Gods kwalijk gehandeld te worden. Wat een keus! Liever de ellende in te gaan in moeite en verdriet, het onderwerp te zijn van haat en hoon, dan het genot der zonde.

Mijne vrienden, dan moet het geloof in zijn oefeningen zijn, anders kunnen wij niet kiezen. Dat is bij Gods volk ook zo. Misschien denken zij wel eens, vooral in het begin, dat zij voor altijd gekozen hebben. Maar mijne vrienden, wij kunnen met de genade van twee jaar geleden niets doen, wij kunnen er niets mee uitrichten. Zie het maar bij vader Jakob, God had zijn ziel gered, zijn schuld was vergeven, hij had veel van God gekregen, maar toen Jozef weg was, Simeon gevangen en men ook nog om Benjamin kwam, toen zei hij: "Alle dingen zijn tegen mij." Met al zijn genade kon hij het niet aanvaarden. Zo arm zijn nu Gods knechten en Gods volk. Jakob wist niet, dat dit nu de weg was om Jozef te ontmoeten.

Tegenwoordig weten ze wel of ze op de goede weg zijn, maar dat wist Jakob niet, hij kon het alleen maar van achteren bekijken. Op zijn sterfbed zegt hij: "Op Uwe zaligheid wacht ik, Heere!" Gods volk komt er altijd met schuld uit en leert dat zij uit genade zalig worden. Zo was het bij Mozes en zo is het bij al Gods kinderen. Hun keuze is Gods keuze en daarom mogen zij telkens bij vernieuwing aan de zijde Gods vallen. Het zijn vaak moeilijke wegen van verdriet en innerlijke smart, eer wij alles op krijgen te geven. Want het is zulk een grote genade om het op te geven en het met God eens te worden. Daar komt de ziel in de ruimte. Waar komt de benauwdheid vandaan? Vanwaar komt het verdriet, de donkerheid en duisternis? Omdat wij ons met God niet verenigen kunnen. Want dat is genade om het met God eens te worden. Met de mond gaat dat in een seconde, maar met het hart gaat dat als de Heere het geeft.

Mozes' keus was een keus uit de bediening van Christus. Het was geen eer voor Mozes. "Die roemt, die roeme in den Heere", zegt Paulus. Die keus was Gods werk in zijn hart. Kon Mozes zelf kiezen? Neen, daar was het oog des geloofs voor nodig. Als Mozes, niet iets beters in de plaats gekregen had, dan had hij niet kunnen kiezen.

III. *Waarop zag hij? Hij zag op de vergelding des loons. Dat is onze derde hoofdgedachte.*

Maar ik denk zo: Was Mozes dan een loondienaar? Heeft Mozes God gediend met de gedachte, dan zal ik loon krijgen? Neen; wat is het dan? Welk loon was dat dan? Wel, heel eenvoudig, een genadeloon. Loon naar werken, dat is geen genadeloon. Adam kon in de staat der rechtheid, door eigen werken, de zaligheid verdienen. Bleef hij

staande, dan kon hij de zaligheid verdienen, had God gezegd. Nu kan niemand dat meer. Nu is het loon als verdienste op onze werken de eeuwige dood. De bezoldiging der zonde is de dood. Meer kan een mens niet verdienen dan de drievoudige dood. Als Mozes daarop gezien had, had hij Egypte niet verlaten. Het is een genadeloon. Zie het ook bij de arbeiders in de wijngaard. Er waren er, die 's morgens gehuurd waren en zij waren het eens geworden voor één penning 's daags, maar de anderen, die later op de dag gehuurd werden, kregen ook een penning. De eerste kregen dus een verdiend loon, zij hadden de hitte des daags gedragen en de anderen kregen een genadeloon. Zij hadden het niet verdiend, maar kregen het toch.

Waarin bestaat dat genadeloon? Dat bestaat *in Godskennis en in Christuskennis, in God te mogen bezitten*. De Heere zegt tot Abraham: "Ik ben uw Schild, uw Loon zeer groot." God spreekt bij monde van Paulus: "Geen oog heeft het gezien en geen oor heeft het gehoord en het is in eens mensen hart niet opgeklommen, hetgeen God bereid heeft, degenen, die Hem lief hebben." En Paulus zegt, dat hij alle dingen schade en drek geacht heeft, om de uitnemendheid der kennis van Jezus Christus. God is het Loon van Zijn volk. "Dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen en Jezus Christus, Dien Gij gezonden hebt." Wij kunnen niet kiezen buiten de kennis Gods in Jezus Christus, Die het eeuwige leven is. Er is geen genadeloon buiten Christus, want buiten Hem is God een verterend vuur. Het genadeloon krijgen zij uit- en door Christus. Mozes zag niet op wat hij hiér ontvangen zou, maar hij zag, door het geloof, op datgene wat hij straks in de volmaaktheid ontvangen zou. Toen hij dat zag, verdwenen alle schatten. Zij vielen in het niet. Er bleef niets over.

Ik lees in onze tekst: *"Achtende de versmaadheid van Christus meerdere rijkdom te zijn, dan de schatten van Egypte; want hij zag op de vergelding des loons."* Die versmaadheid van Christus grotere rijkdom dan alle schatten van Egypte! De koning van Egypte was schatrijk in die dagen. Toen jozef onderkoning was en het volk tot hem om spijze kwam, verkochten zij eerst aan hem hun vee en hun goederen, daarna hun land en ten slotte zichzelf tot knechten Farao's. Al het land van Egypte was dus aan de Farao gekomen. En zie nu hier, Mozes achtte al die schatten als niets in vergelijking met dat loon. En daarom kon hij Egypte verlaten. Was dat loon niet groter geweest, dan had hij Egypte niet verlaten.

Waarom kan dat volk de wereldse goederen prijsgeven en blijven zij er niet met hun hart aan hangen? Omdat zij zien op Christus en Zijne genade. Daar is geen zelfverloochening dan door de oefeningen des geloofs en de bediening van Christus. Van zichzelf kunnen zij niets prijsgeven. Met andere woorden, God geeft hen iets beters in de plaats. En dan kunnen zij het kwijt. Het zijn net kleine kinderen. Ze kijken altijd of ze iets beters in de plaats krijgen. Maar dat is het voorrecht van Gods volk als zij de wereld mogen prijsgeven bij de aanvang of bij de voortgang. Dan geeft God hen bij de voortdurendheid iets beters in de plaats.

Ik geloof, hoe meer wij hier door genade (dus op een goede grondslag, anders bedriegen wij onszelf) mogen zien op hetgeen God bereid heeft, degenen die Hem liefhebben, hoe lossier wij van de wereld worden. Waardoor zit de mens zo vast aan de wereld? Omdat hij niet gelooft in de toekomst. Hij denkt, ik heb niet beter, anders zou hij niet zo op de wereld staan. Maria zat aan de voeten van Jezus en Martha was bezig met veel dienen. Zij dacht dat dát beter was. Zij zegt: "Heere, trekt Gij U dat niet aan, dat mijn zuster mij alleen laat dienen?" Martha dacht dat Jezus gediend moest worden, maar Maria dacht: "Ik moet door Christus bediend worden." Martha nam het haar

zuster hoogst kwalijk, dat zij niet meehielp en nu wilde zij dat de Heere Jezus dat ook zou doen. Maar het was net andersom.

Mozes zag op de vergelding des loons, in plaats dat hij op de schatten van Egypte zag. Het is een voorrecht voor de mens als de wereld in het niet valt voor het zuivere genadewerk, om één ogenblik Christus te zien. Paulus zegt: "Ik heb alle dingen schade en drek geacht om de uitnemendheid van Jezus Christus." Ds. Ledeboer was een schatrijk man, maar hij zegt:

*"Voor één kus van Jezus' mond,
Geef ik al die zwarte grond."*

Die man had er ook wat van gezien, wat het was om Christus te mogen aanschouwen. De Bruid zegt niet: "Er is veel begeerlijks aan Hem", maar: "Al wat aan Hem is, is gans begeerlijk. Zulk een is mijn Liefste, ja, zulk een is mijn Vriend, gij dochters van Jeruzalem." Zij zegt niet: "Ik houd van Hem," maar: "Hij is mijn Liefste." En daar zal elk van Gods volk wat van leren, want: "Wie vader of moeder of zoon of dochter liefheeft boven Mij, is Mijns niet waardig." De Heere vraagt niet een beetje, Hij vraagt niet veel, maar Hij vraagt het gehele hart.

Waarop zag Mozes? Op de vergelding des loons. Toen kon hij de behandeling in Egypte aanvaarden. Anders kan de mens niets aanvaarden, tenzij God zijn ziel in de ruimte zet en hem komt te bearbeiten. Toen was de slaafse vreze weg. Wat was hij bevreesd toen God tot hem zeide: "Trek uw schoenen van uw voeten, want de plaats waarop gij staat is heilig land."

IV. Nu staat hier, zoals we in onze vierde hoofdgedachte hopen te overdenken, dat hij niet vreesde.

Dat is genadewerk. Waardoor vreesde hij niet? Hij vreesde niet door het geloof. Het geloof is door de liefde werkende en sluit de vreze buiten. Ik bedoel niet de kinderlijke vreze, maar de slaafse vreze. De toorn van Farao was groot. Hij zegt: "Ga van mij, wacht u, dat gij niet meer mijn aangezicht ziet; want op welken dag gij mijn aangezicht zult zien, zult gij sterven." Dat was, toen de negende plaag gekomen was. Farao wilde zeggen: Gij trekt het volk, het is uw schuld, als ik ze niet meer heb. Nog één keer dus en ge zijt een kind des doods. Mozes vreesde niet. Waarom niet? In onze tekstwoorden staat: "Door het geloof heeft hij Egypte verlaten, niet vrezende de toorn des konings; want hij hield zich vast, als ziende den Onzienlijke." Mozes ziet niet op Farao, maar op een Ander. En Wie was dat? De Onzienlijke, dat is God. Mozes zag dus, door het geloof, op God. Hij was hier niet bang voor Farao. Gods almacht was groter. De ontrouw en boosheid van Farao kon Gods getrouwheid niet te niet doen. De haat van Farao kon de liefde Gods niet te niet doen. En daarom staat er van Mozes: "Hij hield zich vast als ziende de Onzienlijke." Hield Mozes God vast? Dat kon hij toch niet? En toch staat het er, want hij hield zich vast aan God, door genade, door het geloof. Hij vreesde niet, want door het geloof kleefde hij God aan. Anders kleven wij God niet aan, dan hebben wij geen band aan God en Christus, dat is alleen door het geloof. God wordt in Zijn eigen werk verheerlijkt. Niets van ons komt in aanmerking. Al het onze is van nul en generlei waarde.

Maar dan zegt God: "Deze is Mijn geliefde Zoon, in Dewelke ik Mijn welbehagen heb; hoort Hem." Hij kan alleen in Christus in Zijn volk een welbehagen hebben. Dus alleen in het werk wat Christus in de harten van dat volk komt te verheerlijken. Dus niet in onze eigen werken. Paulus zegt dat het niet het werk van de mens is, maar:

"Die het goede werk in u begonnen heeft, zal het ook voleindigen." Meer niet; wat wij beginnen, voleindigt God niet. Daar komen we een weinig achter.

Soms zeggen we nog heel vroom, dat we er de Heere mee bedoelen, maar we zijn eerrovers Gods en God ziet onze bedoeling. Wanneer wij God niet beogen, dan breekt God het af. Hij verheerlijkt Zich in Zijn eigen werk en dat zal stand houden tot in eeuwigheid. Wij vallen er buiten.

Dat is een ergernis voor de mens, die meent het te kunnen, maar het is zo profijtelijk voor Gods arme volk, dat de grondslag der zaligheid buiten hen ligt. O, het is zo'n wonder voor hen, wat God is en blijft. Jezus Christus is gisteren en heden en tot in der eeuwigheid Dezelfde. Dat is het grootste, wanneer dat door het ontdekkend licht van de Geest van Christus aan dat volk geopenbaard wordt en aan hunne harten wordt toegepast. Dat maakt hun sterkte uit. Zij hebben sterkte van Christus voor zover zij Hem omhelzen. Voor zover Hij aan hunne ziel geopenbaard is. Thomas kon niets zeggen, kon niet geloven vóór Christus Zich openbaarde. Gelukkig als het zo gaat, want anders bedriegen wij onszelf. Maar toen zeide hij: "Mijn Heere en mijn God."

Voordat Jakobs ziel gered was, zei hij steeds: "De God van mijn vader Izak en de God van mijn vader Abraham. Maar toen hij persoonlijke toepassing had, toen zei hij: "De God Israëls is God." Toen was het ook zijn God, maar hij kon niet eigenen vóór de toepassing. Hij was bekend gemaakt geworden met hetgeen hij miste. En dan wordt de mens niet zo gauw bekeerd.

Weet je welke mensen bekeerd moeten worden? Verloren mensen. Voor hen wordt Christus een gepast, dierbaar en noodzakelijk Voorwerp. Zij hebben geen grondslag dan in Jezus Christus en Dien gekruist. Anders is er geen leven, geen overwinning, dan door Jezus Christus, Die ons kracht geeft.

Zo kunnen wij Egypte verlaten, maar nooit buiten de bediening van Christus. Er was genade in de ziel van Simeon verheerlijkt, maar toch kon hij niet sterven. Hij had de belofte, maar wachtte nog op de vervulling. Doch toen hij het Kind in zijn armen had, zong hij:

*Nu laat Gij, Heer' oprecht,
Gaan in vreed' Uwen knecht,
Naar Uw beloft' gestadig;
Nadat mijn ogen klaar
Hebben gezien voorwaar
Uwen Heiland genadig.*

(Datheen)

Dan kan het. Wanneer bij Gods volk de dood in 't zicht komt, zien zij ertegen op, maar wanneer zij Christus mogen aanschouwen, dan valt de vreze weg. Wij kunnen met genade God niet ontmoeten, maar met Christus wel. Dat volk blijft afhankelijk en daardoor blijft de bediening van Christus dierbaar. Zo heeft Mozes Egypte verlaten. "Niet vrezende de toorn des konings; want hij hield zich vast als ziende den Onzienlijke." Hij zag op Gods trouw. Wat kan het geloof dan een sterkte hebben! Door het geloof heeft Abraham, als hij verzocht werd, Izak geofferd. Overleggende dat God machtig was hem levend te maken. Hij zag op Gods verbondstrouw. O, wanneer dat volk zien mag op hetgeen God gezegd heeft tegen- en vervuld aan Zijn Kerk: "Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde", dan wordt het soms te machtig, als zij zien, dat zij zelf geen liefde tot God hebben. O, wanneer Hij tot dezulken komt te spreken: "Ik heb U liefgehad met een eeuwige liefde", dan zitten zij soms stom te

wenen, stom van verwondering en aanbidding en zeggen zij met Nathanaël: "Vanwaar kent Gij mij?"

Kom, zingen wij van de daden Gods uit Psalm 3:4. (berijming Datheen)

*Kom Heer', toon dat Gij zijt
Met mij tot allen tijd;
En dat Gij mijn vijanden
Op 't kinnebakken slaat.
En hen breekt met der daad
In stukken bare tanden.
Van U is 't o Heer' goed!
Dat men verwachten moet
Hulp en troost vroeg en spade.
Want over Uw volk bier,
Stort Gij, Heer; goedertier
Zeer rijk'lijk Uw genade.*

Toepassing.

Mozes weigerde door het geloof in Egypte te blijven. Hij is gevlucht. En hoe staat het nu met u en mij? Hebben wij door genade Egypte mogen verlaten? Want daar zal het op aankomen, of God met ons of wij met God begonnen zijn. In onze tekstwoorden staat, dat Mozes dat volk gekozen heeft, dat kwalijk gehandeld werd, in plaats van de schatten van Egypte. Hebben wij wel eens gekozen? Zeg toch, hebt je wel eens gekozen in plaats van de schatten van Egypte?

Mijne toehoorders, was dat gedurig onze keus? Waar God de hoogste plaats krijgt, daar zal de keus niet achter blijven. "Achtende de versmaadheid van Christus meerderen rijkdom." Wat achten wij onze rijkdom? Zeg het voor uzelf, maar bedenk, dat God uw antwoord hoort. Door het geloof verliet hij Egypte en vreesde niet voor de toorn des konings. Hij zag op God, want hij hield zich vast, als ziende den Onzienlijke. Wat zien wij door het geloof? Dat is een vraag om te overdenken. Hebben wij God leren kennen in ons leven?

Vrienden, gij hebt zovele jaren onder Gods Woord gezeten, hebt gij er winst mee gedaan? Heeft het vruchten afgeworpen? Zilt gij een arme zondaar geworden? Heeft Christus een gestalte in uw hart verkregen? Zijt gij uit Zijne volheid bediend geworden? Heeft God de hoogste plaats in uw hart verkregen? Zijt gij waardig geworden om naar de hel te worden gezonden? Zijt gij in uw onwaarde aan Gods voeten terecht gekomen? Is Christus u meer waard, dan alle schatten der wereld? Zoekt gij niet alleen de zaligheid, maar de Zaligmaker? Werd Hij uw hart dierbaar? Kunt gij met de discipelen zeggen: "Wij hebben alles verlaten en zijn U gevolgd?

Dan zegt Christus: "Er is niemand, die verlaten heeft, huis, of broeders, of zusters, of vader, of moeder, of vrouw, of kinderen, of akkers om Mijnentwil en des Evangelies wil, of hij ontvangt honderdvoud. Nu in deze tijd, huizen, en broeders, en zusters, en moeders, en kinderen, en akkers, met de vervolgingen en in de toekomstige eeuw het eeuwige leven."

Hoe staat het nu met ons? Want, vrienden, ik stel die vraag zo maar niet, maar als het eeuwigheid wordt zult gij voor God moeten verschijnen. Na het korte poosje dat wij te leven hebben, zullen wij voor de rechterstoel van Christus gesteld worden. De mens, zoals hij van nature is, staat buiten God en Christus.

Maar nu is er een volk, dat buiten God geen rust meer heeft. Dat wordt een hopeloos volk. Maar geloof het, het zal niet hopeloos blijven. Zij die God in hun leven nodig

krijgen, zullen God ontmoeten in hun leven en buiten God niet sterven. Mozes had God nodig gekregen. Hij moest er onderuit. Hij had lang genoeg in de zonde geleefd. Dat wil niét zeggen, dat Mozes zonder zonde was. Wanneer Gods volk de wereld prijs mag geven, dan denken zij dat de zonde nooit kracht meer zal hebben. Dan denken zij wel dat het altijd zo zal blijven. Dan menen zij van kracht tot kracht voort te gaan. Soms zeggen zij: "Heere als het zo blijft, ben ik niet bekwaam om op de wereld te leven." Maar later moeten zij zich dikwijls beklagen en roepen zij uit: "Hoe kleeft mijn ziel aan 't stof." Dat hadden zij nooit gedacht, toen zij de keuze deden. Ze konden zo makkelijk het Moab der zonde verlaten, maar later kwam de wereld weer zo'n grote plaats in hun ziel in te nemen. Dat hadden zij niet kunnen denken. En dan gaat het niet goed, want ze kunnen niet meer zo bidden, niet meer geloven dan in de eerste tijd. Dat is een bewijs van ontdekkende genade.

In het woestijnleven zet God Zijn volk uit hun grond, dan worden zij geen rijke christenen, maar arme zondaars. En dan zeggen zij: "Het gaat niet goed." Als zij rijk worden, dan gaat het niet goed en als zij arm worden, dan gaat het ook niet goed. Tenminste, dat denken zij. Maar de Heere zegt: "Ik heb doen overblijven een arm en ellendig volk, die zullen op den Naam des Heeren vertrouwen,"

Wij willen overblijven als rijken, als mensen met veel genade. Als iemand, die het zo goed geleerd heeft. Maar overblijven als een verstokte zondaar, die geen goed kan, daar wil de natuur niet aan. Er is grote genade toe nodig om christen af te zijn.

Vraag het aan Gods volk, welk een genade ertoe nodig is om een goed predikant, een goede ouderling of een bekeerd mens af te zijn. Dat leert al Gods volk. De één meer, de ander minder. Ik geef daar geen maatstaf van. Maar God leert al Zijn volk er iets van, om als een arme zondaar door Christus gezaligd te worden.

Als het hopeloos wordt aan onze zijde, als wij nergens meer bij kunnen, dan krijgt Christus waarde. "Ik ben de Weg, de Waarheid en het Leven; niemand komt tot de Vader dan door Mij." God snijdt alle andere wegen af, muurt alle wegen toe, opdat onze ogen zouden opengaan voor de Weg Jezus Christus, die aanschouwd wordt voor het zielsoog van Gods kinderen. Zij worden gewaar, dat zij uit zichzelf nooit naar God zouden vragen en de weg tot God nooit zouden ontdekken, maar leren met Paulus zeggen: "Het is God, Die in u werkt, beide het willen en het werken naar Zijn welbehagen." En dan gaat het vanzelf. Maar de meeste tijd gaat het helemaal niet, want de dagen der duisternis zijn vele. Maar wanneer het geloof aanwezig is, dan zeggen zij: "Ik vermag alle dingen door Christus, Die mij kracht geeft."

Wij mochten meer bidden gelijk de discipelen: "Heere, vermeerder ons geloof." En wanneer baden zij dat? Toen de Heere zei, dat het noodzakelijk was, dat de ergernissen komen zouden. Toen dachten zij: dan kunnen wij niet staande blijven. Zij hadden geringe gedachten van zichzelf. En daarom: "Heere vermeerder ons geloof." Zij zagen dat hun geloof zo klein was en daarom: "Heere, vermeerder ons geloof."

Moest dit ook niet de gedurige bede en zucht van Gods volk zijn, dat het geloof in hun hart vermeerderd mocht worden? Om staande te blijven en te weigeren in Egypte te blijven? God heeft een volk dat kiest. Zij krijgen de schatten te verlaten, want zij zien op de vergelding des loons. O, door het geloof vast te houden aan de Onzienlijke, in kinderlijke vreze voor Zijn aangezicht te wandelen!

Mijne vrienden, die weldaad, waarvan God Zijn volk deelgenoot maakt, mochten wij uit des Heeren hand nog ontvangen. De wereld is arm in al zijn rijkdommen. En wij kunnen in ons sterven niet met al meenemen. Dat zien wij ook onder u. Vele tientallen

zijn uit uw midden weg. Wat hebben zij mee kunnen nemen? Straks is het uw en mijn tijd.

Vrienden, er zal een werk Gods in onze harten moeten zijn. Dan alleen zal het geloof verwisseld worden in aanschouwen. Maar, wanneer wij God buiten Christus moeten ontmoeten, dan zal het zijn: "Bergen valt op ons, heuvelen bedekt ons, voor het aangezicht Desgenen, Die op den troon zit, en van het Lam."

Maar waar Gods genade in de ziel verheerlijkt is, daar zal het -zijn: "Kom Heere Jezus, ja kom haastiglijk." Dan zal verstaan worden dat de dag van sterven beter is dan de dag der geboorte. Maar anders is het net andersom.

O volk, dat gij verwaardigd mocht worden om te zien op Sions grote Koning, Die Zijn volk op Zijn hart draagt, door het Woord Zijner kracht; in Wien welbehagen en sterkte is. Om als krachtelozen door Christus alles te vermogen. O, Gods volk oefent soms reeds hier door het geloof gemeenschap met degenen, die reeds boven zijn, die wel uit het natuurlijk oog zijn, maar niet uit het oog des geloofs. Wat zal het dan zijn als die band volmaakt is. Als wij altijd bij God zullen zijn, nooit meer in de donkerheid, want God zal hen ten Licht zijn. Ja, als een vurige Muur rondom Zijn volk. Dan zullen zij eeuwig God prijzen, gelijk de dichter zingt: "Die God is onze zaligheid, (dan voegt hij eraan toe als vrucht van de bediening Christi) Wie zou die hoogste Majesteit dan niet met eerbied prijzen?"

Dat is het doel dat God gesteld heeft, opdat Zijn volk Zijn lof vertellen zal. Opdat zij Hem hier door het geloof zouden prijzen en hiernamaals in de volmaaktheid.

Amen.

Dankgebed.

Slotzang: Psalm 68: 10.

Ontvang de zegen des Heeren.

***De genade van de Heere Jezus Christus, de liefde Gods
en de gemeenschap des Heiligen Geestes,
zij met u allen. Amen.***